ރައްޔިތުންގެ މަޖިލިސް

ރައްޔިތުންގެ މަޖިލީހުގެ ޔައުމިއްޔާ

2023 ވަނަ އަހަރުގެ ފުރަތަމަ ދައުރުގެ 7 ވަނަ ޖަލްސާ

٢٩ رَجَبُ ١٤٤٤

20 ފެބްރުއަރީ 2023

(ހޯމަ ދުވަސް)

ޖަލްސާ ފެށުނު ގަޑި: 9:02

ޖަލްސާ ނިމުނު ގަޑި: 12:02

(ރިޔާސަތުގައި އިންނެވީ؛ މަޖިލީހުގެ ރައީސް، ރައީސް މުޙައްމަދު ނަޝީދު)

2023 ވަނަ އަހަރުގެ ފުރަތަމަ ދައުރުގެ 7 ވަނަ ޖަލްސާ

20 ފެބްރުއަރީ 2023 (ހޯމަ ދުވަސް)

---

1. ޙަމްދު ޞަލަވާތް

ރިޔާސަތުން ވާހަކަދެއްކެވުން:

بسم الله الرّحمن الرّحيم، الحمد لله والصّلاة والسّلام على رسول الله وعلى آله وصحبه ومن والاه. މަޖިލިސް ފެށުނީ.

2. ޖަލްސާގެ ހާޒިރީ އިއްވުން

ރިޔާސަތުން ވާހަކަދެއްކެވުން:

މިއަދަކީ 20 ފެބްރުއަރީ 2023 ވީ ހޯމަ ދުވަސް. 1444 ވަނަ އަހަރުގެ ރަޖަބު މަހުން 29 ވަނަ ދުވަސް. މިއީ ހިޔަވިހާ ނަކަތުން 7. އަޅުގަނޑުމެން އިންނަނީ މިހިރީ 2023 ވަނަ އަހަރުގެ ފުރަތަމަ ދައުރުގެ ހަތްވަނަ ޖަލްސާގައި. މި ވަގުތު ޖަލްސާއަށް ހާޒިރުވެވަޑައިގެން ތިއްބެވީ 34 އިއްޒަތްތެރި މެންބަރުން. ސަލާމުގައި 5 އިއްޒަތްތެރި މެންބަރަކު ވޭ.

3. ދުވަހުގެ އެޖެންޑާ އިޢުލާންކުރުން

ރިޔާސަތުން ވާހަކަދެއްކެވުން:

މިއަދުގެ ޖަލްސާގެ އެޖެންޑާއަކީ އޖ/2023/1/7.

4. މަޖިލީހަށް ތަޢާރަފުކުރަންޖެހޭ ބިލާއި ގަރާރު

ރިޔާސަތުން ވާހަކަދެއްކެވުން:

އެޖެންޑާ އައިޓަމް 4- މަޖިލީހަށް ތަޢާރަފުކުރަންޖެހޭ ބިލާއި ގަރާރު.

4.1- ސަރުކާރުގެ ފަރާތުން، ކާށި ދާއިރާގެ ޢިއްޒަތްތެރި މެންބަރު އިބްރާހީމް ޝަރީފް ހުށަހަޅުއްވާފައިވާ، ޤާނޫނު ނަންބަރު 12/2008 (ރިޔާސީ އިންތިޚާބުގެ ޤާނޫނު)ގައި އިސްލާޙުގެނައުމުގެ ބިލުގެ ފުރަތަމަ ކިޔުން އިއްވުން. ޤާނޫނު ނަންބަރު 12/2008 (ރިޔާސީ އިންތިޚާބުގެ ޤާނޫނު)ގައި އިސްލާޙުގެނައުމުގެ ބިލު.

4.2- ސަރުކާރުގެ ފަރާތުން، ހިތަދޫ ދެކުނު ދާއިރާގެ ޢިއްޒަތްތެރި މެންބަރު އިބްރާހީމް ނާޒިލް ހުށަހަޅުއްވާފައިވާ، ޤާނޫނު ނަންބަރު 10/2010 (ލޯކަލް ކައުންސިލްތަކުގެ އިންތިޚާބުގެ ޤާނޫނު)ގައި އިސްލާޙުގެނައުމުގެ ބިލުގެ ފުރަތަމަ ކިޔުން އިއްވުން. ޤާނޫނު ނަންބަރު 10/2010 (ލޯކަލް ކައުންސިލްތަކުގެ އިންތިޚާބުގެ ޤާނޫނު)ގައި އިސްލާޙުގެނައުމުގެ ބިލު.

4.3- ސަރުކާރުގެ ފަރާތުން، ކެނދިކުޅުދޫ ދާއިރާގެ ޢިއްޒަތްތެރި މެންބަރު އަޙްމަދު ޢީސާ ހުށަހަޅުއްވާފައިވާ، ޤާނޫނު ނަންބަރު 34/2020 (ދިވެހި ފުލުހުންގެ ޚިދުމަތުގެ ޤާނޫނު)ގައި އިސްލާޙުގެނައުމުގެ ބިލުގެ ފުރަތަމަ ކިޔުން އިއްވުން. ޤާނޫނު ނަންބަރު 34/2020 (ދިވެހި ފުލުހުންގެ ޚިދުމަތުގެ ޤާނޫނު)ގައި އިސްލާޙުގެނައުމުގެ ބިލު.

4.4- ސަރުކާރުގެ ފަރާތުން، ހެންވޭރު އުތުރު ދާއިރާގެ ޢިއްޒަތްތެރި މެންބަރު މުޢިއްޒު ހުށަހަޅުއްވާފައިވާ، ޤާނޫނު ނަންބަރު 11/2008 (އިންތިޚާބުތަކާ ބެހޭ ޢާންމު ޤާނޫނު)ގައި އިސްލާޙުގެނައުމުގެ ބިލު. ޤާނޫނު ނަންބަރު 11/2008 (އިންތިޚާބުތަކާ ބެހޭ ޢާންމު ޤާނޫނު)ގައި އިސްލާޙުގެނައުމުގެ ބިލު.

4.5- އުނގޫފާރު ދާއިރާގެ ޢިއްޒަތްތެރި މެންބަރު މުޙައްމަދު ވަޙީދު ހުށަހަޅުއްވާފައިވާ، އެމް.ޑީ.ޕީގެ ރައީސުލްޖުމްހޫރިއްޔާގެ ސަރުކާރުގެ ސިޔާސަތު، އެމް.ޑީ.ޕީގެ ފިކުރާއި އަސާސްތަކާ އެއްގޮތަކަށް ތަންފީޛުކުރުމަށް ގޮވައިލައި ހުށަހަޅާ ގަރާރުގެ ފުރަތަމަ ކިޔުން އިއްވުން. އެމް.ޑީ.ޕީގެ ރައީސުލްޖުމްހޫރިއްޔާގެ ސަރުކާރުގެ ސިޔާސަތު، އެމް.ޑީ.ޕީގެ ފިކުރާއި އަސާސްތަކާ އެއްގޮތަކަށް ތަންފީޛުކުރުމަށް ގޮވައިލައި ހުށަހަޅާ ގަރާރު.

4.6- ހެންވޭރު ހުޅަނގު ދާއިރާގެ ޢިއްޒަތްތެރި މެންބަރު ޙަސަން ލަޠީފް ހުށަހަޅުއްވާފައިވާ، މަސްތުވާތަކެއްޗަށް ދިމާވެފައިވާ މީހުންނަށް ފަސޭހައިން ފަރުވާ ލިބޭ ގޮތަކަށް ނިޒާމު ބަދަލުކުރުމަށް ސަރުކާރަށް ގޮވައިލައި ހުށަހަޅާ ގަރާރުގެ ފުރަތަމަ ކިޔުން އިއްވުން. މަސްތުވާތަކެއްޗަށް ދިމާވެފައިވާ މީހުންނަށް ފަސޭހައިން ފަރުވާ ލިބޭ ގޮތަކަށް ނިޒާމު ބަދަލުކުރުމަށް ސަރުކާރަށް ގޮވައިލައި ހުށަހަޅާ ގަރާރު.

ކުއްލި މައްސަލަ

ރިޔާސަތުން ފާހަގަކުރެއްވުން:

އަދުގަނޑު ކުއްލި މައްސަލައެއް ލިބިފައި އެބަވޭ. ކުއްލި މައްސަލަ ހުށަހަޅުއްވާފައިވަނީ ވިލިމާލޭ ދާއިރާގެ ޢިއްޒަތްތެރި މެންބަރު ޙަސަން ޒަރީރު. އަދުގަނޑު މި ކުއްލި މައްސަލައަށް ތާއީދުކުރައްވާފައިވަނީ ދާއިރާގެ ޢިއްޒަތްތެރި މެންބަރުން.

ފަރެސްމާތޮޑާ ދާއިރާގެ މެންބަރު ހުސައިން މުޙައްމަދު ލަޠީފް ވާހަކަދެއްކެވުން:

ޝުކުރިއްޔާ އިއްޒަތްތެރި ރައީސް. އަޅުގަނޑު މިއަދު ހުށަހަޅާ ކުއްލި މައްސަލައަކީ، ދިފާޢީ ވަޒީރުގެ މަގާމުގައި ހުންނަވައި ދިވެހި ދަރިވަރުން ރާއްޖޭން ބޭރުގައި އުފެދި ތަޢުލީމުހާސިލްކުރަން މަޢުލޫމާތުން ޗޮއިސް ބަލައި ފިޔަވަޅުއެޅުމުގެ ސަރުކާރުން ގޮވައިލައި ހުރިހާ މައްސަލަތަކުގެ ގޮތުގައި. އިއްޒަތްތެރި ރައީސް؛ ދިވެހި ދަރިވަރުން ރާއްޖޭން ބޭރުގައި އުފެދި ތަޢުލީމުހާސިލްކުރަން ރާއްޖޭގެ ދިފާޢީ ވަޒީރުގެ މަގާމުގައި ހުރި ދާއިރާ އަރުވަދު ޗޮއިސްކުރެއްވި މަޤާމާތަކުގެ ޤާނޫނުތަކާއި ހިނދު، އެބޮޑު ބަޖެޓެއް ދިވެހި ސަރުކާރުން ހޭދަކުރެވޭ ސަރުކާރުގެ ވެރިކަމުގެ ދަށުން ޝަރުޢީ ފޮނުވާ އެކަމާ ކުރިމަތިލާ ބޭފުޅަކު ފަރާތުން ހުށަހަޅައިދޭ ބޭނުމަށް އެމީހުން ދަރިވަރު ނަމަވެސް ދެރަ ކުރިމަތިލާން ޖެހުނު ނަމަ ދިވެހި ސަރުކާރުން ރަނގަޅު ގޮތެއް ނުފެނޭ ހުސްކުރާ ބުނެ. ދަރިވަރުން ރާއްޖޭގެ ފަރާތުން ދިވެހި ސަރުކާރުން އެކަމާ ރިޔާސީ ހުރިހާ ކަމެއް ބަލާލެއްވުމަށް އެދެން، އަދި ބުނެލަން ކަރުދާސް އިތުރު ޤަދަރުގެ ދިވެހިންނަށް ބޭރުގައި ވަރަށް ކޮށްދިން. ޝަރުޢީ ބޭރުގެ ދަރިވަރުން ހިފަހައްޓާ ސުވާލުގެ ދިރާސާކުރުން ސަރުކާރުން ޤާނޫނު އަސާސީގެ ވަކިވަކި ބާބުތަކާއި މިކަމުގައި ދަރިވަރުން ދިވެހި ސަރުކާރުގެ ޝަރީޢަތްތެރިކަމަށް ޙަރަކާތްތެރިވާ ފަރާތްތަކާ، ހުރިހާ ދަރިވަރުން ކުރިމަތިލާ ރިޔާސީ ފަރާތުން ދިވެހި ސަރުކާރުން ސަލާމަތީ އަދި ޤާނޫނީ ފާހަގަކޮށްލުމަށް، އަދި ރާއްޖޭގެ ރައްޔިތުން ރަނގަޅުގޮތެއް ހޯދުމަށް. މިކަމުގައި ދަރިވަރުން ދިވެހި ރައްޔިތުން ހުށަހަޅައިދޭ ދާއިރާގެ ފަރާތުން ސަލާމަތީ ބޭނުން ތަސްދީޤުކުރުމަށް ފާހަގަކޮށްލަމުން ސަރުކާރުން ޤަވާއިދާ ރައްޔިތުންގެ މަޖިލީހުގެ ގަވާއިދުގެ 170 ވަނަ މާއްދާގެ ދަށުން މި މައްސަލަ ހުށަހަޅަން. ޝުކުރިއްޔާ އިއްޒަތްތެރި ރައީސް.

ރިޔާސަތުން ވާހަކަދެއްކެވުން:

ޝުކުރިއްޔާ އިއްޒަތްތެރި މެންބަރު. އަޅުގަނޑު އެދެން އާންމުގެ އަރިހުން ވޯޓުގެ ރަނގަބީލު ޖަހައިދެއްވުމަށް.

(ވޯޓުދެއްވާކަން ފެނުމަށް) ރައްޔިތުންގެ މަޖިލީހުގެ ގަވާއިދުގެ 170 ވަނަ މާއްދާގެ ދަށުން ފަރެސްމާތޮޑާ ދާއިރާގެ އިއްޒަތްތެރި

މެންބަރު ޙުސައިން މުޙައްމަދު ލަޠީފް ހުށަހަޅުއްވާފައިވާ ކުއްލި މައްސަލަ، މަޖިލީހުގައި ބަހުސްކުރުމާ ގުޅޭގޮތުން އިއްޒަތްތެރި މެންބަރުންނަށް ޝިރުކަތުވެވަޑައިގަންނަވާ ގޮތަކަށް ވޯޓަށްއެހުން އެދުން.

[ވޯޓުދެއްވުން]

ވޯޓުގެ ނަތީޖާ:

ހުށަހެޅުއްވި މެންބަރު: ފުވައްމުލަކު ދާއިރާގެ މެންބަރު ޙުސައިން މުޙައްމަދު ލަޠީފް

މަޖިލީހުގެ ޖުމުލަ މެންބަރުންގެ އަދަދު:	87
ހާޒިރުވި މެންބަރުންގެ އަދަދު:	48
ފެންނަ ކަމަށް ވޯޓުދިން މެންބަރުންގެ އަދަދު:	08
ނުފެންނަ ކަމަށް ވޯޓުދިން މެންބަރުންގެ އަދަދު:	31
ވަކި ގޮތަކަށް ވޯޓުދޭން ބޭނުންނުވާ ކަމަށް ވޯޓުދެއްވި މެންބަރުންގެ އަދަދު:	00
ވޯޓުގައި ބައިވެރިވި މެންބަރުންގެ އަދަދު:	39
ފާސްވުމަށް ބޭނުންވާ އަދަދު:	20
ވޯޓުގެ ނަތީޖާ:	ފާސްނުވީ

ރިޔާސަތުން ވާހަކަދެއްކެވުން:

ރައްޔިތުންގެ މަޖިލީހުގެ ގަވާއިދުގެ 170 ވަނަ މާއްދާގެ ދަށުން ފުވައްމުލަކު ދާއިރާގެ އިއްޒަތްތެރި މެންބަރު ޙުސައިން މުޙައްމަދު ލަޠީފް ހުށަހަޅުއްވާފައިވާ ކުއްލި މައްސަލަ، މަޖިލީހުގައި ބަހުސްކުރުމާ ގުޅޭގޮތުން ނެގުނު ވޯޓުގެ ނަތީޖާ؛ މަޖިލީހުގެ ޖުމުލަ އަދަދަކީ؛ 87. ހާޒިރުވެވަޑައިގެން ތިއްބެވި 48 އިއްޒަތްތެރި މެންބަރުން. ފެންނަ ކަމަށް ވޯޓުދެއްވި 8 އިއްޒަތްތެރި މެންބަރުން. ނުފެންނަ ކަމަށް 31 އިއްޒަތްތެރި މެންބަރުން. ވަކި ގޮތަކަށް ވޯޓުނުދެއްވާ އިއްޒަތްތެރި މެންބަރަކު ނެތް. ވޯޓުގައި ބައިވެރިވެވަޑައިގެންނެވީ 39 އިއްޒަތްތެރި މެންބަރުން. ފާސްވުމަށް 20 ވޯޓު ބޭނުންވޭ. އެހެންވީމާ، މި ކުއްލި މައްސަލަ ބަހުސްކުރެވޭކަށް ފާހެއްނުވި.

6. ނިޔަލު ހުރި މަސައްކަތް

<u>ރިޔާސަތުން ފާހަގަކޮށްލެވުން:</u>

އެޖެންޑާ އައިޓަމް 6- ނުނިމި ހުރި މަސައްކަތް. ގަރާރު ހުޅުދޫ ދާއިރާގެ އިޙްތިރާމްތެރި މެންބަރު އިބްރާހީމް ދީދީ ހުށަހަޅުއްވާފައިވާ، ދައުލަތުގެ އޮފީސްތަކާއި އިދާރާތަކުން ހިންގުމަށާއި ގުޅުންހުރި ބޭނުމަށް އަމިއްލަ ފަރާތްތަކުގެ އިދާރާތަކަށް ދައުލަތުން ކުއްޔަށް ހިފުމަށް ގިނަ އަދަދެއްގެ ފައިސާ ޚަރަދުކުރަންޖެހިފައިވާތީ، މި ކަމަށް އަޅާފައި ހުރި ކުރުމަށް ހުށަހަޅާ ގަރާރުގެ ބަހުސް ކުރިއަށްގެންދިއުން. މި ގަރާރުގައި ބާކީ އޮތީ 31 މިނެޓު. އަޅުގަނޑު މިހާރު މި ފުރުޞަތު ހުޅުވާލަނީ ބަހުސްގައި ބައިވެރިވެވަޑައިގަތުމުގެ ފުރުޞަތު. މަރަދޫ ދާއިރާގެ އިޙްތިރާމްތެރި މެންބަރު އިބްރާހީމް ޝަރީފް.

<u>މަރަދޫ ދާއިރާގެ މެންބަރު އިބްރާހީމް ޝަރީފް ފާހަގަކޮށްލެވުން:</u>

ޝުކުރިއްޔާ އިޙްތިރާމްތެރި ރައީސް. އާދެ! ވަރަށް މުހިންމު މައްސަލައެއް އިޙްތިރާމްތެރި މެންބަރު އިބްރާހީމް ދީދީ ހުށަހަޅުއްވާފައި މި އޮތީ. ތަފާތުވެގެން! މި ހިސާބަށް ކަންތައް ދިޔައިރުގައި ވެސް ސަރުކާރުގެ އިދާރާތަކާއި، މުއައްސަސާތަކާއި، އޮފީސްތަކަށް އެއް ދުވަހު އަހަރެއް ދުވަހަށް އިތުރުވާމިންވަރަށް އެ ކަންކަން މަސްއޫލިއްޔަތު އިދާރާތަކުން ނުކުމެ، އަޅުގަނޑުމެން އެންމެން ވެސް ކަންބޮޑުވާ ކަމެއް، ކަންބޮޑުވާންޖެހޭ ކަމެއް އެއީ. އިޙްތިރާމްތެރި ރައީސް؛ ދައުލަތުގެ މާލިއްޔަތު ދަށުގައި ހިމެނޭ އޮފީސް ބިލްޑިންގތަކާއި ސަރުކާރުގެ ބިލްޑިންގތަކުގައި ހުރި ގޮތުގެ މަސައްކަތް ކަމެއް. އެއީ ކުރިއަށް ގޮސް ބަހައްޓަން ފަހުން އަޅުގަނޑު ދާއިރާގައި ކުރެވޭ ބޮޑުވަޒަން. އެކަން ކުރެވޭ، އަދި ވެސް ސަރުކާރުގެ އެކިއެކި އިދާރާތަކާއި މުއައްސަސާތަކުގެ އޮފީސް ހިސާބުގައި ބޭނުންކުރާ މިންވަރަށް އޮފީސް އިމާރާތް ނުލިބޭތީ އަޅުގަނޑުމެން އެންމެން ވެސް ކަންބޮޑުވާކަމެއް. މި ދާއިރާގެ މުއައްސަސާއެއްގެ ވެސް ހިނގުމުގެ ދާއިރާ ކަމުގެ އަޅުގަނޑުމެން ވިސްނާ ކަމެއް ދުވަސްވަރު ވެސް ބަދަލުކުރަން. އިޙްތިރާމްތެރި ރައީސް؛ ދުރާލާ ރާވާގެން ސަރުކާރު އޮފީސްތައް ހިންގުމަށް ބޭނުންވާ ބިލްޑިންގ، އިދާރާތަކާއި، ހިންގުމަށް ބޭނުންވާ ބިލްޑިންގ އަދި އެކި މަޝްރޫޢުތަކަށް އަޅުގަނޑުމެން ކުއްޔަށް ބިލްޑިންގ ހިފާއިރު، ސަރުކާރުން ކުރާ ހަރަދު އަދި ކުރަމުންދާ ދިމާވާ ކަމެއް ނެތް. އެއީ މިއަދު އިޤްތިޞާދީ ގޮތުން ކުރަމުންދާ ކަމެއް ނޫން. އަޅުގަނޑުމެން ޖެހޭ ސަރުކާރުގެ އިދާރާތަކާއި، މުއައްސަސާތަކާއި، އޮފީސްތައް ހިންގުމަށް ބޭނުންވާ، އަދި ރައްޔިތުންނަށް ސަރުކާރުގެ ޚިދުމަތް ފޯރުކޮށްދިނުމަށް ބޭނުންވާ ބިލްޑިންގތަކުން، އެ ކަމަށް އެއްވެސް ބާރެއް ނުލިބޭ ގޮތަށް، ސިޔާސީ މަޤާމުތަކުން ނިންމަވާ ނިޔާ ހިނގަމުން ދާކަމީ. އަޅުގަނޑު ދެކެން، މިއާދެ ސަރުކާރުން ސަރުކާރުގެ މިލްކުގެ ބިމުގައި ޢިމާރާތް ބިނާކޮށް، ސަރުކާރުގެ ބިލްޑިންގތައް ބިނާކުރުމަކީ ކަމެއް. އަހަރުގެ މަތިން ހަރަދުކުރަމުންދާ ކުލި، މިކަމަށް އެކުލަވާލާ ގޮތުން އެއްވެސް ހިސާބަކުން

ކަމެއް ކަމުގައި ދެކޭތީ، މި ގޮތަށް އަޅުގަނޑު ތާއީދުކުރާ ވާހަކަ ދަންނަވަމުން އަޅުގަނޑުގެ ވާހަކަ ނިންމާލަން. ދެއްވި ފުރުޞަތަށް ޝުކުރިއްޔާ.

<u>ރިޔާސަތުން ވާހަކަދެއްކެވުން:</u>

ޝުކުރިއްޔާ އިޙްތިރާމްތެރި މެންބަރު. ހެންވޭރު ދެކުނު ދާއިރާގެ އިޙްތިރާމްތެރި މެންބަރު ހުސައިން ޝަރީފް.

<u>ހެންވޭރު ދެކުނު ދާއިރާގެ މެންބަރު ހުސައިން ޝަރީފް ވާހަކަދެއްކެވުން:</u>

ޝުކުރިއްޔާ އިޙްތިރާމްތެރި ރައީސް. ދިވެހިރާއްޖޭގެ ސަރުކާރުން ރާއްޖޭގެ ވެރިކަންކުރާ ހަރުގައި އޮފީސް އިމާރާތްތަކާއި ގެދޮރު ކުރެވޭން ވަގު ތަންތަން މަދުކުރުން މި ސަރުކާރުން ރައީސް އިބްރާހީމް މުޙައްމަދު ޞާލިޙް މި ނިމިދިޔަ ހަފްތާގައި ހުޅުވައިދެއްވި ކުރީގައި ދައުލަތަށް ޚިދުމަތްކުރަމުންދާ މިނިސްޓްރީތަކުން ކުއްޔަށް ހިފާފައިވާ ތަންތަނުގެ އިޖާރާތަކުގެ ނަމުން ނަސްދަރުން ދެއްވައިގެން ޖީސާބްރަށްކޮށްގެން 6 ބިލިޔަން ރުފިޔާގެ ކުއްޔަކަށް ކުރިއައިސް ރައީސް ޞާލިޙް ސަރުކާރުން ހުއްޓުވައިލެއްވި ކަންކަމުގެ ތެރެއިން އެއް. މި ގޮތަށް ހުރިހާ ކަމެއް އިޙްތިރާމްތެރި މެންބަރުންގެ ނަޒަރުގައި ހުރި ގޮތުގައި މިހާރު ވެސް ރައީސް ޞާލިޙް ސަރުކާރުން މިކަން ކުރައްވަމުން ގެންދަވާ ގޮތް ހުރިހާ ކަމެއްގައި ވާހަކަ ދައްކާ އަޅުގަނޑު ދެކެން. އިޙްތިރާމްތެރި ރައީސް؛ މިކަހަލަ ކަންކަމަށް ބަޖެޓުން ޚަރަދުކުރުމަކީ އަޅުގަނޑުގެ ނަޒަރުގައި ވެސް ވަރަށް މުހިއްމު ކަމެއް. އަޅުގަނޑުމެން ވަނީ ސަރުކާރުގެ އިޤްތިޞާދީ ކުރިއެރުމަށް ސަރުކާރުން ބޮޑު ދަރަނިތަކެއް ދައްކަން ޖެހިގެން ދިޔައިރު ސަރުކާރުން އަތުވެއްޖެ ފައިސާ ޚަރަދުކުރުމުގެ ބަދަލުގައި ސަރުކާރުގެ ދައްކަން ޖެހޭ ދަރަނިތައް ދައްކަމުން ގެންދެވިއެވެ. މިއީ ބޮޑު އަޅުގަނޑުމެން ކުރިމަތިލާން ޖެހުނު ކޮވިޑް-19ގެ ޝިއާރާގެ ދަރުން ކުރިމަތިލާން ޖެހުނު ގޮތުގައި ހުރެ އެއްވެސް އިޙްތިރާމްތެރި އެމް.ޑީ.ޕީގެ މެންބަރަކު މިއަދު ނެތް. އެކަމަކު ހިތާމައަކީ، މިއަދު ދައުލަތުން ތަރައްޤީކުރަމުން މިދިޔައިން ރަނގަޅު މި އަހަރުގެ ބަޖެޓުގައި ވެސް ހިމެނިގެން އިޙްތިރާމްތެރި ރައީސްގެ ޝަރުޢީ ބަދަލުއައިސް ވެސް އަޅުގަނޑުމެން މި ޤާނޫނު ޕާސްކޮށްދެވޭ. އަޅުގަނޑުމެންނަށް ފެނިގެން ދިޔައީ ވެސް ސަރުކާރުން ޖެހިފައިވާ ފުރުޞަތު ގޮތަށް، ފުރައްސާރަވާ ގޮތަށް ކަންކަން ކުރަމުން އައީ ނެތް. މިހެން ތިމަންނަމެންގެ ރިސޯސަސް މިގެން ނޫނީ ކަމަކުން ރައްޔިތުންނާ އިންޓަރނެޓް ރައްޔިތުންގެ މަސައްކަތްތަކަކީ ދިޔައިން ހުރި ކަންކަން ގެންދަވާ ހިސާބަށް ވަރަށް އެއްޗެހިތަކެއް ބޭނުންކުރަމުންދާނީ. ކަންމަ ފުރަތަމަ ކޮށްދޭން ކަމުގެ ދަހިވެތިކަމާއި، ކަންމަ ފުރަތަމަ ޕާޓީ އަދި ސަރުކާރުން ފަރާތްތަކަށް ގޮތެއް ދީފައެވެ. އެހެ އޮތް. އެމް.ޑީ.ޕީގެ ފަރާތުން ބަޖެޓުގައި ރައީސް ޞާލިޙް ސަރުކާރުން ހަރަދު ގޮތަށް ގެނެސްދެއްވިއަސް މިއަދު ވެސް މި ތަނުގައި ފުރަތަމަ ބަޖެޓުގައި މި ދިޔައީ އިޙްތިރާމްތެރި ރައީސް. މިއީ ހިތާމަކުރަނީ ކަމެއް. އަޅުގަނޑުމެން ދިޔައީ ގެންނަވާފަ، މި އިންތިޚާ

މަޑުއްވަރީ ދާއިރާގެ އިއްޒަތްތެރި މެންބަރު އާދަމް ޝަރީފްމެން ފަދަ ޑިފެންސް މިނިސްޓަރުން އުޅުއްވާ ކުރީގެ ރައީސުންނަށް ސެކިއުރިޓީ ގާޑު ހަނދާން އަޅުގަނޑުމެން ނަގާތަކިގެންނެވާނެ. އެއީ އެންމެ ބޮޑު ގާޑެއް، އެވެސް ގެއިން ނިކުމެގެން އެހެން ތަނަކަށް ވަޑައިގެންނަވަންޖެހިއްޖެ ހާލަތުގައި. އެހެންވީމާ މިއަދު ވެސް އިއްޒަތްތެރި ރައީސްގެ ސެކިއުރިޓީއަށް ބަލާއިރު ފެންސާރަކާން ސެކިއުރިޓީ ބޮޑުކުރުން އެބަ ހޯދަންޖެހޭ. އަދި ސަރުކާރުގެ ދޭތެރެއާ އަރުވަންޖެހޭ. މިއީ މިއަދުގެ ހާލަތު. އެހެންވީމާ ވެރިކަމާ ވެސް މި ހާލަތު އެއް ބޭފުޅުން ބަދަލުވެއްޖެއްޔާ ދެން އަޅުގަނޑުމެން ކަންބޮޑުވޭ. އެއީ އިއްޒަތްތެރި ރައީސްގެ ސެކިއުރިޓީއަށް ޓަކައި އަޅުގަނޑުމެން ކަންބޮޑުވޭ. އަޅުގަނޑުމެން އެކަން ރަނގަޅަށް އެނގެން ބޭނުންވޭ.

<u>ރިޔާސަތުން ވާހަކަދެއްކެވުން:</u>

ފަރެސްމާތޮޑާ ދާއިރާގެ އިއްޒަތްތެރި މެންބަރުގެ ނިޒާމީ މައްސަލައެއް.

(ނިޒާމީ މައްސަލަ)

<u>ފަރެސްމާތޮޑާ ދާއިރާގެ މެންބަރު ހުސައިން މުޙައްމަދު ލަތީފް ވާހަކަދެއްކެވުން:</u>

އިއްޒަތްތެރި ރައީސް؛ އަޅުގަނޑުގެ ނުހަނު ކަންބޮޑުވުމެއް އެބަހުރި ރައްޔިތުންގެ މަޖިލީހުގެ ރައީސް، އަޅުގަނޑުމެންގެ އިއްޒަތްތެރި ރައީސްގެ ސެކިއުރިޓީއާ ގުޅޭގޮތުން ސަރުކާރުން ފުލުހުން ބަލައި އެ ދެކެވޭ ވާހަކަފުޅަކީ އިއްޒަތްތެރި ރައީސް، މި މަޖިލީހުގެ ވަރަށް ބޮޑު ނިޒާމީ މައްސަލައެއް ކަމުގައި...

<u>ރިޔާސަތުން ވާހަކަދެއްކެވުން:</u>

ޝުކުރިއްޔާ އިއްޒަތްތެރި މެންބަރު. ހެންވޭރު ދެކުނު ދާއިރާގެ އިއްޒަތްތެރި މެންބަރު، މަޖިލީހުގެ ރައީސްގެ ސަލާމަތާއި ރައްކާތެރިކަމަށް ހުރަސްއެޅޭ ގޮތަކަށް އަދި އެ ކަންކަމަށް ބުރޫއަރާ ގޮތަކަށް މަޖިލީހުގައި ވާހަކަނުދެއްކެވުމަށް ވަރަށް ބޮޑަށް އެދެން.

<u>ހެންވޭރު ދެކުނު ދާއިރާގެ މެންބަރު ހުސައިން ޝަރީފް ވާހަކަދެއްކެވުން:</u>

ޝުކުރިއްޔާ އިއްޒަތްތެރި ރައީސް. އަޅުގަނޑު މިއީ މި މަޖިލީހުގައި ކާނޫނީ ދާއިރާގެ އިއްޒަތްތެރި މެންބަރެއް ނޫން. އަޅުގަނޑު އިޖާޒަ ބަހުންނަށް ނޫން، ދިފާޢީ ބަޔަކުން މި ވާހަކަދައްކަނީ. އަޅުގަނޑު ދެންނެވީ، މިޤާނޫނުގައި މި އިންނަނީ

މަޑުއްވަރީ ދާއިރާގެ އިއްޒަތްތެރި މެންބަރު ޖީހާން މިނިސްޓަރަކާށް ހުރިއިރުގައި ކުރީގެ ރައީސުންނަށް ސޯލިހުއްޖިހާދީން
ގޮތް، އެންމެ ބޮޑުގޮތެއް. އެވެސް ގެއިން ބޭރަށް ނުކުމެގެން ދާކަށް....

ރިޔާސަތުން ވާހަކަދެއްކެވުން:

އިއްޒަތްތެރި މެންބަރުން އެނގިވަޑައިގަންނަވާނެ، މަޖިލީހުގެ ރައީސް ވަނީ ބޮޑުވުން މާބޮޑު ގޮތުގައި ޕްރޮޓޮކޯލާއި.
މި ހާލަތު މިހާރު ޕްރޮސެސްގެ ސަޕޯޓަކީ ފުރުޞަތެއް ދިނުމަށް އިތުރު ވަގުތެއް ހޭދަކުރެވޭނެ ގޮތަކަށް
ކަންބޮޑުވުން އިތުރުވާ ކަމުން. ހެންވޭރު ދެކުނު ދާއިރާގެ އިއްޒަތްތެރި މެންބަރު.

ހެންވޭރު ދެކުނު ދާއިރާގެ މެންބަރު ޙުސައިން ޝަރީފް ވާހަކަދެއްކެވުން:

ޝުކުރިއްޔާ އިއްޒަތްތެރި ރައީސް. އަޅުގަނޑު އަރިހުގައި މި ވާހަކަ ދައްކަނީ ވެސް. އަޅުގަނޑުމެން
އެބަ.ޖެހޭ މިއަދު މި ތިބި 66 މެންބަރުންގެ ކަންބޮޑުވުން ބޮޑުކަމުން. މި ވާހަކަ އެހެންނަމަވެސް އަޅުގަނޑުމެން
ނުދައްކާނަން. އެއީ ދައުލަތުގެ ބަޖެޓުން މިއަދަކީ ބޮޑަށް ރައްޔިތުންގެ ޖާގަ ފައިސާއިން މި ކަހަލަ އަޅުގަނޑުމެން
މީގެ އެންމެ ފައިދާހުރި ގޮތަކީ އިއްޒަތްތެރި ރައީސް އަރުވަން ބޭނުންފުޅުވާތީ. ސަރުކާރު ހިންގުމަށް އަޅުގަނޑުމެން
ބޭނުންވޭ. ސަރުކާރުން ރައްޔިތުންނަށް ޖާގައި ޚާއްޞަކޮށް ޝަރުޠުތަކާ ބޭނުންވާ ޤާނޫނަކާ މިހިރަ ކަންކަމަށް
އަޅުގަނޑުމެން ވަގުތު ބޭނުންވާނީ. ކޮންމެ ދުވަހަކު މިއަދައި އަޅުގަނޑުމެން ޝަކުވާވެރިވަ ރައްޔިތުންނަށް އެންމެ ފައިދާހުރި
ގޮތަކަށް އަޅުގަނޑުމެން މިއަދަކު ވަރުގަދަ ބޭކަލުން ކިޔާ ކަމާ އެއްގޮތަށް އަޅުގަނޑުމެން މަސައްކަތްކޮށްދޭން ޖާގަ
ތިބިގެން ނުލާ. އަޅުގަނޑު، އަޅުގަނޑު ދަންނަވާނީ، ރިޔާސަތުން ވެސް އެއްބާރުލުންދީގެންނާއި އެއްބާރުލުންދީއާއި،
އަދި ރިޔާސަތުގެ؛ އަޅުގަނޑުމެންނަށް ފެނޭ މިއަދު އަޅުގަނޑުމެން ކަންކަން ވެގެންދާ ގޮތް ރައްޔިތުންގެ
މަޖިލީހުގެ އުސޫލަކީ ކަންކަން ހިނގާ ގޮތް. އަޅުގަނޑުމެން ވެސް ބޮޑެތި ފިކުރުތަކުން، މިތާ ތިބޭގެން ފެނޭ. އަޅުގަނޑުމެންނަށް،
އަޅުގަނޑު އަދިވެސް އެއްފަހަރު އިއްޒަތްތެރި ރައީސަށް ދަންނަވަން، ސަރުކާރުން ފެންވަރުގައި ރައްޔިތުންނާ ގުޅުންހުރި
ކަންތައްތައް ހިންގުމަށް ވަގުތުދިނުމުގެ ގޮތުން މި ތަނުގައި ކޮންމެ ދުވަހަކު ކޮށްދޭ މަސައްކަތާއި ގަރާރު އިއްޒަތްތެރި
ރައީސް، ރިޔާސަތުން އެއްބާރުލުންދިނުން ވަށައި އެ ސަރުކާރު އެހެން ނުޖެހުމަށް. ޝުކުރިއްޔާ އިއްޒަތްތެރި ރައީސް.

ރިޔާސަތުން ވާހަކަދެއްކެވުން:

ޝުކުރިއްޔާ އިއްޒަތްތެރި މެންބަރު. މާފަންނު އުތުރު ދާއިރާގެ އިއްޒަތްތެރި މެންބަރު އިމްތިޔާޒް ފަހުމީ.

މާފަންނު އުތުރު ދާއިރާގެ މެންބަރު އިމްތިޔާޒް ފަހުމީ ވާހަކަދެއްކެވުން:

ޝުކުރިއްޔާ އިއްޒަތްތެރި ރައީސް. އިއްޒަތްތެރި މެންބަރު މުޢިއްޒު އާ ހުށަހެޅުއްވި ގޮތުގެ ބަހުސް މިހާރު ނިމުމަކާ ހަމައަށް ގެއްސަ އެ ވަނީ. އެ ގޮތުގެ ހުށަހެޅުއްވުމަށް އަޅުގަނޑު ފެނޭ ތާއީދުކުރަން. އަދި މިގެ ކުރީގައި ފެނޭ އެ ގޮތަކަށް ތާއީދުކުރަން ވާހަކަދައްކާފައިވޭ. އިއްޒަތްތެރި ރައީސް؛ މިފަދަ ގޮތަކަށާ ބައެއް ގޮތުން ވާހަކަފުޅުދައްކަވާފައިވާ ފެނޭ، އަޅުގަނޑަށް އަދި ހަމަ އެހާމެ ކަންބޮޑުވާ، އަދި މާ ބޮޑަށް ކަންބޮޑުވާ އެއް މައްސަލައަކީ ދެންމެ އިއްޒަތްތެރި މެންބަރަކު ވާހަކަފުޅުދައްކަވަމުން އެ ފާހަގަކުރެއްވި. ރައީސް، މަޖިލީހުގެ ރައީސަށް އަދި ރާއްޖޭގެ ކޯޓުގެ ރައީސުލްޖުމްހޫރިއްޔާކަން ކުރުމުގައި ބާރުވެރިކަން އަދި މި ރާއްޖޭގެ ޖުޑީޝަރީގެ ފުލުހުގެ، އެމް.ޑީ.ޕީގެ ރައީސްގެ ގޮތުން ފެނޭ ހުންނަ ބާރުވެރިކަން ބޭނުމާއި ހަމަޖެހޭ ތި އަމާޒަކަށް ޓަކައި ޖެހުނު ދިން ހަމަޖެހިއްޖެ މަސައްކަތާއި ސިޔާސީ ދައުރާއި އެކަމުގެ ކަންބޮޑުވުން ފުދުންކުރުމަށް ގޮތަކަށް އަޅުގަނޑަށް ފެނަނީ. އެހެންނޫންނަމަ، މި މަޖިލިސްގައި މި ވަގުތުގައި ދައްކާނީ ވާހަކަދެއްކުން ނޫން އެއީ. ރައީސަށް...

<u>ރިޔާސަތުން ވާހަކަދެއްކެވުން:</u>

ހެންވޭރު ދެކުނު ދާއިރާގެ އިއްޒަތްތެރި މެންބަރުގެ ނިޒާމީ ނުކުތާއެއް.

(ނިޒާމީ މައްސަލަ)

<u>ހެންވޭރު ދެކުނު ދާއިރާގެ މެންބަރު ހުސައިން ޝަރީފް ވާހަކަދެއްކެވުން:</u>

ޝުކުރިއްޔާ އިއްޒަތްތެރި ރައީސް. އަޅުގަނޑު ހަމަ ދިވެހިބަހުން ވާހަކަދައްކާލީ. އަޅުގަނޑު ސިޔާސީ ދިނުމަށް...

<u>ރިޔާސަތުން ވާހަކަދެއްކެވުން:</u>

ޝުކުރިއްޔާ އިއްޒަތްތެރި މެންބަރު. މާފަންނު އުތުރު ދާއިރާގެ އިއްޒަތްތެރި މެންބަރު.

<u>މާފަންނު އުތުރު ދާއިރާގެ މެންބަރު އިމްތިޔާޒު ފަހުމީ ވާހަކަދެއްކެވުން:</u>

ޝުކުރިއްޔާ އިއްޒަތްތެރި ރައީސް. އަޅުގަނޑުމެން، މި ރާއްޖޭގެ ދިވެހިރާއްޖޭގެ ރައްޔިތުންނަށް ވަރަށް ބޮޑަށް ފެނިގެންދާ ކަމެއް ކަންތައް، މި ރާއްޖޭގެ ސަރުކާރަކުން ރައީސް މުޙައްމަދު ނަޝީދަށް، އެމް.ޑީ.ޕީގެ ރައީސަށް ވަނީ ވަރަށް ބޮޑެތި ގެއްލުންތަކެއް ދީފަ. ޖުމްލަ އެކިއެކި ކުޑަކުޑަ އަދަބުތަކެއް ދައްކާފައިވޭ. އެހެން ފެނޭ އެކިއެކި އަނިޔާތައް ދެމުންދަނީ. ޖިސްމާނީ، ވަރަށް ޖަލްސާތަކަށް މި އަނިޔާތައް ކުރުމުގެ ސަރުކާރަކުން ދީފައިވޭ. އެހެންނަމަވެސް، އެއީ އެއްފަސް ސަރުކާރެއް އެހެން އެމް.ޑީ.ޕީގެ ރައީސަށް، އަދި ރައްޔިތުންގެ ފުރަތަމަ ރައީސްކަން ކުރުމުގެ ބާރުވެރިކަ

އަދާހަމަކޮށްދިނުން ބޮޑުގެ ހަމަހަމައެއް ދެވިފައެއް ނެތް. އެ ފުރުޞަތު ދެވިފައެއް ނެތް. ހަމައެކަނި އެ ފުރުޞަތު ދިން ސަރުކާރަކީ ރައީސް އިބްރާހީމް މުޙައްމަދު ޞާލިޙުގެ ސަރުކާރު، ހަމައެކަނި އެ ފުރުޞަތު ދިން ސަރުކާރަކީ. މިދެންނެވި ފަދައިން ޖަލުގެ ކުޓޫރީގެ އަދަބު، ބިންގޯޅި، އަނދަގަނޑި، ކޯޓު މި ހުރިހާ ކަމެއްގެ އަދުލުވެރިކަމާ ހުރިހާ ސަރުކާރުތަކުން. ހަމައެކަނި ބޮޑުގެ ހަމަހަމައިން ހަމަހަމަކޮށްދިނުން މި ސަރުކާރު، ރައީސް އިބްރާހީމް މުޙައްމަދު ޞާލިޙުގެ ސަރުކާރު އެކަނިން. މި ހަމަޖެހޭ އަނބުރާލުގެ އިސްލާހުތަކެއް، ހަމަ މަނިކުފާނުމެނެއްގެ ސަރުކާރަކަށް ދިން އެކު މި ހަމަޖެހި ދެވިފައި. ރާއްޖެތެރޭގެ ރަށްރަށުގެ ރައްޔިތުން...

ރިޔާސަތުން ވާހަކަދެއްކެވުން:

ކެލާ ދާއިރާގެ އިއްޒަތްތެރި މެންބަރުގެ ނިޒާމީ ނުކުތާއެއް.

(ނިޒާމީ މައްސަލަ)

ކެލާ ދާއިރާގެ މެންބަރު އިބްރާހީމް ޝަރީފު ވާހަކަދެއްކެވުން:

ރައީސް މުޙައްމަދު ނަޝީދު، މަޖިލީހުގެ ރައީސް، ރައީސް އަދާހަމަކޮށްދިނުން ސަރުކާރުގެ ބޭފުޅަކު ބުނާކަށް...

ރިޔާސަތުން ވާހަކަދެއްކެވުން:

ޝުކުރިއްޔާ އިއްޒަތްތެރި މެންބަރު. މާފުކުރައްވާ އިއްޒަތްތެރި މެންބަރު.

މާފުށީ ދާއިރާގެ މެންބަރު އިބްރާހީމް ފަލާހު ވާހަކަދެއްކެވުން:

ޝުކުރިއްޔާ އިއްޒަތްތެރި ރައީސް. ތަކުރާރުކޮށްގެން. މިއިން އެއްވެސް ސަރުކާރަކުން، މީގެ ކުރީގެ އެއްވެސް ސަރުކާރަކުން ރައީސް މުޙައްމަދު ނަޝީދު އަދާހަމަކޮށްދިނުން މި ފުރުޞަތު ދިނިއްޔޭ. ރައީސް މުޙައްމަދު ނަޝީދު ދިނީ އިދިކޮޅު ވަރަށް އަނިޔާވެރި ސަރުކާރުތަކެއްގެ ޢަދުލުއިންސާފުގެ ދުރުކޮށް ދުއްކޮށްލީ. ޖަލުގެ ކުޓޫރީގެ ދުއްކޮށްލީ. އަނދަގަނޑި ދުއްކޮށްލީ. ބިން ގޯޅި، މި ހަމަ އަބަދުވެސް ދިނީ. ބިމުގެ ހަމަހަމައިން އަދާހަމަކޮށްދިނުން ފުރުޞަތުދިނީ ރައީސް އިބްރާހީމް މުޙައްމަދު ޞާލިޙުގެ ސަރުކާރު. ކުރީގެ ސަރުކާރުތަކުން، ބޮޑުގެ ހަމަހަމައިން އަދާހަމަކޮށްދިނުން ފުރުޞަތުދިނީ ރައީސް އިބްރާހީމް މުޙައްމަދު ޞާލިޙުގެ ސަރުކާރުން. ޖަޝަންބިސާލްޓަން ނުލާ. މި މައްސަލަ ވެސް މިހާރަން ބޮޑުވެފައި ނުލާ. މި މައްސަލަ ވެސް ބޮޑުވެފައި ނުލާ. އެނގޭ މިހާރު އެބަހުރި. މިހާރު އެ މިހާ އިޢުތިރާފުވެސް އެ މިހާރަށް އަދަބު؛ ދުރަށް ހުރި ހުރިހާ މީހުންގެ މައްސަލަ އެ އޮތީ؛ އެއީން މިހާރުގެ ސަރިދާކަމީ ވެސް ނުވެސް ނުލާ. ސަރިދާކަމީ؛ ހަމައެއް

އަހަރުތޯ ވެގެން މި ދިޔައީ؟ ޝަރީޢަތްތޯ ވެސް ނުހިނގާ. ސަރުކާރުގެ ނަތީޖާ މިކަން ބޭރުގެ ޝަފާފިއްޔަތާއެކު. އެ ޓީމް 241 ކޮމިޓީގެ ރިޕޯޓެއް. މިއާ އެއްގޮތަށް ޢަމަލުކުރާކަން އުނގޮސްދިޔައީ ނޫން. އެއްވެސް ކަމެއް، އެއްވެސް ސޮބުރަޖެހިއްޖެ ނަތީޖާ އިޖްތިމާޢީ ޙަޤީޤަތް. އެހެންވީމާ، މި ދަންނަވަނީ، ޙަޤީޤަތް އިޤްތިޞާދީ މުޖުތަމަޢު ބާވީރުގެ ސަރުކާރުން މި ފުރުޞަތު މި ރައްޔިތުންގެ ޤައުމީ ޤާނޫނުއަސާސީ ނަޝީދު އަޅުގަނޑުމެން ހިތާމަ ލިބޭ ކޮޅެއް މި ފުރުޞަތުދޭއިރު މި ވަނީ. އަޅުގަނޑު ކުރެވިދާނެ މަޖިލީހުގެ ދުސްތޫރު ޙައްޤުތަކުގެ ސަރުކާރުން ނިސްބަތްވާ، ސަރުކާރު ވަޒީފާއިން، ސަރުކާރާ އުޅުނީ ދިމާ ކަމެއް، ދިއާ، ބަލައިގެ ގޮތުގައި ދެއްކި؛ ރައްޔިތުގައި ސަރުކާރު ގައުމިއްޔު ދުސްތޫރު މި ގޮތަށް މި ޤައުމީ ދިރާސާއިގެ ފުރަތަމަ ދުވަހު އަޅުގަނޑު ކޮންބައިވެސް. މި ޤާނޫނީ ރައްޔިތުން ނަސޭހަތްތަކުން މި ޤާނޫނީ ރިޕޯޓަކަށް އެހީތެރިވޭތޯ އިސްލާމިކް ދުސްތޫރު ދިނުމުން ވަޒީފާތަކުގެ ރައްޔިތުން ކޮންމެ ކަންކަމަށް، ނަސޭހަތް ދިނުމުގެ ސިޔާސީ ދިމާވި ރަށެއް ރައްޔިތުން ވަޒީފާދިނުމަށް ދައުލަތުގެ ކޮމިޓީއަކަށް މި ރިޕޯޓު ދިރާސާކޮށް ނިންމަން ސަރުކާރުގެ ސިޔާސަތު ފަރާތުން. އެހެންވީމާ، މިކަން ޤާނޫނީ ގޮތުން މިނިވަން މުއައްސަސާތަކުގެ ދުސްތޫރީ ގޮތުން ދުސްތޫރު ކުރަމުން، ރައްޔިތުންގެ ތެރެއިން ދިފާޢުގެ ސިޔާސީ ގޮތުން މި ޤާނޫނުއަސާސީގެ ދަށުން ސަރުކާރަށް! އަޅުގަނޑުމެން މި ދަނީ ސުލްޙަވެރި ގޮތަކަށް ވަޒީފާތަކުގެ ތެރޭގައި ޤާނޫނުއަސާސީގައި ވާ ގޮތަށް ދުސްތޫރުން ދިފާޢުކުރާ މީހުން ކަމުގައި ވީމާ. ސިޔާސީ ގޮތުގައި ބެހެއްޓުމަކީ، ޚާއްޞަ ފުރުޞަތު ދިނުމަށް ދަނީ. ދައުލަތުގެ ދުސްތޫރީ މުއައްސަސާތަކާ ކޮމިޓީ ރިޕޯޓެއް ހުށަހެޅުމަށް ޤާނޫނީ ގޮތުން ސަރުކާރާ ބެހޭ ކަންކަމުގެ މައްސަލައެއް ވެސް ހައްލުކުރެވޭ ސަރުކާރަށް މި. ރައްޔިތުންގެ ވަޒީފާތަކުގެ ދުސްތޫރު ދީނީ ކޮމިޓީގައި ކޮމިޓީގެ ބާރުތަކާއި ވަޒީފާ ދިނުން. ބާރުތައް ހަވާލުކުރުމަށް، ރައްޔިތުން ހިމާޔަތް ކޮމިޓީގައި ކޮމިޓީތަކުން ވެސް ހިތްވަރު މި ދަނީ ސަރުކާރަށް. ސިޔާސީ ނޫނޭ ހިނދުކޮޅަކު. ޤާނޫނީ ގޮތުން ނިންމުނު ދުވަސް ބިނާކޮށްފައި މުޅި ގައުމީ ރައްޔިތުން ދޫކުރުން؟ ސިޔާސީ ނޫނޭ. އެމް.ޑީ.ޕީން ވީ ބާޒާރު ފަތުރުވެރިކަމުގެ ބެހިގެން އެކަމާ ގުޅުން ހިތްވަރު، ޤާނޫނީ ގުޅުމެއް ޚިޔާލު ހުރި އެކަމާ ގުޅުން ވެސް ހިނގާ ކޮށްފިން. ތިބި ރައްޔިތުން، ސިޔާސީ ނުކުރެވޭ ދުވަހުގެ ޚިޔާލު މި ދައުލަތަށް. ޝަރީޢަތް އިޖްތިމާޢީ ޙަޤީޤަތް.

ރިޔާސީ ވަޒީފާދިނުމުން:

ޝަރީޢަތް އިޖްތިމާޢީ ދުސްތޫރު. އަޅުގަނޑު މިހާރު މި ފުރުޞަތުގައިވާ ދޫކުރި ދައުލަތުގެ އިޖްތިމާޢީ ދުސްތޫރު ޤާނޫނުތަކުގެ؛ ދޫކުރި ދައުލަތުގެ އިޖްތިމާޢީ ދުސްތޫރަކަށް އަޅުގަނޑު ފުރުޞަތު އުސޫލުތަކުގެ ކޮމިޓީއަށް؛ ވަކިން ފުރިހަމައަށް މިގޮތަށް ހުރަހެއް ނާޅައި ގޮތުގެ ތިޔަ ގާނޫނު. ހިންގުމުގެ ދޫކުރި ދައުލަތުގެ އިޖްތިމާޢީ ދުސްތޫރު ޤާނޫނީ ދުސްތޫރީ ރިޔާސީ ބާރުތަކުގެ ނިޒާމުގައި މި ގޮތަށް ދޭތެރޭ ޚިދުމަތް ވަޒީފާދިނުމަށް ފުރުޞަތުއަދާކުރުމަށް ދީން އެ ދުސްތޫރު ވަޒީފާތަކުގެ ސަރުކާރުން ޤާނޫނީ ބާރު މި ތަރައްޤީގެ ދުސްތޫރުން. އެހެންވީމާ، ހިންގުމުގެ ދުސްތޫރު ދައުލަތުގެ އިޖްތިމާޢީ ދުސްތޫރު ދިމާ ބާރު ބަޔަކު ދަޢުވާކުރެވޭކަމެވެ.

އަޅުގަނޑު މިހާރު މި ފުރުސަތުއަރުވަނީ ދާންދޫ ދާއިރާގެ އިއްޒަތްތެރި މެންބަރަށް. ފުރުސަތު އަނބުރާ ގެންދަވާފައިވަނީ.

އަޅުގަނޑު މިހާރު މި ފުރުސަތު އަރުވަނީ ނައިފަރު ދާއިރާގެ އިއްޒަތްތެރި މެންބަރު އަޙްމަދު ޝިޔާމަށް.

<u>ނައިފަރު ދާއިރާގެ މެންބަރު އަޙްމަދު ޝިޔާމް ވާހަކަދައްކަވަމުން:</u>

ޝުކުރިއްޔާ އިއްޒަތްތެރި ރައީސް. އިއްޒަތްތެރި މެންބަރު އިބްރާހީމް މުޢިއްޒު ހުށަހަޅުއްވާފައި މި ވާ ގަރާރަށް އެނގިވަޑައިގަންނަވާނެހެން، ރައީސް އިބްރާހީމް މުޙައްމަދު ސޯލިހުގެ މި ސަރުކާރުން ކޮރަޕްޝަނާއި ޖަރީމާއަށް މަގުފަހިވާ ގޮތަށް ވަރަށް ގިނަ ދައުލަތުގެ އޮޑިޓްތައް ސަރުކާރުގެ އެކިއެކި ފަރާތްތަކަށް ނުހައްގުގައި ދޫކޮށް، ދައުލަތަށް އެ ބޮޑު ބޮޑުވާލީ ރައީސް އިބްރާހީމް މުޙައްމަދު ސޯލިހުގެ ސަރުކާރަށް އެކަން އެންގުމުގެ ގޮތުން، އަދި އެ ކަންތައް ބަދަލުކުރެއްވުމުގެ ހޯދި ނިޔަތުގައި ހުށަހަޅުއްވި ގަރާރެއް މި ގަރާރަކީ. އަޅުގަނޑު ވަރަށް އިންސާފުވެރިކަމާ އެކީގައި އިއްޒަތްތެރި މެންބަރު އިބްރާހީމް މުޢިއްޒަށް ޝުކުރުދަންނަވަން. އިއްޒަތްތެރި ރައީސް؛ މިދިޔަ ހަފްތާގައި ހުޅުމާލޭގައި ހުޅުވިގެންދިޔަ އިމާރާތް، މަރުޙޫމް އުމަރު ޒާހިރުގެ ހަނދާނުގައި ހުޅުވިގެން އެ ދިޔަ އިމާރާތަކީ މި ކަސްޓަމްސްއެއް ހަރުދަނާކޮށްދެއްވާ ބަޔަކީ ރައީސް ޔާމީނުގެ ސަރުކާރުގައި ޝަރީފާގެ ކުންފުނިތަކާ ހަވާލުކުރެވިގެން މަސައްކަތް ނިމިގެންދިޔަ އިމާރާތެއް. އިބްރާހީމް މުޙައްމަދު ސޯލިހު ދައުލަތުގެ ހަރަދު ކުޑަކުރެއްވުމުގެ ދައުރު ނިމުމުން ދުވަހަކަށް ދުވަހަށް، ދިމިނަހަށް މަހަން ފެށިފައި އޮއްވާ ރިޔާސީ ހުޅުވައިދެއްވި ކުރަން ބާރުއި، ރިޔާސީ، އެ ބޮޑުގެ ރިޔާސަތުން ކަނޑައަޅުއްވާފައި ބާރު ހަމަ އިބްރާހީމް މުޙައްމަދު ސޯލިހަށް ވެސް އަޅުގަނޑުމެން ހަމަ ޝުކުރުއަދާކުރަން. އިއްޒަތްތެރި ރައީސް؛ މިގޭ ކުރިން މިކަހަލަ ހުށަހެޅިގެން މިދިޔަ ކުއްލި މައްސަލައާ، ދެންމެގައި އަޅުގަނޑުމެންގެ ބޯޑުގައި އިއްޒަތްތެރި މެންބަރު ހުސައިން ޝަރީފް އެ ދައްކަވާ ވާހަކައާ ނިސްބަތުން ގުޅުމުން މައްސަލައެއް. އަޅުގަނޑު މި ހިތަށްއަރަނީ، ދިވެހިރާއްޖޭގެ ރައްޔިތުންނަށް، ރައްޔިތުންގެ މަޖިލީހުގެ ރައީސް ބަޔަކަށް. ދިވެހިރާއްޖޭގެ ރައްޔިތުންނަށް ސަލާމަތާއި ރައްކާތެރިކަން ކަށަވަރުކޮށްދިނުން މި ރައްޔިތުންގެ މަޖިލީހުގެ ތަންފީޛުކުރަންޖެހޭ ވާޖިބު ކަމަށް ވަނީ އިއްޒަތްތެރި މެންބަރު ހުސައިން ޝަރީފް އެ ހުށަހެޅުއްވި މައްސަލައަށް އަޅުގަނޑު ހަމަ ހިތުން ތާއީދުކުރަމުން. އެހެންނަމަވެސް، ބަދަލުކުރެވިފައި އިއްޒަތްތެރި ރައީސް؛ މިއަދު ޖެނެރަލް މިނިސްޓަރަކަށް ހުންނެވި ބޮޑުވަޒީރު އެ ކަސްޓަމްސް ހިފެހެއްޓި ކަމުގެ މައްސަލަތައް ރައްޔިތުންގެ މަޖިލީހަށް ހުށަހެޅިފައި ހުރި ވާހަކަ ދައްކަނީ. ރައްޔިތުންގެ މަޖިލީހުން އެ މައްސަލަތައް ބަލައިގަނެ، ރައްޔިތުންގެ މަޖިލީހުގެ ކޮމިޓީތަކުން ތަހުގީގުކުރައްވަމުން ގެންދަވަނީ. ރައްޔިތުންގެ މަޖިލީހުގައި މި ހިނގާ ކަންތައްތަކާ، ރައްޔިތުންގެ ސަލާމަތާއި ރައްކާތެރިކަމާ ބެހޭ ހުރިހާ ކަންތައްތަކެއް މި ރައްޔިތުންގެ މަޖިލީހުގެ ކޮމިޓީތަކުގައި މަޝްވަރާކުރެވޭނެ. އިއްޒަތްތެރި ރައީސް، އެ ކަންކަމަށް ޓަކައި ޖަވާބުދާރީވެ، ޤާނޫނުއަސާސީގެ ދަށުން ލިބިދޭ ބާރެއް އެ އޮތީ ކަނޑައަޅުއްވާފައި. އަޅުގަނޑުމެން މި ރިޕޯޓް ހުށަހެޅުނީ ބަދަލުކޮށް ނެތި މި ކަންތަކެއް. އިއްޒަތްތެރި ރައީސް؛ މި ސަރުކާރުން ބޭނުންކޮށް ހަދަން ބެލެވިގެން، ޖިނާއީ ޤާނޫނުގެ ވެރިކަމުގައި ބޭނުން ކުރަން ބޭނުން ހަދަން، އަޅުގަނޑުމެން

އެބަޖެހޭ ޖިންސާމާދުރުކުރުމުގެ ބަޔާނާ މަސައްކަތްތަކާއި މި ރަށުން ކުރަން އިއްތިފާޤުވެފައި ވާނެ. އެ ފަހިކުރުމަށް މާލީ އަދަދު ބަޖެޓު މަދުވެގެން ކުރެވޭ ބޮޑު ވަރުގެ ބަޖެޓްގައި ގާނޫނީ ޖާގަ އެހީތެރިވެދޭ މަސައްކަތްތަކެއް ކުރެވިގެންދާނެ އިއްޔާކަމެއް ޖެހިލުމެއް ނުކުރާނެކަމަށް ވެސް ފުރާނަ. އެ ވަޒީފާ ދިނުމަށް ސަރުކާރުން ދިރާސާކުރިން ވަރަށް ގިނަ ޝަރުތުތަކެއް ހަމަޖެހިފައި ވާކަމެއް ހަމަހަމަ ޝަރުތުތަކުގެ ގޮތުގައި ހިމެނިފައިވާ ބޭނުންކުރެވޭ ބޭރުމީހުން ބޭނުންކުރުމުގެ ބޭސްލަތުގެ ޙަރަކާތްތަކުގައި ބައިވެރިވާނީ. އެ އިމާރާތް ފަރުވާގެ ދަށުން ނިސްބަތްވެފައިވާ ކަނޑައަޅާ ވަޒީފާތައް ޖެހޭ މަސައްކަތްތަކުގެ ދާއިރާ. އެ ގޮތުން ދަރިވަރުން ކަމުގައިވާ ޤާނޫނުގެ މިނިސްޓަރުގެ ތަޢުލީމީ ކަރުދާސް ހެދުމަށް ދަރަނިން ނުކުތުމަށް ކަމެއް ނުހުރޭ. އިސްލާމް ދީނަށް ގެންދިޔުމަށް ވަކި ހިސާބަކަށް ވަރަށް މުހިއްމު.

ކަމަކަށް އަދި ވަރަށް ކުރިއަށް ދިއުމުގެ ދަރަޖައަށް އަރާނެ. ޖެހޭ މިނިސްޓަރުގެ ކުރިއަށްދާނެ ދާއިރާ ބޭނުންވާ ދެމުންދާ ޤާނޫނުއަސާސީގެ ދެވަނަ ޝަރުޠު ކަމުގެ ގޮތުގައި ބަލާލާއިރު ޝަރުތުތަކުގެ ދުނިޔޭގެ ޙަޤީޤަތާ ގުޅޭ ކަމެއް ކަމަށް. ޖެނެރަލް ދިރިއުޅުމުގެ ތެރެއިން ކުރިމަތިވާ ފަރާތްތަކުގައި މިއީ ދަރިވަރުން ބަލާނީ. ވަރަށް ބޮޑު ކަންތައްތަކެކޭ.

ކަމަށް ވީމާ އެޅޭ ފިޔަވަޅު ފާހަގަކުރަން. ބޭނުންތެރިވާނެ ކަމަށް ބަރާބަރު ވުރެ ރަނގަޅު ކަމަށް ވުރެ. ކޮންމެ ދުވަހަކު މި ކަމަށް ބަލާފައި ވާ ގޮތުގެ ކަރުދާސްތައް ހުށަހަޅައި، މި ކަމުގެ ތަފާސް ހިސާބުތައް ހިމެނުމަށް ގޮވާލާނަން. ކަނޑައަޅާ ކުރިއަށް ދެވޭނެ ކަމަށް ދެކެން. ވަރަށް ގިނަ ކަމަކީ އަދި ކޮންމެ ރަށެއްގައި ތިބޭ ދަރިވަރުންނަށް ބޭނުންވާ އެހީތެރިކަން ދިނުމަށް ބާރުއަޅައި ހިނގާ ކަމަކީ. ވަކި ކަމަކަށް ދަރިވަރުން ކުރިއަށް ދާނެ ކަމުގެ ގޮތުން ކަމެއް. ވަކި ކަމެއް ހިނގާ މަގެއް ދަރިވަރުންނަށް ވެސް ދިރާސާކުރަން ވެސް ފަހަރެއްގައި ކަނޑައެޅިފައި ހުރި ކަމެއް ކަމަށް ބެލެވޭ.

ކަމަށް ވީމާ މި ކަމުގެ ދިރާސާތަކަށް ވަކި ކުރިއެރުމެއް ޖެހޭ ކަމަށް ދެކެން. ވަރަށް ގިނަ ދުވަސްތަކަކަށް ވަކި ކަމެއް ކުރިއަށް ގެންދިޔުމަށް ބާރުއަޅައި ކުރިއަށް ގެންދާ ކަމެއް ކަމަށް ވަޒީފާ ދިނުމާ ބެހޭ ގޮތުން ހަމަޖެހޭ ކަމެއް.

ކޮށްދަމުންދާތީ އެ މަގާމަށް ޢީދުކުރަން މިނިސްޓަރު އަޅުގަނޑުމެން އެބަ މަސައްކަތްކުރަން އެ ކަމަށާ އެ މަގާމުން ދުރުކުރުމުގެ މަސައްކަތް. ރައްޔިތުންނަށް ހެޔޮއެދޭ ކަމަށް ވަންޏާ ހުރިހާ ބޭފުޅުން...

ރިޕޯސަލުން ވާހަކަދެއްކުން:

ޝުކުރިއްޔާ އިއްޒަތްތެރި މެންބަރު. އެއްވެސް އިއްޒަތްތެރި މެންބަރަކު ކަންބޮޑުވުމެއްވާނަމަ ކަމެއް ނެތް. އަޅުގަނޑު މިތާ އިންނާ ދުވަހަކު ދިވެހިރާއްޖޭގެ ޤާނޫނުއަސާސީގައި ބާރުތަކާ ގާނޫނު ދިވެހިރާއްޖޭގެ ރައްޔިތުންގެ މަޖިލީހުގެ އިޤްތިޞާދީ ނިޒާމު ގެނެސްދިނީ. ރައްޔިތުންގެ މަޖިލީހުގެ އަސާސީ ގަވާއިދު ދި އަދާޖެއް އިންސާނުންނަށް. ގާނޫނު ލެއްވުމާއި، ސަރުކާރު ޖަވާބުދާރީކުރުމާ. މި ދެ ކަންތައް ކުރުމުގައި މަޖިލީހުން ބޭނުންކުރާ ވަސީލަތްތަކާއި، ބިލުތައް، ކޮމިޓީ މަސައްކަތާއި، ގަރާރުތައް، މަސައްކަތް، އަދި ކޮމިޝަންތަކުގެ ދިރާސާތައް. ހުރިހާ އިއްޒަތްތެރި މެންބަރުންނަށް ފެނޭ މި ދާއިރާގެ ވަސީލަތްތައް ބޭނުންކުރައްވައިގެން މި މަޖިލީހުގެ ޒިންމާދާރު އުސޫލުގައި ދިރާސާކޮށް ގާނޫނީ ސިޔާސަތުގައި ބަލަހައްޓަވާ އިސްލާހުތަކުގެ އުސޫލުތައް އެއްގޮތްވާ ގޮތުގެ މަތީން ކުރިއަށް ގެންދިއުމުގައި ޢަމަލުކުރެއްވުން. އަޅުގަނޑު މިހާރު މި ފުރުޞަތު އަރުވަނީ ކުޑަހުވަދޫ ދާއިރާގެ އިއްޒަތްތެރި މެންބަރު އަޙްމަދު ޢާމިރަށް.

ކުޑަހުވަދޫ ދާއިރާގެ މެންބަރު އަޙްމަދު ޢާމިރު ވާހަކަދެއްކެވުން:

ޝުކުރިއްޔާ އިއްޒަތްތެރި ރައީސް. ހަމަގައިމު ދެކެވޭ ދާއިރާގެ އިއްޒަތްތެރި މެންބަރު އިބްރާހީމް މުއިއްޒު މި ހުށަހެޅުއްވި ގަވާއިދު މަސައްކަތްތަކަށް، ދެއްކި ފުރިހަމަ މަސައްކަތްތަކުން އަޅުގަނޑު ހަމަ ތާއީދުކުރަމުން ދަންނަވަން، ގަބޫލުކުރަން. އަދި ހަމަ އެއާއެކީގައި މި ރައްޔިތުންގެ މަޖިލީހުން މި ބާވަތުގެ މަސައްކަތުން ހުރިހާ ކަމަކަށް ބަޖެޓުގެ މަސްލަހަތު ދަށުން ވާހަކަތަކުގެ މަސައްކަތް ރައީސްއަށް ބަލަހައްޓަވާ ކޮންކޮން ރުފިޔާ ބެލުމުގެ ފުރުޞަތު އަޅުގަނޑުމެން ގުޅުވައިދޭން ޗާޓަރޑް އެއީ ރައްޔިތުންގެ މަޖިލީހުގެ ގަވާއިދުގައި ވޭތު ހަމަހަމަ ގޮތުގައި ވާހަކަ ދެއްކި ޝަރީޢަތް ޚިޔާލުފާޅުކުރެވޭ.

އެހެންވީމާ، ހިއްސާކުރި އަޅުގަނޑުމެން ބިލުތަކަށް އެބައެއް މި ބަޖެޓާ، މި ގަރާރު ފެށި އަޅުގަނޑުމެންގެ ރުކުނުގައި ބަޖެޓުގެ މަޝްވަރާގައި ދެކިފައިވާ ހުރި ވާހަކަތަކުގެ މަސްލަހަތު. އަޅުގަނޑުގެ މި ބައި ސިޔާސީ ހާލަތު ފެހިވާ ސިޔާސީ ކޮމެޓީ ތިބި ހިސާބު، މި ބަޖެޓުގެ ރުކުނިން އަޅުގަނޑުގެ ހަމަހަމަކަމާއި ވެސް ހަރަކާތްތެރިވެލުމުގެ އެހެން ދެކޮޅު އަޅުގަނޑު ހަރަކާތްތެރިވެގަތުން.

މި ބަޖެޓުގެ މަސްލަހަތު މި ހަރަކާތް މިނިސްޓަރު ސަރުކާރާ ޖެއްސުންކުރަން ކަމަށް، ނަތީޖާ ސަރުކާރާ ދިމާވަން އެއްބާރުލުންދީން ކަމަށް ސިޔާސީތަކަށް ސަރުކާރަށް ހިސާބުކުރާ ޙަވާލާ އިއްޒަތްތެރި މެންބަރުން ވާހަކަދެއްކެވުން. އަދި ހަމަ އެއާއެކީގައި، މި ގަރާރާ ތިޔަރަ ބޮޑުބަޔަކު ގަރާރުގެ އެކަކާއި، މި ގަރާރާ ތިމަންނާއެން ރާއްޖެއަށް ގަރާރުގެ ކަމަކަށް ވެސް ހަމަ ސަރުކާރަށް ހިސާބުކުރާ ވާހަކަދެއްކެވުމެއް. އެހެންވީމާ، އަޅުގަނޑު ތާއީދުކުރަން، މިއަދުގެ މި ބަޖެޓުގެ

ބެލެއިން އަޅުގަނޑުމެން ކޮން ނަތީޖާއެއްތޯ ނުދެކެނީ؟ ހަމަ ރައީސުން ވެސް އަޅުގަނޑު މި މަޖިލީހުގައި މަސައްކަތްކުރަމުންދާތާ ސާދަވަނަ އަހަރު. ކޮންމެ އަހަރެއްގައި ދައުލަތުގެ ބަޖެޓުގެ މަރުޙަލާގައި އެކަމަކަށް ކަންބޮޑުވުން ފާޅުކޮށް ތަކުރާރުކޮށް ދައްކަމުންދާ ވާހަކައެއް މިއީ، ދައުލަތުގެ މުއައްސަސާތަކުން ކުއްޔަށް ހިފައިގެން ބޭނުން ހަރަދުތައް ކުރަންޖެހޭ މައްސަލަ. މިކަން ކުޑަކުރުމަށް ބަލައި ސަރުކާރުތަކުން ކިޔާވަރަކަށް މަސައްކަތްކުރެވިފައިވޭތޯ؟ ކޮބައިތޯއޭ ކުރި މަސައްކަތަކީ؟ އެހެންނަމަވެސް، މިއަދު ހިސާބަށް އައިއިރުގައި ވެސް އަޅުގަނޑުމެންނަކަށް މިކަން ކުޑަވެގެންދިޔަ ބަދަލެއް ނުފެނޭ. އެހެންވީމާ، މި ގޮތަށް ބަޖެޓުގައި ފައިދާ ބޮޑު މަސައްކަތެއް. އެހެންނަމަވެސް، މި މަޖިލީހުގެ ބެލުމުގައި އަޅުގަނޑުމެން މި ކުރަންޖެހެނީ ބިނާކުރަނިވި މަސައްކަތެއް ކަމަށް ވަރަށް ކޮންމެވެސް ސާފު އެއް ވިސްނުމަކުން މި ބޮޑުވުމުގެ ކަންކަމަށް އެބަ ފާހަގަކުރައްވަންޖެހޭ. މިއީ ސިޔާސީ ބޭނުމަކަށް ބަލައި އެ މަސައްކަތް ހުރިހާ ގޮތަކުން ބަދަލުކުރަނީ އެއް ގޮތެއް ކަމަކަށް އަޅުގަނޑު ނުދެކެން. ހަމަ ރައީސުން ވެސް މި ގަވާއިދު މިއީ މިއަދު ފެށިގެން އެއީ އިޖުތިމާޢީ ބޮޑު ކަންބޮޑުވުމެއް ހައްލުކުރުމަށް ބަޖެޓުގައި އެ ސިޔާސަތުގައި ހުރިހާ ކަމެއް ގެނުވަނީ. އެހެންކަމަށްވާތީވެ، މި ގަވާއިދު ހަރުދަނާކޮށްދިނުމުގައި އަޅުގަނޑުމެން މި ގަބޫލުކުރާ ބެލެއިން ބޮޑުކޮށް އެކި ވަޒަނުގެ ދައުލަތަށް. ދާދި ދަރަނިވެރިވުމާ މި ބަޖެޓުގައި ސަރުކާރަށް ދޭ ވާހަކައެއް ވެސް ދައްކާނީ. އަޅުގަނޑު ދަންނަވާނީ، ދިވެހިރާއްޖޭގެ ސަރުކާރުގައި ރައްޔިތުންނަށް ކަރަންޓު އަގުބޮޑު މި މަޖިލީހުން ކަނޑައެޅިގެން ބަޖެޓުގެ ކަރުދާ. ސަރުކާރުތަކުން ވެސް ދިވެހިރާއްޖޭގެ ސަރުކާރުގައި ރައްޔިތުންނަށް ރައީސުލްޖުމްހޫރިއްޔާގެ ބަޖެޓުގައި ބަޖެޓުތަކުގެ ޤާނޫނުއަސާސީގެ 241 ވަނަ މާއްދާގައި ކަނޑައެޅިފައިވާ އުޞޫލުތަކަށް، އެ ކޮމިޓީއަށް ކަނޑައަޅާފައިވާ ބޮޑުތަނެއް ބަޖެޓުގައި މި ޤާނޫނު. އެހެންވީމާ، ރައްޔިތުންގެ މަޖިލީހުގެ ދިވެހިރާއްޖޭގެ ސަރުކާރުގެ މާލިއްޔަތު ކޮމިޓީއަށް ހިއްސާކުރާ، މި ރައްޔިތުންގެ މަޖިލީހުގެ ބޮޑުތަކުގައި އެ މާލީ ދައުލަތުގެ. އަޅުގަނޑުމެން ކަންކަމުގައި ނުވޭ، މިސާލަކަށް މިގޮތުން ކަމެއްގައި މިވަރު ބާކީ ކަމަށް ގޮތެއް، މި ބަޖެޓުން އެކަން ހަރަދުކުރަންޖެހޭ. މި ބޮޑުތަކުގެ ބަޖެޓުން ހަރަދުކުރަންޖެހޭ. އަދި އެ ސަރުކާރުގެ މާލިއްޔަތު ކަނޑައަޅާފައިވާގޮތުގައި ދިވެހިރާއްޖޭގައި ސަރުކާރުގެ ބަޖެޓު އެއްބަސް. ބަޖެޓުގެ ސަރުކާރުގެ ހަރަދުކުރުމަށް ރައްޔިތުންގެ ޚިދުމަތްތަކަށް ބޭނުންވާ، ދިވެހިރާއްޖޭގެ ބަޖެޓުގެ މިހާރު އޮތް ގޮތުގައި ކަމަކަށް ނުވޭ.

ރައްޔިތަކަށް ދިމާވާ ނިކަމެތިކަމާ ގުޅޭ ގޮތުން ދިވެހިރާއްޖޭގެ ޖެނެރަލް މިނިސްޓަރު މަޤާމުތަކުން ވާހަކަދެއްކީމަ އާދި ހަދި. އާތި ހަދި. އަޅުގަނޑުމެން ރައްޔިތުން އެ ވާހަކަ ދައްކާނެ. ދިވެހިރާއްޖޭގެ ރައްޔިތުންނަށް ބޭނުން ޚިދުމަތްތަކުން ސަލާމަތާއި ރައްކާތެރިކަން ކަނަވަރުކޮށްދީފައި އޮޅުވާލި، ދިވެހި ދައުލަތުގެ މައްސަލަ ފާޅުގަ ކަމެއް. އެކަން ކުރުވާނެތީ. އެކަމަށް އަޅުގަނޑުމެންނަށް މަޤާމުތަކުރިވެގެންނާއި ނުވާނެ. އެހެންވީމާ، އަޅުގަނޑު ދަންނަވާނީ، އަޅުގަނޑުމެން މި ދިވެހިރާއްޖޭގެ ޤައުމީ ސަރުކާރުތަކުން ސަރުކާރު ވަކިވަކިން ދުވަހުގެ ބަޔަށް ވާހަކަ ދައްކާނެ، ވާހަކައިގެ ޤައުމީ ދުވަސްތަކާ ވާހަކަ ދައްކާން. މި މުހިއްމު ކަމުގައި ދިއައިސް ހުރިހާ ގަޑިއިރުގެ އިއްޒަތްތެރި ރައީސް. ޝުކުރިއްޔާ.

ރިޔާސަތުން ވާހަކަދެއްކެވުން:

ޝުކުރިއްޔާ އިއްޒަތްތެރި މެންބަރު. މި ގަޑިއަކީ ބަހުސްކުރުމުގެ އެއް ހަފުތާގެ ދިގުމިނުގައި. އަދި ބަހުސްގެ ފުރުޞަތު މިހާރު މި ވަނީ، ގަޑި މިހާރު މި ވަނީ ހަމަވެފަ. އެހެންވީމާ، އަޅުގަނޑު އިޖުރާއީނުކުތާއެއް ގަޑިޔާ ގުޅޭ ގޮތުން ވޯޓަށް އަހާލައިގެން ވޯޓަށް އަހައި، މި ބިލުގެން ނިންމަވާ މަޖިލީހުގެ ގަޑި ކުރިއަށް ގެންދެވޭނެ.

{6.2}- އެޖެންޑާ އައިޓަމް 6.2- ތިމަރަފުށި ދާއިރާގެ އިއްޒަތްތެރި މެންބަރު އަބްދުﷲ ރިޔާޒް ހުށަހަޅުއްވާފައިވާ، ނަފްސާނީ ސިއްޙަތާ ގުޅޭ ޚިދުމަތްތަކާ ބެހޭ ވަގުތީ ސިޔާސަތުތަކުގެ ތަޢާރުފު މި ޚިދުމަތްތަކަށް ލިބޭނެ ނިޒާމު ޚިދުމަތްދޭ ގާއިމުކުރުމަށް ސަރުކާރަށް ލާޒިމުކުރުން. މި ގަޑިގެ ބަހުސް ކުރިއަށް ދަނީ ބާކީ އެއް ގަޑިއިރު. އަދި އެއް ގަޑިއިރާއި 26 މިނެޓު އެބަހުރި. އަޅުގަނޑު މިހާރު މި ފުރުޞަތު ހުޅުވާލަދޭނީ ބަހުސްގައި ބައިވެރިވެވަޑައިގަތުމުގެ ފުރުޞަތު. ހުޅުހެންވޭރު ދާއިރާގެ އިއްޒަތްތެރި މެންބަރު ހުސައިން މުހައްމަދު ލަޠީފް.

ހުޅުހެންވޭރު ދާއިރާގެ މެންބަރު ހުސައިން މުހައްމަދު ލަޠީފް ވާހަކަދެއްކެވުން:

އިއްޒަތްތެރި ރައީސް؛ ކުރީ ގަޑިއަކާ އެއްފަދައިން މިއީ ވެސް ވަރަށް މުހިއްމު ގަޑިއެއް. ނަފްސާނީ ސިއްޙަތާ ގުޅޭ ޤާނޫނަކީ ބޭނުން ވަރުގަދަ ސިޔާސަތެއް އެކުލަވައިލުމަކީ ބަލާއި ހުރިހާގޮތަކުން ގަބޫލުކުރަން. އެހެންވީމާ އިއްޒަތްތެރި ރައީސް، ކުއްލި މަސައްކަތްތަކާއި ގަބޫލުކުރެވޭ ފުރުސަތުތަކުގައި މި ދިވެހިރާއްޖެގައި އެޖެންޑާވެގެން މި އަންނަނީ، ރައްޔިތުންގެ ކަނޑައެޅުންތަކެއް އެ ކަންކަމުގައި ވަރަށް ބޮޑަށް ވަރުގަދަ ސިޔާސަތުގެ ބެލެހެއްޓުން ހިންގުމަށް ކަމަށް އަޅުގަނޑު ގަބޫލުކުރަނީ. އަދި އެ ކަންކަމަށް ރައްޔިތުންގެ މަޖިލީހުގެ ރައީސް މަގުފަހިކޮށްދިނުމުގައި ގަސްތުކުރާ ވެސް މަޖިލީހުގެ ގަވާއިދާ އެއްގޮތަށް ކަމަކީ އަޅުގަނޑު ގަބޫލު މި ކުރަނީ. އެހެންކަމުން އިއްޒަތްތެރި ރައީސް، ރާއްޖޭގެ ރައްޔިތުންގެ ނަފްސާނީ ބަލިމަޑުކަން އިންސާނާއަށް ފެތުރިގެންދޭ. އެ ކަންކަން ގެދޮރުގައި މި ވަނީ ރާއްޖޭގެ ރައީސްކަން ކުރުމަށް، ރާއްޖޭގެ ވަޒީފާތަކުން ރައްޔިތުން ހަވާލުކުރާ ފަރާތަކުން ރައްޔިތުންނާ ބެލުމު އަޅައިލާއަޅާލުންތަކާ ޚާއްސަ ކަނޑައެޅުންތަކާ ރައްޔިތުން ވިސްނައި، ވިސްނައި، ވިސްނައި، ވިސްނާ ގޮސް އިއްޒަތްތެރި ރައީސް، ކޮންސަލްޓޭޝަން ދިރާސާ މި ހުރިހާ ކަމަކާ ކުރިމަތިލާފާނެކަން.

އަޅުގަނޑު ތާއީދުކުރަން. ވަޒީރުންނަށް މަޖުބޫރުވާ އިއްޒަތްތެރި ރައީސް، ސަރުކާރު ގޮތުން ބަލިގަދަވާ ކުރިމަތިލާންޖެހޭނެ.
މިއަދު ސިއްޙީ ނިޒާމުގެ ތެރެއިން ރައްޔިތުންނަށް ފުރުޞަތުދޭންވީ އެއްވެސް ފަރުވާއެއް ނުލިބި، ރައްޔިތުން ބަލިގަދަވާ
ކުރިމަތިލާންޖެހޭނެ. އިއްޒަތްތެރި ރައީސް؛ ހަރަކާތް ވަޒީފާ ރައްޔިތުންނަށް ފުރުޞަތުދެވިގެން ބޭނުން ރައްޔިތުންގެ
ދިވެހި ރައްޔިތުންގެ އަތުން ޓެކްސް ނަންގަވައިގެން ބޭއްވި ގާތުގައި ޕީ.އައި.ޖީ ހިންގުމުގެ ހުކޫމަތުން ދިޔައިރު
ވަޒީރުން ރައްޔިތުންގެ ކާރުބާރު، ރައްޔިތުންގެ ސިއްޙީ ހިދުމަތްތައް އެއްކޮށް ދިމާވާ ކަންކަމަށް ހުށަހެޅުއްވި
ކަމުގައި ވާނަމަ، ސަރުކާރުން ބަލިގަދަވާ ރައްޔިތުން ކުރިމަތިލާންޖެހޭނެ. އިއްޒަތްތެރި ރައީސް؛ މި ހުންނަނީ އަތޮޅުތެރޭގެ
އިންތިޚާބަށް ކަނޑައެޅުނު ކަންތައް. މިއަދު ހުށަހެޅި އަތޮޅުތެރޭ ހުރިހާ ކައުންސިލަށް ރަޖިސްޓަރީވެގެން ދެވޭ ދިޔައި
ރައްޔިތުންގެ ހައްގުގައި އަތޮޅުތެރޭ ހުރިހާ އިންތިޚާބުތަކަށް މަސައްކަތް. މިއަދުގެ ހުރި ވަޒީރު، ޖެހުނު މިނިސްޓަރު
މިހާރުން މިސަރަހައްދު އިއްޒަތްތެރި ރައީސް، އަމިއްލަފަރާތުން އިސްތިއުފާދީފައިވާ ކަމަށްވާތީ ތަރުތީބުވާ އެކަމަށް. ތަރުތީބުވާ
އެކަމަށް ސަރުކާރުގައި ދިވެހި ރައްޔިތުންގެ ކުރިމަތީގައި މާލެއަށް އެދުނު އެބަޖެހޭ. އެއީ ކަންކޮޅެއް އެ ބަންޑުއަށް ސަރުކާރު
ވެރިކަމް ނުދޭ. އެއީ ދިވެހި ރައްޔިތުން މިހާ، ދިވެހި ރައްޔިތުން ފުރަތަމަ ގޮތަށް ރައްޔިތުންގެ ކުރިމަތަން
އަމިއްލަ ކުރުމުގެ ނަމަ އެ ދައުލަތް ވެރިކަމުގެ އެ ކަމަކާ ޖަވާބުދާރީވާންޖެހޭނެ މި ވާހަކަ މި ދަންނަވަނީ. އިއްޒަތްތެރި
ރައީސް؛ ހަމަ އެގޮތަށް މި ހަރަކާތުގެ ތިން ބަޖެޓް އެއް ބަޖެޓުގެ ރައީސުން ތަރައްޤީކުރުމާ ބެހޭ މަޤާމުގައި އެ ދިން ބޮޑުގެ
ހަމަވާ ދައުލަތުގެ ވެރިކަމުގެ އިއްޒަތްތެރި ރައީސް، އެ އޮތީ ބޮޑު ކުރީގެ ސަރުކާރުގެ ހުރި ސިޔާސީ މަސައްކަތްތަކުގެ؟
އިންތިޚާބު ހަރަކާތް ހަރަކާތްތަކުގައި އޮތީ؟ އެއީ އަތޮޅުތެރޭ މަސައްކަތް ވެރިކަމުގައި ތަރައްޤީ ދިޔައީ އިއްޒަތްތެރި ރައީސް،
މި ކަހަލަ ވަޒީރުން ތަންތަނުން ބޭރުކުރުވިގެން އޮތީ މި ފަހުގެ އަހަރު މަސްދަރުތަކުގެ ނޫނީ ބަޖެޓުން ރޭގަނޑު ގޮތުގައި
އަތޮޅުތެރޭގެ ނަންނަން އަ ވަގަތު ދައުލަތްތައް ނިމި. މިއަދު ރައީސުލްޖުމްހޫރިއްޔާ އަމިއްލަ ފުރަތަމަ ކުރިއަށްދާނެ ކަމަށް، މިއަދުގެ
ޖަލްސާ މިނިސްޓަރު ވަގުތީ ބޭރުކުރަން. އަހަރުގެ ތަރައްޤީވެފައި، ފުރަތަމަ ކުރުގައި، ރައްޔިތުންގެ ކުރުގައި،
ރައްޔިތުންގެ ވިއްކާ އެއްގަމަށް މި ރައްޔިތުންގެ މަޖިލީހަށް މިއަދު މަސައްކަތްކުރެވިފައި އިއްޒަތްތެރި ރައީސް،
އަތޮޅުތެރޭގެ ހިމާޔަތްކުރަން. އިއްޒަތްތެރި ރައީސް؛ މިއަދު ފަހުމަށް އެހެން ބެހޭ ނިކަމެތިކަމަށް ޖެހޭ މިނިސްޓަރު
ވެރިން މި ދިއައީ. ސަރުކާރުން ތަޖުރިބާ ފެންވަރުތަކާއި، ސަރުކާރުން ތަޖުރިބާ ދިޖެހުނުހަމަ މިއަދު އެއް ބަޖެ ނިކަމެތިކަމަށް
ދިރާގު ވަޒީރު ވެއްޖެ. ފެދޭގައި އެ ދައުލަތުގެ އެ ސަރުކާރު. އަދި ހުއްބަ ބޭރުގައި ފާރުއަސާސީ ރައްޔިތުންގެ
މަޖިލީހުގައި ޢަމަލުތަކުން ކުރީގެ ބައްދަލުގައި 241 ކުރީގެ ނަމްބަރު މުޤައްރިރު އިއްޒަތްތެރި ރައީސް،
މި ބަޔަކު ރައްޔިތުންގެ މަޖިލީހުގެ ރައީސް ސިޔާސީ ނިޒާމަށް ބޭނުންވާ ބޭނުން، ދޭންޖެހޭ ހިދުމަތްތަކާ ބެހޭ ބޭނުން ނިޒާމަށް
ފާހަގަކުރަން ދައުލަތާ އިއްޒަތްތެރި ރައީސް، މި މަޖިލީހުގައި ރައްޔިތުންނަށް ފުރުޞަތުދިނުމުގައި ހުރި ދެކޮޅު
ވަރަށް ސަރުކާރު ހަމަވެގެންދިޔައީ. އެހެންވީމާ، މި ހުރި އިއްޒަތްތެރި ރައީސް، ވަޒީރު ބޭނުން ރައްޔިތުންނަށް ސިޔާސީ

ބަލިމަޑުކަމުގެ ތެރެއިން ރައްޔިތުން ފެއްޓެން ދިމާވާންޖެހޭ ސަބަބުކަމަށް. ވިސްނައި، ވިސްނައި، ވިސްނާ ރައްޔިތުން އިއްޒަތްތެރި ރައީސް، ބަރަޗާކުރާންޖެހޭ ސަބަބުކަމަށް. އެހެންވީމާ، މި ޤައުމުގައި އެންމެ ބުއްދިވެރި ގޮތަކީ، ކުރިއަށް އޮތް އިންތިޚާބުގައި މި ސަރުކާރު ބަދަލުކުރުމަށް އެންމެހައި ރައްޔިތުން އަތާއި އަތްގުޅާލައިގެން މަސައްކަތްކުރުން. ޝުކުރިއްޔާ ދެއްވި ފުރުޞަތަށް.

ރިޔާސަތުން ވާހަކަދެއްކެވުން:

ޝުކުރިއްޔާ އިއްޒަތްތެރި މެންބަރު. ނޮޅިވަރަމް ދާއިރާގެ އިއްޒަތްތެރި މެންބަރު މުޙައްމަދު ނަޝީދު ޢަބްދުﷲ.

ނޮޅިވަރަމް ދާއިރާގެ މެންބަރު މުޙައްމަދު ނަޝީދު ޢަބްދުﷲ ވާހަކަދެއްކެވުން:

ޝުކުރިއްޔާ. ހާޒިރާއި ވަގުތީ ގެލޭ ގޮތުން ވަރަށް ބަނޑަހުރު ގަޔާރާއި ކަމަށް އަށްގަނޑެއް ފާހަގަކުރަމާ. ގުޅޭ ޤައުމު ނަފުސާނީގޮތުން އޮތް ކަމަށް، ރައްޔިތުންގެ މަޖިލީހުގެ ބައެއް މެންބަރުންނަށް ފެނޭ ނަފުސާނީގޮތުން އޮތް ތަން މި ފެންނަނީ 2023 ވަނަ އަހަރުގެ ޖަނަވަރީ މަހު 28 ވަނަ ދުވަހު ޗީފް ޖަސްޓިސްގެ ސަލާމް. މީގެ ކުރިން މި ސަރުކާރު ވަރު ސަރުކާރުތައް ނިމިގެން މިޔަރުގައި ސަރުކާރު ބަދަލުވުން މިއަދު މި ދައުލަތުގެ ސަރުކާރުތަކުގެ ތަރައްޤީކަމުގެ ވާހަކަ. ކަންތައްތައް ނުވާ ވާހަކަ. އުދުހުނު ރަތްކުރުވައިން ވެ، ކަރުދާސް ކަރުދާސްވެއިން ވެ، ކަރުކުރު ރިސްޓު ކުރައިން ފެމިނާ ތަން ފެނުނު މީގެ ކުރީގައި.

މިއަދު ނުރޮ ކޮންދުވަސް އެއްވަސް ކަމެއް. މިއީ ނަފްސާނީވެގެންވާ ކަމެއް ނޫންތޯ އިޙްތިރާމްތެރި ރައީސް؟ އެހެންވީމާ، މި ކަންތައްތައް ހައްލުކުރުވުން ގޮތެއް، މިނޫން ގޮތަކަށް ހުއްޓައިގެން ނުނިމިއްޔާ މިކަމަށް؛ ހަމަ މިއާ ބެހޭނުހޭ ގޮތަކަށް ކަންކުރަން ފުރުސަތުދީގެން މަޖިލީހުގެ ރައީސް މި އިންނަވަނީ. އެއްވެސް ކަމެއް ހައްލުކުރެވޭނީ މިޒާކުރުމުން. އެ ނަފްސާނީ؛ މި ބޭފުޅާ ވެސް ނަފްސާނީވެފައި ކަންތައްތަކެއް މި 6 މަހުގެ ހަމަޖެހުމާ ގުޅިގެން މި އިންނަނީ މިހާރު. އަޅުގަނޑަށް ފެންނަނީ އެކަކު ގޮތަކަށް. ދުރު ކުރިން ވެސް އަޅުގަނޑު ގޮތްޕުޅުކަނީ، ނަފްސާނީވެގެން ކަމަށް އިސްތިއުފާދިނީ ވެސް. ހަމައެކަނި ހުރިގެން އިސްތިއުފާއަށް މަޖުބޫރު ކުރިން އުޅޭ ބޭފުޅަކު އެއްވެސް ހާލަތުގައި ހުށަހަޅައެއް. ހަމަ ޖޭލު ކުރިމަތިގައި ބޭނުންވީމާ، ތިމަންނައަށް ބޮޑުއްސާލިމަށް. އޭގެ 24 ގަޑިއިރު ފަހުން ނޫން ކަންތައްތަކެއް ހިނގާނީ ބޮޑުތްސާލި ކަމެއް. އެއީ ވެސް ހަމަ ނަފްސާނީ ބަލިމަޑުކަމެއް ކަމަށް ބެލެވޭ. އެހެން، އެހެންވީމާ، ސިޔާސީގެ މަޤްސަދާއެއް ފުރަތަމަ ބޭނުމެއް އެ ކަންތައްތައް ތަނުގެކުރިން ކަންކަމުގެ ރައްޔިތުންނަށް ރަނގަޅު ހެދުމަށް ފުރުޞަތު. އެކަންތައްތައް ކުރުމަށް ގޮވާލަމުން އަޅުގަނޑުގެ ވާހަކަކޮޅު ނިންމާލަން.

<u>ރިޔާސަތުން ވާހަކަދެއްކެވުން:</u>

ޝުކުރިއްޔާ އިޙްތިރާމްތެރި މެންބަރު. އަޅުގަނޑު މިހާރު މި ފުރުޞަތުއަރުވަނީ ހެންވޭރު ދެކުނު ދާއިރާގެ އިޙްތިރާމްތެރި މެންބަރު ޙުސައިން ޝަރީފަށް.

<u>ހެންވޭރު ދެކުނު ދާއިރާގެ މެންބަރު ޙުސައިން ޝަރީފު ވާހަކަދައްކަވަމުން:</u>

بسم الله الرحمن الرحيم ޝުކުރިއްޔާ އިޙްތިރާމްތެރި ރައީސް. ތިމަރަފުށީ ދާއިރާގެ އިޙްތިރާމްތެރި މެންބަރު ހުށަހަޅުއްވާފައިވާ ގަރާރަށް އަޅުގަނޑު ތާއީދުކުރަން. އެ ގަރާރުގައި ބުނެފައިވާ ކަންކަމަކީ މި ސަރުކާރުން ވަރަށް ބޮޑު ސަމާލުކަމެއް ދީ، ހަ މާހުން ކުރިއަށް ހުރި ބަދަލުތަކުގެ ތިލަފުށީގެ ތަރައްޤީ ހަމަޔަށް ސަރުކާރުން ފުރުޞަތު ދޫކުރުމުން، ދާއިން ތަރައްޤީގެ ބަދަލުތަކުގެ ވަރަށް ގިނަ ދެފުށް. އަދި އެއަށްފަހުން ވެސް އިތުރަށް ރައްޔިތުންގެ ކަންކަން ކުރިއަށްދާނީ ކަމަށް ރިޔާސީ ބޭނުމުގައި ރައްޔިތުންގެ މަޖިލީހުގައި ރައީސުލްޖުމްހޫރިއްޔާ ވަނީ ވިދާޅުވެފަ. އެކަމަށް ޓަކައި ރައީސުލްޖުމްހޫރިއްޔާއަށް އަޅުގަނޑު ޝުކުރުދަންނަވަން. އިޙްތިރާމްތެރި ރައީސް؛ މީގެ ކުރިން ވާހަކަދެއްކި ގަރާރުގައި ވާހަކަދެއްކެވުން އަޅުގަނޑު ދަންނަވާ އެއްޗެއް އަދިވެސް ދިވެހިބަހުން ހަމަ ސާފުކޮށްދޭނަން...

<u>ރިޔާސަތުން ވާހަކަދެއްކެވުން:</u>

އިއްޒަތްތެރި، އިއްޒަތްތެރި މެންބަރު، ހުރިހާ އިއްޒަތްތެރި މެންބަރުން؛ މި ތަނަށް ހުށަހެޅިފައި މި ވަނީ؛ މިހާރު އެ ގޮތުގެ އެޖެންޑާ އައިޓަމްގެ ބަހުސް ނިމިއްޖެ. މިހާރު އެބަ އޮތް އިތުރު ގޮތަކަށް. ހުށަހެޅިފައި އޮތް ގޮތުގައި، ޚާއްސަ މައްސަލައަކާ ގުޅޭގޮތުން ހުށަހެޅިފައި އޮތް ބިލެއް ކަންކަމާ ގުޅޭ ގޮތަށް. އަދި ވަކިން ހުށަހެޅުއްވި ހުށަހެޅިފައި އެ އޮތީ، ނަފުސާނީ ބަލިމަޑުކަމާ ގުޅޭގޮތުން. އަޅުގަނޑުމެން މި މަޖިލީހުގައި އެ މަރުޙަލާގައި ބޭނުންކުރައްވައިގެން އެކިއެކި ގޮތްތަކަށް މަސްހުނިކުރުމާއި، ފުރައްސާރަކުރުމާއި، ދިފާޢުކުރުމާއި، މި ބާވަތުގެ ކަންކަން ކުރުމަކީ އަޅުގަނޑު ދެކޭގޮތުގައި މި މަޖިލީހުން ކޮންމެހެން ކަމެއް ނޫން. އަދި އަޅުގަނޑު އެދިގެންނެއް ނޫން، ހުށަހަޅާ ދެކޮޅު ފަރާތްތަކުގެ އިއްޒަތްތެރި މެންބަރު އަޅުގަނޑު މި ދެންނެވި ފާހަގަކުރަން އިހުތިރާމްކޮށް، އެ ގޮތަށް އަމަލުކުރައްވާފައިވާން ގެންދަވާން ކަމަށް. އަދި އިއްޒަތްތެރި މެންބަރު ފާހަގަކުރައްވާފައިވާން މި ގެންދަވާ ނުކުތާތަކަށް؛ ހުއްދަ ގޮތުގައި ފޭބުމާއެކު ބުނާ ގޮތަށް ބަދަލުވެގެން އަދި ގޮތަށް، އަދި މި ބައްޔާ ދުލުގަނޑުން ސަރުކާރުން އިހުތިރާމުކުރާ ގޮތަށް، ސަރުކާރުގެ ތަސައްވުރު އޮތް ގޮތަށް، އަދި މި ބަލިވެގެން ތިބި އެކަށް ތަހުލީލުކުރާކަށް ވެސް ބިރުން އޮތް ގޮތަކަށް ކަނޑައެޅި މި މަޖިލީހުން ދަރަޖަކޮށްދިނުމަކީ ވަރަށް ބޭނުންތެރި ކަމެއް. ހިންނަވަރު ދާއިރާގެ އިއްޒަތްތެރި މެންބަރު.

<u>ހިންނަވަރު ދާއިރާގެ މެންބަރު ހުސައިން ޝަރީފް ވާހަކަދެއްކެވުން:</u>

ވަރަށް ބޮޑަށް ޝުކުރިއްޔާ އިއްޒަތްތެރި ރައީސް. އަޅުގަނޑު ހަމަ ނަފުސާނީ ކަންކަން ދިމާވެގެން އަންނަ ގޮތައި، ފުރިގެން އަންނަ ގޮތައި، އަދި ދިމާވެދާނެ ފަދަ ކަމެއްގެ ވާހަކަ މިދާ ދަންނަވަންޖެހޭ، ތިރީސް އަހަރު ދިވެހިރާއްޖޭގެ ރިޕޯޓުކުރެވިފައިވާކަން ކުރިއަށްވުރެ އިތުރުވެފައި އަދި އެބައޮތް ޒިޔާދަވެފައިވާތީ ހުރިހާ ރިޕޯޓުކުރެވިފައިވާކަން ވިޔަފާރިއެއްގެން އިންސާފު ޖަމާވެ ޝަރީޢަތުގެ އެކުވެ ބޭނުންދީ، އެ އިއްޒަތްތެރި ކުރިން ސަރުކާރުގެ ގޮތުގައި ދެކެވޭ އިންސާނިއްޔަތު ބާރުވެރިކަން ސަރުކާރުގެ ބޭނުންތެރިކަން ދިރާސާ މި ގޮތުގައި ބޭނުން ނަފުސާނީ ކަންކަން ދިމާވެ ހުރި ކަމެއް. އެހެންވެގެން...

<u>ރިޔާސަތުން ވާހަކަދެއްކެވުން:</u>

އިއްޒަތްތެރި މެންބަރު؛ އަޅުގަނޑު ފުރުސަތުއަރުވަން ނަފުސާނީ ބައްޔާއި މި ބާވަތުގެ ވާހަކަދެއްކެވީތީ. އަޅުގަނޑު އިއްޒަތްތެރި މެންބަރުންނަށް ފުރުސަތުގެ ހުށަހަޅުއްވާ އެއްގަނޑަކު މި ވާހަކަތަކަށް ރަނގަޅު ގޮތުގައިވާކަން. އަޅުގަނޑު މި ދަންނަވާލަން، އެހެނީ ކަންކަން މި ބޮޑުބޮޑު ގޮތްތަކުގައި މަސްހުނި ވެސް ކުރެވޭން ހުރި، އަދި ފުރައްސާރަ ވެސް ކުރެވޭން ހުރި، އަދި ޖަވާބު ވެސް ދެވޭން ހުރި. އެހެންނަމަވެސް، މިއީ އެ ބާވަތުގެ ކަމެއްގެ ގޮތުގައި އަޅުގަނޑު ނުދެކެން. އެ ފުރުސަތު އަޅުގަނޑުމެން ހުށަހަޅާނަން. (ވަގުތުކޮޅަކަށްފަހު) ނައިފަރު ދާއިރާގެ އިއްޒަތްތެރި މެންބަރު.

<u>ނައިފަރު ދާއިރާގެ މެންބަރު އަޙްމަދު ޝިޔާމް ވާހަކަދެއްކެވުން:</u>

ޝުކުރިއްޔާ އިއްޒަތްތެރި ރައީސް. ނަޒާހަތްތެރި ޝަރީޢަތްތަކުގެ ތެރޭގައި އުޅުއްވާ ފަރާތްތަކަށް އަޅުގަނޑުމެންނަށް ވަރަށް ފުރުޞަތައިން ދެންނެވިދާން އިއްޒަތްތެރި ރައީސް. އިއްޒަތްތެރި ރައީސް؛ އިއްޒަތްތެރި މެންބަރު އަބްދުﷲ ރިޔާޒް ހުށަހަޅުއްވާފައިވާ މި މައްސަލައިގައި ޙަޤީޤަތުން ވެސް މި ސަރުކާރު ވެރިކަމުން އަންނަން ވެގެން ހަމަ ދެއްކި ވަރަށް ބޮޑު ވާހަކައެއް މި ވާހަކައަކީ. ދިވެހިރާއްޖޭގައި އިންތިޚާބަކަށް ކަންބޮޑުވާ ވަރަށް އޮތް މަސައްކަތެއް މި މަސައްކަތަކީ. ދުނިޔޭގެ ސިވިލް ޖަމުޢިއްޔާ، ޔޫއެން.އޯ.ޑީ.ސީގެ ދިރާސާތަކުން ދައްކާގޮތުން ކޮންމެ އަހަރު މިލިޔަނުން އެއް ޓްރިލިއަން، ކޮންމެ އަހަރު ރިޝްވަތަށް އެއް ޓްރިލިއަނު ނަޒާހަތްތެރި ޚަރަދުކުރާ ހަރަދެއް އެބަ ހުއްޓި އިއްޒަތްތެރި ރައީސް. ކަނޑައެޅިފައި އޮތް ސްޓަޑީއަކުން މި ދުވަސްވަރު. ދައުލަތުގެ ހިންގުން މި ކޮންމެ ސަރުކާރު އިއްޒަތްތެރި ރައީސް. ސަރުކާރުގެ ދައުރު، މި މައްސަލަތައް ހައްލުކުރުމަށް ބޭނުން ވަރަށް މުހިންމު ދައުރެއް އަދާކުރަންޖެހޭ. އަދި ސަރުކާރުތަކުން ރިޝްވަތުގެ މައްސަލަތައް ހައްލުކުރުމަށް އަންނަނިވި ނަޒާހަތްތެރި ޚަރަދުކުރުން ފަދަ އުސޫލެއް ކުރިމަތިކުރުމަށް ބޭނުން މުޅި ދުނިޔޭގައި ވަރަށް މުހިންމު ކަމެއް. މި ސަރުކާރުން، އަދި ސަރުކާރުތަކުގައި އެބަ އޮތް އެކުއެކު ޤާނޫނުތައް. އެ އެކުއެކު ޤާނޫނުތަކުގައި ވެސް މި ނަޒާހަތްތެރި ދިފާޢީގޮތުގައި ކަނޑައެޅިފައިވާ ހުރިހާ ޙައްޤުތައް ގެނެސް ކުރިއަށް ގެންދިއުމަށް މަސައްކަތްކުރަމުން ވޭތުވެދިޔަ އަހަރުތަކުގައި. އެހެންނަމަވެސް، އިއްޒަތްތެރި މެންބަރުގެ މި ބަޔާނުގެ ވެސް މައިގަނޑު ބައިތަކުން ޤާނޫނުތައް ފެނިގެން މި އޮތީ، މި ކަނޑައެޅިފައިވާ ބަޔާންކޮށްދީފައިވާ ހުރިހާ އުސޫލުތަކަކީ ކަނޑައެޅިފައިވާ ބައިތަކެއް. އަދި ސަރުކާރުގެ ބާރުތަކާއި ފަދަ ކަމެއް ރާއްޖޭގެ ދުސްތޫރުއާއި ގާނޫނުތަކުން ނަޒާހަތްތެރި ކަމެއް. ވީމާ އިއްޒަތްތެރި ރައީސް؛ މި ގާނޫނަކީ ވަރަށް މުހިންމު ޤާނޫނެއް. އަހަރު ސްކޮޓްލެންޑު ދަނޑި 1 ވަނަ ދުވަހު ރައްޔިތުންގެ މަޖިލީހުން ފާސްކޮށްފައިވާ ގާނޫނެއް. ހަމަ ގާނޫނުގެ ދަށުން ކުރެވޭ ކަންތައްތަކާ ބެހޭގޮތުން ވަނީ ސިޔާސަތުތަކެއް. އިޖުރާއަތުތަކާއި ކުޑަވުމަށް ރައީސް ޤާނޫނު ދެއްވާނެ ނަޒާހަތްތެރި ޚަރަދުކުރެވޭ ގޮތުގައި އަނެއްކާވެސް އިއްޒަތްތެރި ރައީސް. އެއީ ގާނޫނަކީ ޖަވާބުދާރީ ކަމެއްގެ ދަރަޖަކުރަކީ ވަކިން އަދި ސަރުކާރުގެ މި ގޮތުގައި. ނިމިގެން ދަނީ. ރައްޔިތުންގެ ޤާނޫނުތަކުގައި ނަޒާހަތްތެރި ޝަރުޢީ ދެކުނުގެ ވަރަށް ރައީސް ބައެއް ކަންކަމާ ބެހޭ ބަޔާނާއި ގުޅިގެން މި ގާނޫނުތައް ހިމެނޭ. އެއީ ސިޔާސީ ޖަމާޢަތެއް، ސިޔާސީ ހަރަކާތްތަކުގެ މީޑިއާއަށް ދައްކާ ނަޒާހަތްތެރި ޚަރަދުކުރުން ކަމުގައި ރައްޔިތުންނަށް އަންގައިދޭ ކުރިއެރުމެއް. އެއީ ހުރިހާ ރައްޔިތުންގެ ތެރޭގައި ޤާނޫނުތަކުން ދޭ ހައްޤުތަކެއް. ސިޔާސީ އެއް 2020 ވަނަ އަހަރު ޤާނޫނުތަކާއި ބެހޭ ޝަކުވާ ލިބިފައިވާ ރައީސް. އަދި ވާނެ ކަނޑައެޅިފައިވާ ކަމެއް. ރައްޔިތުންނަށް، ގާނޫނުގެ ދަށުން ވާ ކަން އެ ކަނޑައެޅުއްވި ޤާނޫނުތަކާއި އެކު، ނަޒާހަތްތެރި ޚަރަދުކުރުމުގެ މި ޤާނޫނުގެ ކުރިއަށް ގެންދިޔުމަށް ވެސް ޤާނޫނުގެ ދަށުން. ހަމަ ސިޔާސީ ގާނޫނުތަކުގެ ބައިތަކުގައި ކަނޑައެޅިފައިވާ ޤާނޫނުތަކުން ކުރިމަތިވާ ސިޔާސީ، ޤާނޫނީ ގޮތުން ސިޔާސީ، ފަރާތްތަކުން ސިޔާސީ

ކުރެއްވި ކަންތައްތަކެއްގެ ނަތީޖާއަކަށް ވެގެންދިޔައީ، ދިވެހިރާއްޖޭގައި ނަފްސާނީ ބަލިމަޑުކަން އިތުރުވެގެންދިޔުން އިއްޒަތްތެރި ރައީސް. ސިންގަޕޫރަށް ވަޑައިގެންފި މިއަދު ނުރަސްމީ ދަތުރުފުޅެއްގައި. އިއްޒަތްތެރި ރައީސް؛ ދައުލަތުގެ ޚަރަދުތައް އިންތިހާއަށް. ރައްޔިތުންގެ ދިރިއުޅުމުގެ ޚަރަދުތައް އިންތިހާއަށް ބޮޑުވެއްޖެ އިއްޒަތްތެރި ރައީސް. މިއީ ރައްޔިތުން އެ ކަންކަމާ ދޭތެރޭގައި ފިކުރުކުރާން ކަންތައްތައް. ޖިނާއިރު ގެއަށް [illegible] ވައްދައި، ދަރިފުޅުގެ ހުރިހާ ޓިއުޝަނަކަށް ފީދައްކައި، އިއްޒަތްތެރި ރައީސް ދަރިފުޅު ސްކޫލަށް ފޮނުވައި ބަލިވާ ބޭސްފަރުވާކުރުވާން ގޮތް ރައްޔިތުން މިހާ ސިޓީންގެ [illegible] އިނދެގެން، ޓެކްސީގައި އިނދެގެން [illegible] މި ވިސްނަނީ އިއްޒަތްތެރި ރައީސް. މި ކަންކަން ކުރެވޭނެ މަގެއް ސަރުކާރަކުން ނުދެއްކޭ އިއްޒަތްތެރި ރައީސް. އެހެންނަމަވެސް، [illegible] އެހީގައި ރައްޔިތުންނަށް ޢާއިލާއި، ރައްޔިތުންގެ ޖީބުތައް ތަނަވަސްކޮށްދޭނެ ފިޔަވަޅެއް މިއަދު [illegible] ވިދާޅުވެފައި ފިޔަވަޅަށް ވަޑައިގަތީ. އެހެންނަމަވެސް، އަޅުގަނޑުމެންނަށް މި ފެންނަނީ؛ އަޅުގަނޑުމެންނަށް މި ފެންނަނީ، މީގެ ކުރިން ގެއަށް ގަތް [illegible] ފޮށި މިއަދު މީގެ ކުރިން ގަތް އަގުގެ [illegible] އިތުރު އަގެއްގައި [illegible] ގެއަށް ވައްދަންޖެހިފައި މި އޮތީ އިއްޒަތްތެރި ރައީސް. މުސާރައިން ބޭނުންވާ އިއްޒަތްތެރި ރައީސް. މުސާރައިން ބޭނުންވާ. މުސާރައިން ބޭނުންވެގެން ރައްޔިތުން އެ ވާހަކަ ދެއްކީ އަޅުގަނޑުމެންނާ [illegible] އިއްޒަތްތެރި ރައީސް. އެހެންނަމަވެސް، މުސާރަ ބޭނުންވާ ރީތި، ރައްޔިތުން [illegible] ދައުލަތުގެ [illegible] ބޭނުންކުރީ. ރައްޔިތުން [illegible] [illegible] ދިރިއުޅުމަށްޓަކައި؛ ރައްޔިތުން [illegible] ދިރިއުޅުމަށްޓަކައި މިއަދު [illegible] [illegible] ގާތުގައި [illegible] [illegible] ނުލިބުން އިއްޒަތްތެރި ރައީސް. ކޮރަޕްޝަން. މިއީ އެމްޑީޕީ ސަރުކާރުގެ ސިޔާސަތެއް؟ ދެއްވި ފުރުސަތަށް ވަރަށް ބޮޑަށް ޝުކުރުދަންނަވަން.

<u>ރިޔާސަތުން ވާހަކަދެއްކެވުން:</u>

ޝުކުރިއްޔާ އިއްޒަތްތެރި މެންބަރު. ހެންވޭރު ދެކުނު ދާއިރާގެ އިއްޒަތްތެރި މެންބަރު ހުސައިން ޝަރީފް.

<u>ހެންވޭރު ދެކުނު ދާއިރާގެ މެންބަރު ހުސައިން ޝަރީފް ވާހަކަދެއްކެވުން:</u>

ޝުކުރިއްޔާ އިއްޒަތްތެރި ރައީސް. ނަފްސާނީ ދުޅަހެޔޮކަމުގެ ކަންބޮޑުވުމާ [illegible] ދާއިރާގެ އިއްޒަތްތެރި މެންބަރު ހުށަހެޅުއްވި [illegible] އަޅުގަނޑު ތާއީދުކުރަން. އިއްޒަތްތެރި ރައީސް؛ އަޅުގަނޑު ހަމަ އަދިވެސް ދަންނަވާން އޭރު، [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]

އެއީ ވެސް ނަފުސާނީ ކަންކަމަށް މަގުފަހިވާ ފަދަ ކަމެކޭ. މި އިއްޒަތްތެރި މަޖިލީހުގައި މިހާރު މި އިންސާފު މަޑުއްވަރީ ދާއިރާގެ އިއްޒަތްތެރި މެންބަރުގެ ޖެހުންސް މިނިސްޓަރުކަމުގައި ކުރީގެ ރައީސް، ރައީސް މައުމޫނުގެ ސަރުކާރުގައި އެންމެ ބޮޑެތި ކަން ބަދަލުކުރެއްވުމުގައި އަދި އެ ވެސް އެ މަނިކުފާނު ގެއިން ނުކުމެވަޑައިގެން ތަނަކަށް ވަޑައިގަންނަވަންޖެހޭ ވަގުތުތެރޭގައި ދެއްވާ އެއްޗެއްގެ ގޮތުގައި އޮތްކަން އަޅުގަނޑުމެންނަށް ސާފުވޭ، މާ 6ގެ ހަމަވާގައި ރައްޔިތުންގެ މަޖިލީހުގެ 241 ކޮމިޓީގައި އެކަން ދިރާސާކޮށް ބެލުމުގައި އެ ކޮމިޓީގައި ހުށަހެޅިގެންދާ އިއްޒަތްތެރި މެންބަރުއެއްގެ ވާހަކަފުޅުން ރައްޔިތުންގެ މަޖިލީހުން ސާފުވީ ކަމެއް. އެހެންވީމާ، ރައްޔިތުން މި ދަންނަވަނީ، މިއަދު ވަރަށް ގަދަފަދަ މި ތަނަށް ހުރަހެޅުން ކޮށްދީ މަޤްސަދުގައި ވެސް ޤާނޫނު މިނިސްޓަރުގެ އިސްތިޢުފާއާ، މިހިރަ ހުރިހާ ކަމެއް ވާހަކަ ދަނޑިވަޅުގައި އަނެއްކާވެސް އަލުން އަނބުރާ އާދަމް ޝަރީފު ޤާނޫނު މިނިސްޓަރުކަމަށް ވަޑައިގެންނެވުމާ، އެއީ ބޮޑެތި ކުރީ ރައީސުންގެ ސިޔާސީ ބަދަލުކުރުމާއި، އެކަމުގެ ކަންބޮޑުވުން ރައްޔިތުންގެ ހިތާ؛ އަދި އެހެން އެކަން ކޮށްފި ކަމަށް ވާ ނަމަ، އެފަދަ ރައީސުކަން ކުރައްވާފައި ހުންނަވާ ބޭފުޅަކަށް ޤާނޫނުއަސާސީއާ، ޤަވާއިދާއި، މިހިރަ ކަންތަކުގެ ވާހަކަ. އިއްޒަތްތެރި ރައީސް؛ ނަފުސާނީ ކަންކަމަކީ ހަމަ ކޮންމެ ފަދަ ކަމަކުން ވެސް އެ މިހާރު ކުރިމަތިލެވިދާނެ ކަމެއް ކަމަށް އަޅުގަނޑު ގަބޫލުކުރަނީ، އެއްގަމުގައި ވެސް އެއްވެސް ބޭފުޅަކަށް ފުރައްސާރަކުރުމުގެ ނިޔަތުގައި ނުދޭން އިއްޒަތްތެރި ރައީސް. އަޅުގަނޑު ދެ ފަހަރަކަށް ނިޒާމީ ނުކުތާ މަޖިލީހުގެ 61 ވަނަ މާއްދާގެ (ހ)ގެ ދަށުން ނަގާފާ އިއްޒަތްތެރި ރައީސް ބިލަ ނަގާލީ. އަދި އަޅުގަނޑުގެ ވާހަކަ މި ހުއްޓާލީ؛ ގޮތުން ކަނޑައިލާފާ. އަޅުގަނޑުގެ ފުރުޞަތު އަތުލާފި. އެއީ އިސްލާމްދީނުގެ އަސާސަކާ ހިލާފުވުމާ، ދިވެހިރާއްޖޭގެ ގާނޫނާ ހިލާފުވުމާ ވާހަކަ އަޅުގަނޑު ދަންނަވާލަން. އެހެންވީމާ، އެކަން ވެސް މަޖިލީހުގެ ރައީސްގެ ސަމާލުކަމަށް ގެނެސް އަޅުގަނޑު ވާހަކަ ކުރުކޮށްލާނަން. ޝުކުރިއްޔާ އިއްޒަތްތެރި ރައީސް.

<u>ރިޔާސަތުން ވާހަކަދެއްކެވުން:</u>

ޝުކުރިއްޔާ އިއްޒަތްތެރި މެންބަރު. ޝުކުރިއްޔާ އިއްޒަތްތެރި މެންބަރުން. މި ބިލު؛ މި ގެނެވުނު އިޞްލާޙުގެނައުމުގެ ބިލަކީ އަދި ގެނެވި ގެނެވޭ ޑްރާފްޓް އިއްޒަތްތެރި މެންބަރުންނަށް ގޮތް ނިންމުމުގެ ފުރުޞަތު ލިބިގެންދާނެ. ދެން އަޅުގަނޑުމެން އޭގެ ކޮމިޓީ ހުރިހާ ކަންކަން. ދާދިއަރުވާ!

{6.3}- އެޖެންޑާ އައިޓަމް 6.3- ސަރުކާރުގެ ފަރާތުން، ބާރަށް ދާއިރާގެ އިއްޒަތްތެރި މެންބަރު އަލްމަޖީދު އަބްދުﷲ ހުށަހަޅުއްވާފައިވާ، މަސްއޫލިއްޔަތުގެ މާލިއްޔަތުގެ ސަލާމަތާއި ބެހޭ ރައްކާތެރިކުރުމުގެ ބިލު. މި ބިލަށް ބަހުސްކުރުމަށް ކަނޑައެޅިފައިވާ ޖުމުލަ 4 ގަޑިއިރުގެ ތެރެއިން ބާކީ އޮތީ 3 ގަޑިއިރާއި 20 މިނެޓް. އަޅުގަނޑު މިހާރު މި

ފުރުސަތުއަރުވަނީ މެދުހެންވޭރު ދާއިރާގެ އިއްޒަތްތެރި މެންބަރު އަލީ އާޒިމަށް. މާފުކުރައްވާ! އިއްޒަތްތެރި މެންބަރު ވަނީ ފުރުސަތު ދޫކޮށްލައްވާފަ. ބަރަށު ދާއިރާގެ އިއްޒަތްތެރި މެންބަރު އަހްމަދު އަބްދުﷲ.

ބަރަށު ދާއިރާގެ މެންބަރު އަހްމަދު އަބްދުﷲ ވާހަކަދެއްކެވުން:

ޝުކުރިއްޔާ އިއްޒަތްތެރި ރައީސް. މަސައްކަތުގެ ބާޒާރުގެ ސަލާމަތާއި ރައްކާތެރިކަމާއި، އަދި ސިއްޙީ ދުވަސްތަކާ ގުޅޭގޮތުން ވާހަކަދައްކާ މައުޟޫޢަކީ އިއްޒަތްތެރި ރައީސް އަޅުގަނޑު ދަންނަވާނީ، ވަރަށް ގިނަ އިއްޒަތްތެރި މެންބަރުން މި ބިލާ ގުޅޭގޮތުން ވާހަކަދައްކަވަމުން ގެންދެވިއިރުގައި މީގައި ހުރި ރަނގަޅު ކަންތައްތަކާއި އަދި ބަދަލު އިތުރަށް ފުރިހަމަކޮށްލައި ރަނގަޅުކުރުމުގެ ކަމަށް ފާހަގަކުރައްވާ ބައެއް ކަންތައްތަކުގެ މައްސަލަ ވަރަށް ފުޅާ ދާއިރާއެއްގައި ވަރަށް ގިނަ ވާހަކަ ދައްކަވައިފި. އަޅުގަނޑު ވެސް ގަބޫލުކުރާ ގޮތުގައި، މިއީ ވަރަށް މުހިއްމު، އަދި ހުރިހާ ބޭނުންތެރި، އަދި މި ވަގުތު ކޮންމެހެން ރާއްޖޭގެ މަސައްކަތްތެރިންގެ ބޭނުންތެރިކަމަށްޓަކާ، ނޫނީ ވެއްޖެއްޔާ އަމަލުކުރަމުން ޖަހައި ވަރަށް ގިނަ ރަނގަޅު ކަންތައްތަކެއްގެ މަސައްކަތް އުނިކަމަކަށްވިޔަސް ބިލެއް. އިއްޒަތްތެރި ރައީސް؛ އަޅުގަނޑުމެން މިއަދު ވިސްނަންޖެހޭ ކަމަކީ، ދިވެހިރާއްޖޭގެ މަސައްކަތްތެރިންނަށް ފުރިހަމަ ހިމާޔަތާއި ރައްކާތެރިކަމާއި، އަދި ސިއްޙީ ގޮތުން ދުވަސްތަކުގެ ފުރުސަތު ދޭއިރު، ސިއްޙީ ގޮތުން ރައްކާތެރިކަމާއި މަސައްކަތްތެރިންނަށް ފުރުސަތު ފަރާތްތަކަށް އެއީ ބޭނުންތެރި ކަމެއް. ހަމަ އެއާއެކު މަސައްކަތް ހިންގާ ފަރާތްތަކުން ވެސް އަޅުގަނޑު ގަބޫލުކުރާ ގޮތުގައި މި ދާއިރާގައި ވަރަށް މަސައްކަތުގެ ގާނޫނުގައި، އަދި ހަމަ އެއާއެކު ވ ފަރާތްތަކުން އެބަހުރޭ އެކަށީގެންވާ ފިޔަވަޅުތައް އެޅުމަށް ފަރާތްތަކުން މަސައްކަތްތަކެއް ކުރެވޭ، މި ހުރިހާ ކަމެއްގެ މައްސަލަ ރިޢާޔަތްކޮށް، އަޅުގަނޑުމެން މިއަދު ބިލާ މި ގުޅޭގޮތުން ދިރާސާކުރުމާއި، އަދި މި ފަދަ ގޮތްތަކުން ޖެހިލުވެފައިވާ ނަފްސާނީ ގޮތުން ބޭނުންތެރިކަމާއި ދިރާސާކުރުމަށް އަޅުގަނޑު ފަށަމުންދާ ކަމަށް ވެދޭ. އިއްޒަތްތެރި ރައީސް؛ ޖާނުވަރު އަޅުގަނޑުމެންގެ ބެލުމުގައި މިފަދަ ގޮތްތައް ނެތި ފާއިތުވެދިޔަ ބަޔަކުގެ ތަފާތުކުރުމުގެ ކަމުގައި ވިސްނަވާލުން، އަޅުގަނޑު ވަރަށް ބޮޑަށް މިއަދު އަޅުގަނޑުމެންގެ މަސައްކަތުގެ އިންސާނީ ނުވަތަ ނޫނީ މާރާތުގެ މި ވަނީ ވަރަށް ބޮޑު ދާއިރާއެއް. އަޅުގަނޑުމެންގެ ބޭނުމަކީ ފަރާތްތަކުގެ މަސައްކަތް ވިސްނުމާއި މިއަދު މި ވަނީ ކަލެކޭ އަދާކުރާ ބޭފުޅުންނަށް ބާރުއަޅައި އަދި މަސައްކަތްތެރިންގެ ބޭނުންތެރިކަމާއި، ބާރުއެޅިގެން ހަމަ ރައްކާތެރިކަމުގެ އިއްޒަތްތެރި ފަރާތްތަކަށް ހުށަހަޅުއްވާ ދާއިރާގެ ސަބަބުން ބިނާކުރެވޭ މަސައްކަތްތެރިން ނިޔާއާ ފަރާތަކަށް މަސައްކަތް ކުރަމުންދާ ރައްކާތެރިކަމާއި ހުރިހާ މަސައްކަތްތެރިންގެ ސިޔާސަތު ފަރާތްތަކުން ކުރިއަށް ނެރުމުގެ ބަދަލުތަކަކީ. އިއްޒަތްތެރި ރައީސް؛ އަޅުގަނޑުމެންގެ ނިޒާމު ފުރިހަމަކުރުމަށް މިފަދަ މަސައްކަތްތަކާ ގުޅިގެން ކަނޑައަޅާ ރައްކާތެރިކަމާއި، އަދި މި

ލިބިދޭ ގެއްލުންތަކާއި، އެ ގެއްލުންތަކުގެ ސަބަބުން ދެން އެ މީހާގެ ހަޔާތަށް އަންނަ ބަދަލުތަކާ ގުޅިގެން، ނޫނީ ވެއްޖެއްޔާ ހަރާމް ވޯތުކުރަންޖެހޭ ގޮތް ގުޅޭގޮތުން ދިރާސާ ކަންތައްތަކުގައި އަޅުގަނޑުމެން އިތުރު ވިސްނުންތަކެއް ވިސްނަންޖެހޭ ކަމަށް މިއަދު އެބަ ގަބޫލުކުރަން. އިއްޒަތްތެރި ރައީސް؛ މިހެން ކަންނޭނގެ ކަމަކީ ވެސް އަޅުގަނޑުމެން އެއިރަކާ ގުޅުވޭތީ، ނުވަތަ އެ ހާލަތަކާ ގުޅުންހުރި ފިޔަވަޅުތަކާ އެޅި، އަދި ބަދަލުދިނުމާ ކަންތައްތަކާއި ކަމުގައި ވެސް ގަބޫލުކުރަން. އިއްޒަތްތެރި ރައީސް؛ އެހެންވީމާ، މި އިއްޒަތްތެރި މަޖިލީހުގެ ވަރަށް ގިނަ މެންބަރުން މި ދެންނެވި ކަންކަމާ ގުޅޭ ވާހަކަފުޅުތައް ދެއްކެވި، އަދި މި ބިލުގައި ހުރި އިތުރު ފުރިހަމަކުރަންޖެހޭ ކަންތައް ވެސް ފާހަގަކުރައްވައި، އަދި ހުރި ރަނގަޅު ކަންތައްތައް ވެސް ފާހަގަކުރައްވާފައިވާތީ އަޅުގަނޑު ހަމަ އެ ހުރިހާ އިއްޒަތްތެރި މެންބަރުންނަށް ވަރަށް ބޮޑަށް ޝުކުރުއަދާކުރަން. އަޅުގަނޑު އުއްމީދަކީ މި ބިލުގެ މަސައްކަތް ކޮމިޓީ މަރުޙަލާގައި ކުރިއަށްގެންދާއިރު ވެސް ހަމަ މިދެންނެވި ކަންކަމުގެ މައްސަލަ ރިޢާޔަތްކޮށް، މި އިންޝުއަރެންސް ނިޒާމު ފުޅާކުރާ މި ދާއިރާގައި މަސައްކަތްކުރާ ފަރާތްތަކާއި، މަސައްކަތްކުރުވާ ފަރާތްތަކާއި ދެ ފަރާތުގެ ވެސް ހައްޤުތައް ހިމާޔަތްކުރެވޭނެ ރައްކާތެރި ގޮތަކަށް، އަދި އެ ދެ ފަރާތުގެ ހައްޤުތައް ވެސް ހިމާޔަތްކުރެވޭނެ ގޮތަކަށް މަސައްކަތްކުރާ މީހުންނާއި މަސައްކަތްކުރުވާ ފަރާތްތަކުގެ ދެމެދުގައި އިއްޒަތްތެރި ފަރާތުގެ ވިސްނުންފުޅު ބަހައްޓަވާނެ. އަޅުގަނޑު އުއްމީދު، މިހެން ގާނޫނަކަށް ގެނެވޭ ސަބަބުން މަސައްކަތްކުރާ މީހުންނާއި މަސައްކަތްކުރުވާ ފަރާތްތަކާއި ކުރިމަތިލާ ފަރާތްތަކަށް ލިބޭނެ ހައްޤުތައް ނޫނީ އެ ފަރާތްތަކުގެ ހައްޤުތައް ފުރިހަމައަށް ހިމާޔަތް ކުރެވޭ ރައްކާތެރިކަމާއި ކުރިއަށް ސަލާމަތްވެވޭނެ ގޮތަށް މި މަސައްކަތް ނިމިގެންދާނެ. ޝުކުރިއްޔާ އިއްޒަތްތެރި ރައީސް.

ރިޔާސަތުން ވާހަކަދެއްކެވުން:

ޝުކުރިއްޔާ އިއްޒަތްތެރި މެންބަރު. އަޅުގަނޑު މިހާރު މި ފުރުޞަތުއަރުވަނީ ހުޅުދޫ ދާއިރާގެ އިއްޒަތްތެރި މެންބަރު އިލްޔާސް ލަބީބަށް.

ހުޅުދޫ ދާއިރާގެ މެންބަރު އިލްޔާސް ލަބީބު ވާހަކަދެއްކެވުން:

ޝުކުރިއްޔާ އިއްޒަތްތެރި ރައީސް. ވަޒީފާގައި މަސައްކަތްކުރާއިރު ސަލާމަތާއި ރައްކާތެރިކަމަކީ އެންމެ މުހިންމު އެއް ކަންތައް. އަޅުގަނޑުމެން ރާއްޖޭގައި އެންމެ ބޮޑު މައްސަލައެއް ދިމާވެފައި މި އޮތީ؛ ހާއްސަކޮށް ސަރުކާރު ހިއްސާވާ ކުންފުނިތަކުގެ މަސައްކަތްކުރާ މުވައްޒަފުންނަށް ދިމާވާ ދަތިތައް؛ އެ ކުންފުނީގެ ސަލާމަތާއި ރައްކާތެރިކަން. އެ ކުންފުނީގެ މަސައްކަތްތަކުގައި މަސައްކަތްކުރާ މުވައްޒަފުންނަށް އެ ތަންތަނުގެ ހިނގާ އެކި ސިނާއަތްތަކުގެ ސަބަބުން އެ ކުންފުނީގެ ދިމާވެފައިވާ ދަތިތައް؛ އަދި އެ ޢާއިލާތަކަށް ދިމާވެފައިވާ ނިކަމެތިކަން. އަޅުގަނޑުމެން ފެނިގެން އެބަދޭ ބޮޑެތި ބަލިތަކުގައި ހަވާލުކުރެވިފައިވާ؛

ގާއިބުވާނެ ސިޔާސީ ބަދަލުތަކުގެ އުޅޭއިރު ފަހަރު އެކި އެކްސްޕެންޑިޗަރު ހިންގާފައި އެބަހުރި. އެހެންނަމަވެސް، އެޑްވާންސްގެން އެ މައްސަލަތަކަށް ބަލާއިރު ކަނޑައެޅިފައި ހައްލުކުރެވޭނެ، އެ ކަންތައްތައް ބަލަހައްޓާނެ ހަރުދަނާ އުސޫލެއް ގާއިމުކުރެވިފައި ނެތް. އެ ކަންތައްތައް ބަލަހައްޓަން ގާނޫނުގައި ކަނޑައެޅިފައެއް ނެތް. އެހެންނަމަވެސް، މި ގާނޫނުގެ ސަބަބުން އެ ކަންތައްތަކަށް ބަލަހައްޓާ ހައްލުތަކާއި ލިބިގަންނަން ކަމަށް އަދުވަސްގެން ގޮތުގައެވެ. ގާއިބުވާނެ ބަދަލުތަކުގެ ސަރުކާރުގެ ރައްކާތެރިކަން؛ ހައި ރިސްކު ޖޯބްތަކުގެ މަސައްކަތްތަކާ ދިމާނުވާ ސަރުކާރުގެ ރައްކާތެރިކަން ލިބިގަންނަން ގަވާއިދުތަކާ މިދެ ދަތުރު ހުރިގޮތްތައް ވާހަކަ މި ބަޖެޓުގައި ފާހަގަކޮށްފައިވޭ. އެއީ ދުނިޔޭގެ ކަމުގެ އަދުވަސްގެ ދޮރުން. އިއްޒަތްތެރި ރައީސް؛ އާއްމު ސަރުކާރު ހިއްސާވާ ކުންފުނިތަކުގެ އެންމެ މިފަދަ ކަންކަމުގައި އަދުވަސްގެންނަން ރާއްޖޭގެ ފަރަގަފަރަގައި އެންމެ ކަމަކީ، އެ މިހާރުގެ ވަޒީފާގައި މަސައްކަތްކުރާ މުވައްޒަފުންނާއި އެ މިހާރަކު އެންމެ ބޮޑު ބިރުވެރިކަން. އެންމެ ސިއްހީ ފުލުހުން ހުރިހާ ގޮތުން އެންމެ ދަތިކަން ބޮޑު. އަދުވަސްގެންނަން މިއަދު؛ ފަރަކާތްތަކުން ރާއްޖޭގައި ގާއިބުވާނެ ސަރުކާރު ހިއްސާވާ ކުންފުނިތަކުން މިހެން ވަޒީފާގައި ވައްދާފައި، އެއީ ސިއްހީ ފުލުހު ހުރިހާ ގޮތުން އެއީ ވަޒީފާއިން އެބަ އެއީ މަސައްކަތްތަކުން އުނދަގޫކުރޭ. އެއީ ޕްރޮފެޝަނަލް އެބަ ހިފާލާށޭ. އެހެނަސް ޕްރޮފެޝަނަލް އެބަ ލިބޭ. އެއީ އެހެން ސަރުކާރަށް ބަދަލުކުރޭ. އެއީ އެހެން ރަރަކާތް ބަދަލުކުރޭ. އެއީ މިއަދު ސަރުކާރުގައި ވެސް، މި ސަރުކާރުގައި ވެސް. އެއީގެ ވިޔަފާރި ހުރިހާ ސަރުކާރުގެ ސިއްހީ ބަލަހައްޓާ އެ ދުވަސްވަރުން ބާރަށްކުރަން؛ އެއީ އެންމެ އަދުވަސްގެން ކަންބޮޑުވާ ކަންތައް. އިއްޒަތްތެރި ރައީސް؛ އަދުވަސްގެންނަން، ގާއިބުވާނެ އެމް.ޑީ.ޕީ ރިސޯބަރާ ސަރުކާރުތަކުގައި އަދުވަސްގެން އެންމެ ކަންބޮޑުވާ ކަންތައް. ކުރީގެ ސަރުކާރުގައި ޕީ.ޕީ.އެމުން އެކަން ކުރެވޭ އަދުވަސްގެން ނިކުމެ ވާހަކަދައްކާ މުޖާހަދާކުރެވުނީ. އެކަމަކު މިއަދު އަދުވަސްގެން ކަންބޮޑުވަނީ، އަސްލާ ކުންފުނިތަކުގެ ޓެންޑަރަލްސްތަކާއި ލޯކަލް ޓެންޑަރސްތަކާއި، ދެންވެސް ވީހާ މިހެން އެ ބަޖެޓުގައި މަސައްކަތްކުރާ މުވައްޒަފުން ސިއްހީ ބިލަށްހާލާ. އެ މިހެން ވަޒީފާއިރު ގައިގައި ބޭނުންކުރާ ހަރުކަށިކޮށް އެބަ ޕްރޮސެސް ފޮނުވާ އިއްޒަތްތެރި ރައީސް. އެ ހިސާބަށް ކަންތައްތައް ހިންގާފައި ހުރި ބަޔަށް އަދުވަސްގެންނަން މިއަދު އިންޓަރނޭޝަނަލް ޕްރިޒަންޓް. މިއީ އަދުވަސްގެން އެންމެ ކަންބޮޑުވާ ކަންތައް. މި ކަންތައްތައް ހައްލުކުރަން މި ބަޖެޓުގެ ބެލެއިން ގާގަ ހިލާފަށް. އިއްޒަތްތެރި ރައީސް؛ އެހެން ބާއްދަލުވުމުގާ ސިއްހީ ފުރިހަމަ އެރަކާތް ދިރާސާ އެހެން އެ ކުރީގެ ބައިވެރިކަމުގައި، އެހެން ސިއްހީ ބޮޑު އުނދަގޫ މަސައްކަތްތަކުން ކުރެވޭ، އެހެންގެ ސިއްހީ ފުލުހު އެ މިހާރާ ކުރިއަށް އެ ފުރުޞަތު ދެކޮޅަށް ކަމަކަށް ގާތުގައިވާ، އެހެންގެ ވިޔަފާރިން އުނދަގޫ އެބަހުރޭ. ބ. އަތޮޅު ފުޅާދޫގައި އެއާ ފަންސަވަރަށް މިހެން ވިޔަ އަދަބުދާ، ދުވި ރަށުގައި އުޅޭ ބަނދަރު. އެ ބަނދަރު ހުރިހާ ކުރުކަމު؛ އެހެން ވިޔަ އަދަބުދާ ނަޓްއޮގެނަކުން ބަނދަރު މާލެ ގިނަބުރު މި ސަރުކާރުގެ ބާއްދަލުވުންތައް ބިނާ އެހެންގެ ސަރުކާރުގެ އުނދަގޫތަކުން. ކުރެވޭ ފަސް ދުވަސް ފަހުން އެހެން ވިޔަފާރިން ކަނޑާލާ ގޮތަށް ބޭނުންވީ. މިއީ އިއްޒަތްތެރި ރައީސް، މި ވަރު، މި ވަރު ހިސާބު ކަނޑައެޅޭ ވާހަކަ؛ މިއަދު އެމް.ޑީ.ޕީ ރިޔާސީ ޕްރައިމަރީގައި ގުޅިގެން

ހިނގި ކަންތައްތަކުގެ ވާހަކަ އަޅުގަނޑު މި ދަންނަވާލަނީ. މިހިރީ ކަންތައްތައް ހުރި ހާލު. އަޅުގަނޑުމެންނަށް އެތައް ދަރަނިކަން އެތައް ވަޒީފާއެއްގައި ތިބި ބައެއްކަން ބިރުދައްކާކަމުންނާ ތަން ފެނޭ. އިހަށްދުވަހު އެމް.ޑީ.ޕީ ރައީސް ޖިހާދު ބޭފުޅާ ހަވާލުކުރަންވެގެން އެ ޖިހާދުގެ ޖަލްސާއަށް ނުދާނަމަ ބުނީ މިނިސްޓަރު ބުނީ، ކީއްވެ ނުދާނީ؟ މިހަންނަން، ތަހައްމަލުކަން މި އަންގަނީ ވަޒީފާއަށް ދަންޖެހުން ކަމަށް. އެހެންނަމަ މިޔާލު ވަޒީފާއަކު ނުހުރެވޭނެ. ކަންފުޅުތަކުގެ ޚާއްޞަމަސައްކަތް. ކަންފުޅުތަކުގެ ޚާއްޞަކަން ވިދާޅު، އަދި އެހެން ފުރަތަމަ ވިދާޅުވި، މިކަހަލަ ކަންފުޅުތަކުގެ މުވައްޒަފުންނަށް ބިރުދައްކައި އެ މުނޑުތަން ނުފޫޒު ފުރުވަޅާލާ އެ މީހުން އެ މަގާމަށް ކުރުދަހައްޓަން ނަގާ. މި ގާނޫނުތަކުގެ ތެރެއިން އެ މީހުން އެހެން ފިޔަވަޅުތައް މީގައި ބަރާބަރުވެސް އޮތުމަށް. ދެން މި އަޑުއަހަމުން މިހާރު މިއަދު އުސޫލުތަކުގެ ތެރެއިން އެނގޭ މައުލޫމާތު ބޮޑުވާ ކަމަކީ، އެ ތަނުގައި ހުސްނަ ފުރުސަތު ލިބޭ ހާސް ބޮޑުން ހިނގަމުންދާ ކަމަށް ސަރުކާރުގެ ޢަހަ ޢިނާޔަތް ކުރުވޭ ޝަރުޢީ ކުރިއަށް މީހާ. މި ގާނޫނު ދެކެ ހުރަސްއެޅުމުގެ ޢަހަ ޤާނޫނީ ބަރާބަރީ، ޢަހަ ވަޒީފާގެ ބަރާބަރުކަން ބަރާބަރީގައި މަސައްކަތްކުރުމާ ދިމާވާ ހާސްވުމުގެ ކަންތައްތައް، ޢަހަމަށް ބިރުދައްކައި ކަމަށް ބަލަނީ ވަޒީފާގެ ބަދަލު މީހުންގެ ސަރުކާރު ޢަހަ ހުރަހެޅިޔަ ޢަހަ ޤާނޫނީ ބަރާބަރީގައި ހުރަސްއެޅުމެއް ޖަރީމާ ތަކާ މި ގާނޫނުގައި އަޅުގަނޑުމެން ހުރަސްއެޅުން. މިކަހަލަ މަސައްކަތް މި ފުރުސަތު އަޅުގަނޑުމެން ނުކުރެވޭނެ އަޅުގަނޑުމެންގެ ވަޒީފާގެ ހަމަތަކާ ފެށު، ސަރުކާރު ހިއްސާ ކަންތައްތަކުން ރައްޔިތުންނަށް ދީ ހުރި ހުކުމަށް ފެށު ރަނގަޅު ބަދަލު އަޅުގަނޑުމެން ހިތްވަރު ދޭ އަޅުގަނޑުމެން ފުލުހުން. ވަކި ކަމެއްގައި ފުލުހުންގެ ހަތިޔާރު ޖާގަދިނުން. ސަރުކާރުގެ ފުރަތަމަ ސިޔާސަތު ހިންގުމަށް ތިބި ކަމުގެ ހުރި މީހުން ދީ ބެލުން ސަލާމަތު ޖެހިފައި. މި ފުލުހުން ގޮތުން ކުރަނީ ފުލުހުންނަށް ސިފަކުރުމުގެ ހިތްވަރު ދެމުން ފުލުހުން ހަތިޔާރު، ފުލުހުންގެ ވަޒީފާ ކުރިއަރުވަން ހިތްވަރު ދީ ސަލާމަތުގެ ދަށުން ބަދަލު ވަކިން ހިނގާ. މިކަހަލަ ހަރަކާތް ފުލުހުންގެ ބަލަދުވަރު ދޭތެރޭ ރިޢާޔަތް ސަރުކާރުގެ ހަރަކާތްތެރިވުމާ ފުރަތަމަ ފުލުހުންނަށް ހިތްވަރު ދެވޭނެ. ފުލުހުންގެ ސަލާމަތު އަޅުގަނޑުމެން މި ފާހަގަކުރަން އެކަމަކު ހިއްސާކުރަން. އެހެންވީމާ، މިއީ އަޅުގަނޑުމެންގެ ވަކި ވާހަކަ ދެއްކުމުގައި މަޝްވަރާކުރުމަށް ހިތްވަރު ހިފި ރަނގަޅު. މިއަދު މި ބަޔަށް މި ފުލުހުން ގޮތުގައި ބަދަލުކުރެވޭނެ ކަމަށް ސަރުކާރުގެ ބަދަލުކުރަމުން. އަޅުގަނޑު ހިތްވަރުދެން މިޒާޖުން ބަރާބަރު ކަމުގެ ފުރުސަތު ހުރިހާ ކަމަކަށް ސަލާމަތު ދީ ރަނގަޅު ބަދަލުތަކަށް ދިރުނީ. އެހެންނަމަވެސް މިޒާޖުން ޢަ ބަދަލުކުރުމަށް އެކަން ހަރަކާތް ބަދަލު ސަލާމަތުވާން ފުރުސަތު ދެއްވާށެވެ! ވަރަށް ބޮޑަށް ޝުކުރިއްޔާ އިއްޒަތްތެރި ރައީސް.

ރިޔާސަތުން ވާހަކަދެއްކެވުން:

ޝުކުރިއްޔާ ޢިއްޒަތްތެރި ރައީސް. އަޅުގަނޑު މިހާރު މި ފުރުޞަތުއަރުވަނީ ވިލިމާލެ ދާއިރާގެ ޢިއްޒަތްތެރި މެންބަރު ހަސަން އަފީފަށް.

ވިލިމާލެ ދާއިރާގެ މެންބަރު ހަސަން އަފީފް ވާހަކަދެއްކެވުން:

ޝުކުރިއްޔާ ޢިއްޒަތްތެރި ރައީސް. މަސައްކަތުގެ މާޙައުލުގެ ސަލާމަތާއި ސިއްޙީ ރައްކާތެރިކަމުގެ ބިލާ ގުޅޭގޮތުން އަޅުގަނޑު މި ދަންނަވާލަން ބޭނުން ވާހަކައަކީ، އަޅުގަނޑުމެން މަސައްކަތުގެ މާޙައުލުގެ ސަލާމަތާއި ރައްކާތެރިކަމަކީ ހަމައެކަނި އެ ތަނުން ބިނާކުރުން ޖެހޭނީ؛ މަސައްކަތުގެ މާޙައުލުގައި އުޅޭއިރު ބިނާކުރާ ޖެހޭނީ އަނިޔާއަކަށް ބުރުގެ ބެލެހެއްޓުމުގައި އެ މަސައްކަތުގެ މާޙައުލުގައި މަސައްކަތުކުރާ ފަރާތްތަކަށް ބިޑިހެޓުން ހައްގުތައް ފުރިހަމައަށް ދިނުމަށް އަޅުގަނޑުމެން އެބަޖެހޭ ކަނޑައަޅުއްވަން. ޢިއްޒަތްތެރި ރައީސް؛ މަސައްކަތުގެ ހަމަޖެހުމާ ފޯރުކޮށް ނުދިއުމާ ގުޅިގެން މަސައްކަތުގައި ދަނޑު ހުރުމަށް ދާއިރާގެ ޢިއްޒަތްތެރި މެންބަރު އިޙްތިރާމް ލިބިގެން އެ ފަރާތަކުން ހިތްވަރު ދެއްވި، އެހެނިހެން ސަރުކާރުގެ ކުންފުނިތަކުން އެކަމުގައި މުއްދަތު ކަމަށްވެސް ކުރިއަށް ގެންދާ ކުރަމުން ދާ ކަންތައްތަކުން އުނގަންނައިދީ، އެ މުހިންމު ބިޔަކުރުމުގައި، މި ކަންކަމަކީ އަޅުގަނޑު ހަމަ ހެދިގެން ދިޔަ ބެލެހެއްޓުމުގައި ކަމެއް ނޫން. އަދި މި ކަންތައްތަކީ މަސައްކަތުގެ މާޙައުލުގައި އެ މުހިންމު ޢިއްޒަތްތެރިކަން ބެހެއްޓޭނެ ކަމެއް ނޫން. ޢިއްޒަތްތެރި ރައީސް؛ އަޅުގަނޑުމެންނަށް ގެންނެވި ފެށުމެއް ކުރުން އަޅުގަނޑުމެން އަސާސީ މި ދައުލަތުގެ ބާރުތަކުގެ ތަފާތުތަކާ ހަވާލުކުރާ. އެހެންނަމަވެސް، ގެންނެވި ދައުލަތުގެ ހަރުން. އެހެންނަމަވެސް، އަޅުގަނޑުމެން ވިސްނާލަން ޖެހޭނީ، ގައުމީ ހަމައެކަނި އެއީ ހިންގުމަށް ހަރުފަތު ގައުމީހަމް. އެއީ އެއްގޮތަކަށް ވެސް އެ ގެންދިޔައި ބެލި އެއްޗެއް ބަރުދަލު، އެ ގެންދާ ބޯރު ކަނޑައަޅާ ގޮތަށް ހަދާ ގައުމީ ގޮތަކަށް ވީއެއްސްތަކާ. ނަމަވެސް، އަޅުގަނޑުމެންނަށް މިހާރު ފެންނަމުން މި ދަނީ، މިހާރު ގެންދިޔުމަށް ފަސޭހަކޮށްދެނީ ހަމަ ދައުލަތުގެ މުޅި ބާރުކަނޑައަޅާ ތަން. މިއީ އަޅުގަނޑު ކަންބޮޑުވާ ކަމެއް. ޢިއްޒަތްތެރި ރައީސް؛ މަސައްކަތުގެ ހަރުދަނާ ހިންގުމާއި އަދި ސަލާމަތީ ކަންތައްތައް ހިފެހެއްޓުމަށް ބޭނުން އަޅުގަނޑުމެން އެބަޖެހޭ މަސައްކަތުގެ ފަރާތްތަކާއި، މަސައްކަތުގެ ހަމަހަމަކަމާ ފަރާތް، މި ދާއިރާގައި އެކަން އެއްބަސްވުން، ދައުލަތާ މިހާރުގައި މި ގޮތުން ކަނޑައަޅައިދިނުމަށް ކަންތައްތައް؛ އެ ކަންތައްތައް ހަމަޖެހިފައިވާ ހިނގަމުންދާ ބެލުން. މިއީ ސަރުކާރުގެ ކަމާ ބެހޭ ފަރާތްތަކުން ބަލަންޖެހޭ ކަންތައްތަކެއް. އަޅުގަނޑުމެންނަށް މިހާރު މި ފެނިގެން، ކޮންސްޓްރަކްޝަން އިންޑަސްޓްރީ؛ މިސާލަކަށް ބިލްޑިންގ ކޯޑެއް އެބަ އޮތް. އެހެންނަމަވެސް، އެ ބިލްޑިންގ ކޯޑު އެއްގޮތަށް މަސައްކަތްތަކުގެ ހިންގުމާ ކޮންފަރާތްތަކުން ބަލަހައްޓަނީ؟ އެ ކަންތައްތައް ކަނޑައަޅާފައިވޭތޯ؟ މިއީ އަޅުގަނޑުމެން ބަލަންޖެހޭ ކަމެއް. އިމާރާތުގެ ކޯޑު ނިންމާއިރުގައި އެ އިމާރާތުގެ މުސްނަދުތަކާ ރަނގަޅު ފެންވަރަށް ނިމިގެންދާތޯ ބަލަން ވަރަށް މުހިންމު، އެ އިމާރާތުގައި އުޅޭ މީހުންނަށް ވަރަށް ބޮޑު ބިރުވެރިކަމެއްގެ ތެރޭގައި އެ އުޅެވޭނީ، އެ މީހުންނަށް

ނޫނީ. އިމާރާތް ވެއްޓި އެ މީހުންނަށް އެތައް އަނިޔާއެއް ލިބިދާނެ. ޖިސްމާނީ އެތައް އަނިޔާއެއް ލިބިދާނެ. އަދި މަސައްކަތުގެ މާހައުލުގައި ލިބޭ ގެއްލުމުގައި، އެ މީހަކަށް އެލިބޭ ގެއްލުމުގައި ދާއިމީ ބައްޔެއް ނޫނީ ދާއިމީ ނުކުޅެދުންތެރި ކަމެއް އަތުވެއްޖެއްޔާ ދެން ކޮބައިތޯ އޭނައަކަށް ލިބެންޖެހޭ އިންސާފުތަކޭ؟ މިހިރާ ކަންތައްތަކޭ ވެސް މި ބިލުގައި ކަނޑައެޅިގެން ބާރުއަޅުއްވަންޖެހޭ ކަންތައްތައް. މި ކަންތައްތައް ބާރުއަޅާ، އަދި މި ކަންތައްތަކޭ އެ ފަރާތަކަށް ލިބެންޖެހޭ ހައްގެއްކަން ގަބޫލުކުރަމު، އަދި ސަރުކާރުގެ ކަމާ ބެހޭ ފަރާތުން މި ކަންތައްތައް ކަށަވަރުކޮށްދިނުމަށް މިއީ މަސައްކަތުގެ މާހައުލުގައި ރައްކާތެރިކަމާއި ސަލާމަތާބެހޭ ގާނޫނަކީ އަޅުގަނޑުމެން ފުރިހަމައަށް ތާއީދުކުރާ ބިލެއް. އިއްޒަތްތެރި ރައީސް؛ މި ބިލަކީ މުހިންމު ބިލެއް. މި ބިލުގައި މިހިރަ ކަންތައްތައް އަޅުގަނޑުމެން ފާސްކުރާއިރު އަދި އިތުރަށް ވެސް މިގޮތަށް ހިމަނަންޖެހޭ ކަންތައްތައް ހިމަނައިގެން މި ބިލު ފާސްކުރުމަކީ މުހިންމު ކަމެއް. ނަމަވެސް، މި ބިލު ފާސްކުރުމަށްފަހު ގާނޫނަކަށް ވުމަށްފަހު، ގާނޫނަކަށް ވުމަށްފަހު ދެން ކަންތައްތައް ހިނގަންޖެހޭ ގޮތަކީ ކޮބައިތޯ؟ އެއީ އަޅުގަނޑުމެން އެންމެ ބޮޑަށް ކަންބޮޑުވާންޖެހޭ ކަމަކީ. މިހެން ގާނޫނުތައް ފާސްކޮށް، އެ ގާނޫނުތަކުގެ ދަށުން ހަދަންޖެހޭ ގަވާއިދުތައް ހަދައި ނިމި، އެ ގަވާއިދުތަކާ މި ގާނޫނާ އެއްގޮތަށް ހުރި ގަވާއިދުތަކާއި މި އިއްޒަތްތެރި މަޖިލީހުން ބަލަހައްޓާދާއިރުގައި، މި އިއްޒަތްތެރި މަޖިލީހުން ގަވާއިދު ކާމިޔާބުން ވަކި ގޮތަކަށް މި ގާނޫނާ އެއްގޮތަށްތޯ ކަންތައްތައް ފުރަގަހަށް އެންގިޔާ ވެސް، ހުއްޓާލުން އެސް.އޯ.ޕީތަކުން މިއަދަކީ އަދާލައްވަން ފަރުވާލެއް ވެސް ނުބަލައިގެން. އަދި ސަރުކާރުގެ ފަރާތުން އެ ކަންތައްތައް ކަށަވަރުކޮށްދިނުމަށް ޖަވާބު އެސް.އޯ.ޕީތަކުން ނޫނިއްޔާ ސަރުކާރު ބައިވެރިވާ ކުންފުނިތަކުން ނޫނީ ސަރުކާރު ކުންފުނިތައް ހިންގަން ތިބި ފަރާތްތަކުން މިއިން އެއްވެސް ކަމެއް ނުވެއް އަނގާ. އިއްޒަތްތެރި ރައީސް؛ އަޅުގަނޑުމެންނަށް ކިތަންމެ ރަނގަޅު ގާނޫނެއް ވެސް ފާސްކޮށްލެވިދާނެ. އެހެންނަމަވެސް، ގާނޫނުގެ ތަންފީޒީ އިދާރާއަކީ އެ ގާނޫނުން ދޭ ބާރުތަކާއި ކަމަކުރެވޭ ގޮތްތައް ބަލާއިރު މި ގާނޫނަށް ދިމާވެފައިވާ ދަތިތައް ގާނޫނުގައި ތަންފީޒުކުރެވޭނެހެން ޢަމަލުކުރަމުންދާ ސަލާމަތީ ބާރުތަކުގެ ބާރާ ގާނޫނުގައި ބަޔާންކުރާ ގޮތަށް ބަލާއިރު ދިވެހިރާއްޖޭގައި. އެހެންނަމަވެސް، ގާނޫނުގެ އެއްވެސް ބާރުވެރި ނުވޭ. އިއްޒަތްތެރި ރައީސް؛ މި ބިލުގައި މި ބާރުތަކާ ކަންތައްތައް ރަނގަޅުކުރުމުގައި؛ އެއީ މަސައްކަތުގެ މާހައުލުގައި ސަލާމަތާއި ސިއްހީ ރައްކާތެރިކަން ލިބެން ހުރި ކަންތައްތަކުން ކުރަންޖެހޭ ކަންތައްތަކެއް. އާދެ! އެހެންގޮތަކަށް އެކްސިޑެންޓެއް ހިނގައިފިއްޔާ އަދި އޭނަ ހޮސްޕިޓަލަށް ގެންދިޔުމުގެ ކުރިން ކުއްލި ފަރުވާ ދިނުމަށް ނިޒާމުތަކެއް ވެސް ގާއިމުކުރެވިގެންދާނެ ގޮތަށް މި ބިލުގައި ހިމަނަންޖެހޭނޭ ކަމަށް އަޅުގަނޑު ފާހަގަކުރަން. އިއްޒަތްތެރި ރައީސް؛ މި ބިލު ފާސްވެގެންދާއިރު އަޅުގަނޑުމެން ބަލަނީ، މަސައްކަތްތެރިންނަށް ސިއްހީ ގޮތުން ބޮޑުވެއްޖެކަމަށް އެއީ ކުރިމަގުގައި ކަނޑައެޅިފައިވާ ނޫން. ކޮންމެ ގޮތަކަށް ކަމެއްނަމަ މި ބިލުގައި ފާހަގަކުރަން. އަދި އެހެން ކަންތައްތަކަށް ކުރާ މުއްސަނދި ގެންގުޅޭ ފިޔަވަޅުއެޅުމުގެ ޗެލެންޖުތަކެއް ވެސް މި ބިލުގައި ފާހަގަކުރަން. ވަރަށް ބޮޑަށް ޝުކުރިއްޔާ ދެއްވި ފުރުސަތަށް.

ރިޔާސަތުން ފާހަގަކުރެއްވުން:

ޝުކުރިއްޔާ އިއްޒަތްތެރި މެންބަރު. އިއްޒަތްތެރި މެންބަރުން އެބަ ފާހަގަކުރައްވާ މަސައްކަތްތެރިންގެ ހައްގުތަކާ ގުޅޭގޮތުން މި ބިލުގައި ފާހަގަކޮށްދީފައިނުވާ ކަމަށް. އަޅުގަނޑު ސަމާލުކަން ގެންނަން، ބޭނުން ބިލުގެ 6 ވަނަ މާއްދާގެ (ހ) އަށާއި (ނ) އަށް. 6 ވަނަ މާއްދާގެ (ހ) ގައި މި އޮތީ، މި ގާނޫނުގެ ދަށުން މަސައްކަތްތެރިއެއްގެ ހައްގުތަކެއް އެ މިހުންނަނީ ލިބިދިނުމުގައި އެއްވެސް މީހެއްގެ ނަސްލަކަށް ނުވަތަ ކުލައަކަށް ނުވަތަ ޖިންސަކަށް ނުވަތަ ނިސްބަތްވާ ޤައުމަށް ނުވަތަ ސިޔާސީ ނުވަތަ އެހެނިހެން ވިސްނުމަކަށް؛ މިހެންގޮސް މިކަހަލަ ކަންކަމަކަށް ބަލައި ތަފާތު ގޮތެއް ގެންގުޅެގެން ނުވާނެ ކަމަށް. އަދި (ނ) ގައި 6 ވަނަ މާއްދާގެ؛ މަސައްކަތްތެރިއަކު ނުވަތަ މަސައްކަތްތެރިންނާ ގުޅުންހުރި ފަރާތަކުން ހިންގާ ހަރަކާތަކާ ގުޅިގެން ނުވަތަ ފާޅުކުރާ ޚިޔާލަކާ ގުޅިގެން ނުވަތަ ގެންގުޅޭ ފިކުރަކާ ގުޅިގެން ދިރިއުޅުމުގެ ދިރުމަކާ ގުޅިގެން؛ އެހެންނަމަ ނޫން. އެހެންނަމަވެސް، 6 ވަނަ މާއްދާގެ (ނ) ގައި މިކަން ފާހަގަކޮށްފައި އެބަވޭ. ކެނދިކުޅުދޫ ދާއިރާގެ އިއްޒަތްތެރި މެންބަރު.

ކެނދިކުޅުދޫ ދާއިރާގެ މެންބަރު އަޙްމަދު ޢީސާ ވާހަކަދެއްކެވުން:

ޝުކުރިއްޔާ އިއްޒަތްތެރި ރައީސް. އަޅުގަނޑުގެ ނަޒަރުގައި އިއްޒަތްތެރި ރައީސް، ވަރަށް މުހިންމު ގާނޫނެއް. މިއީ ދިވެހިރާއްޖެއަށް އަންނަނިވިއްޖެހާ ޙަޤީގަތެއް ދެކުނަހާ ވީ ގާނޫނެއް. ވަރަށް އުފާވެރި މި ގާނޫނު މިހާރު ފާސްވުން ވެސް އަޅުގަނޑުމެންނަށް މަޖިލީހަށް ގެނެވި މިގޭ މަސައްކަތް ފުރުސަތުގައި މިއީ ވަރަށް އުފާވެރިކަމެއް. ދިވެހިރާއްޖޭގައި މަސައްކަތުގެ މާރުކެޓެއް އިއްޒަތްތެރި ރައީސް، އެންމެންނަށް ވަރަށް ފުޅާ މާ ބޮޑަށް މަސައްކަތުގެ މާރުކެޓުގެ ރައްކާތެރިކަން އެންމެންނާ ވަރަށް ފުޅާ މާ ބޮޑަށް ފަހިކޮށްދީފައި އޮތް އިރު. މިސާލަކަށް ޓޫރިޒަމް އިންޑަސްޓްރީއަށް ބަލާއިރު ވެސް އިއްޒަތްތެރި ރައީސް، ޓޫރިޒަމް އިންޑަސްޓްރީގައި ދިވެހިރާއްޖޭގައި ސަރުކާރު، ދުއިސައްތަ މިލިއަން ޑޮލަރުގެ ބޭރުގެ އިންވެސްޓްމަންޓުތަކެއް އެބަ ހުރޭ. ދިވެހިންގައި ނަފްސާނީ ބޭރުގެ ވަޒީފާ ހިއްސާކުރުމަށް އެބަ ހުރި. އަޅުގަނޑުމެންނަށް، އިއްޒަތްތެރި ރައީސް، މިސާލަކަށް ބަލާލާނަމާ! ޓެކްސީ ވަރަށް ބައިވަރު ކުދިކުދި ބޮޑެތި ހޮޓާ ޓެކްސީތަކެއް. އަޅުގަނޑު ހިތަށްއަރާ އެކަ ދެސްހަތަރުދިހަ ހާސް، މިހާރު ރަސްމީ ދެސަތޭކަ ދިވެހިރާއްޖޭގެ ގޮތުން ރިސޯޓުތަކުގައި ޓެކްސީތަކުގައި މަސައްކަތްކުރާ ދިވެހިން ރަސްމީ ކަރަންޓު ހިންގާ ވަޒީފާތަކުގައި ހުރެވޭނެ ކަމަށް. އަދި އެ ދިވެހިންނަށް ރަސްމީ ދަރަޖަތައް ލިބިފައެއް، ރަސްމީކޮށް ޓެކްސީތަކުގައި ހުރެވޭނެ އެއް ދިވެހިންގެ އަށް އެއްބަސް ދިވެހިން ދެން ދިވެހިން ނެތޭ ދިވެހިރާއްޖޭގައި ވިސް ރިސޯޓުތަކުގައި އިއްޒަތްތެރި ރައީސް، މިވަރު ވަސް ޓެކްސީވެފައި ހުރިން. އިއްޒަތްތެރި ރައީސް؛ މި ދިވެހިރާއްޖޭގައި މިހާރު ބަދަލުވެއްޖެ، ޓެކްސީ ސަރވިސް އިންޑަސްޓްރީގައި މިސާލަކަށް ރިސޯޓުތަކުގެ ވަޒީފާތަކުގެ ގޮތުގައި، އިތުރުކޮށް ގޮތުގެ ފުރުޞަތު ދޫކޮށް އޮތުމަށް ހުރިހާ މީހުންނަށް ހުރިހާ ފަރާތަކަށް ހަމަހަމަ ކަމާއި ބުރަ މިހުން އިއްޒަތްތެރި ރައީސް މަސައްކަތް ޓެކްސީ ޚިދުމަތްދޭ

ނިސްބަތުން؛ ޑިނަރާން. އަނެއްކާ އިއްޒަތްތެރި ރައީސް، ހަމައެކަނި އެފަދަ އަނިޔާއެއް ލިބޭ ކުއްޖާއަށް އެކަނި މި އަނިޔާ އެހިސާބަކުން ނިމޭ އެއްޗެއް ވެސް ނޫން މިއީ. މުޅި ޤާއިދާ ބަހައްޓަމުންދާކަމުންނާ އެއްޗެއް އިއްޒަތްތެރި ރައީސް މި. މަސައްކަތުގެ މާޙައުލުގައި ހުނަރުތަށް ރައްކާތެރިކަން ނެތުމުގެ ސަބަބުން ހަމައެކަނި އެއާ މަސައްކަތްކުރާ މީހާއަކަށް ނޫން އޭގައި ނުރައްކާ އޮތީ. ވަރަށްގިނަ އޮތް މުޅި މުޖުތަމަޢަށް ވެސް އޭގެ ނުރައްކާ އިއްޒަތްތެރި ރައީސް، އެބަ އޮތް. މިސާލަކަށް މާލޭގައި ވެސް އެ ކަހަލަ ކަންތައްތައް އިއްޒަތްތެރި ރައީސް، ހިނގާފައި އެބަ ހުރި. އަޅުގަނޑާ ތައްޔާރުކުރެވިފައިވާ ފިޔަވަޅު ނުއެޅުމުގެ ސަބަބުން ކަމާ ނުގުޅޭ ފަރާތްތަކުގެ ފުރާނަ ގޮސް، ކަމާ ނުގުޅޭ ފަރާތްތަކަށް މުޅި އުމުރަށް ނުކުޅެދުންތެރިކަމާ ކުރިމަތިލާންޖެހޭފަދަ ކަންކަން ކުރިމަތިވެފައި އެބަ ހުރި. އެހެންވީމާ، ދަންނަވަން މި އުޅޭ ވާހަކައަކީ، މިއީ މާ ކުރިމަގައި ވެސް އަންނަނިވިގޮތަށް ގޮތްތަކެއް. މި ގޮތުން މިއަދު މިހިސާބުން ވެސް އަޅުގަނޑުމެން މި ގޮތުގެ މަސައްކަތްކުރަން ފެށުނުކަން މިއީ ވަރަށް ބޮޑު ނަސީބެއް. އަޅުގަނޑުމެން މިކަން ކުރަންވާނީ އިއްޒަތްތެރި ރައީސް، ވަރަށް ބޮޑަށް ބަލައި ދިރާސާކޮށްގެން. އަޅުގަނޑު ގަބޫލުކުރާ ގޮތުގައި ރިސާޗް ބޮޑު ވަޒީފާއެއް އަދާކުރާ ފަރާތްތަކަށް މި ކަންކަމުގެ ދަރުން ލިބިދޭން؛ މިސާލަކަށް މަސައްކަތުގެ މާޙައުލުގެ ރައްކާތެރިކަން ކަށަވަރުކުރުމުގެ ވަޞީލަތް ފަދަ ދާއިމީ ނުކުޅެދުންތެރިކަމުގެ އިންޝުއަރަންސް މިހާރު އަޅުގަނޑު ގަބޫލުކުރާ ގޮތުގައި ދުނިޔޭގެ ޤައުމުތަކުގައި ބާރުލެވޭ ޤައުމުތަކުގައި ހުރި. ގުނަވަނެއް ގެއްލިއްޖެނަމަ އޭގެ މުޅި އުމުރުދުވަހަށް ބަދަލުގެ ގޮތުގައި ލިބޭ އެއްޗެއް، ނޫނިއްޔާ ވަޒީފާ އަދާކޮށްގެން ނުކުރެވޭ ހާލަތަށް ދިޔައިމާ އުޅޭ ބޮޑެތި، އިންޝުއަރަންސް ސިސްޓަމްގެ ދަށުން ނަގާފައިވާ މި ގޮތުންގައި ކަނޑައެޅުން އެބަޖެހޭ. ހަމަ ރިސޯޓު މާޙައުލުގައި ވަޒީފާ އަދާކުރާ ފަރާތްތަކަށް ދިމާވާ ގެއްލުމުގެ؛ ދާއިމީ ގެއްލުމެއް ލިބޭ ފަރާތްތަކަށް ބަދަލުގެ ގޮތުން ދިނުމުގެ ޖާގަ އަޅުގަނޑުމެން ހަމަޖައްސަންޖެހޭ. އިއްޒަތްތެރި ރައީސް؛ ޚާއްޞަ ތަޢުލީމުގެ ކުރިއަރުވައިދިނުމުގައި އަޅުގަނޑުމެން ހުރިހާ ދިރާސާތަކަށް ބަލަންޖެހޭ. އިއްޒަތްތެރި ރައީސް. ވަޒީފާ އަދާކުރާ މުޅި މާޙައުލު ވެސް ބަލަންޖެހޭ. އެކަމަކު މަސައްކަތްކުރާ ތަންތަނުގެ ރައްކާތެރިކަމާ ވެސް ބަލަންޖެހޭ. އަދި ވަރަށްގިނަ ކުދި މުޖުތަމަޢުގެ ރައްކާތެރިކަމަށް ވެސް ބަލަންޖެހޭ. އަދި ވަޒީފާގެ ފަރާތުގެ ރައްކާތެރިކަމަށް ވެސް ބަލަންޖެހޭ. މިހެންގޮސް މި ހުރިހާ ކަމެއް؛ މި ހުރިހާ ކަމަކީ އެއްކޮށް އަޅުގަނޑުމެން ރައްކާތެރިކުރުމުން ގެންދަންޖެހޭ ކަންތައްތަކެއް. މިސާލަކަށް މާބަޑުވުމާ ގުޅުންހުރި މުހިންމު ކަންތައްތަކާ އަޅުގަނޑުމެން މާ ބޮޑަށް ފަހަތަށް ދަރަނިވެރިވެފައި ހުރުމުގެ ސަބަބުން އިއްޒަތްތެރި ރައީސް، މި ހުރިހާ ކަންތައްތަކާ އަޅުގަނޑުމެންގެ މުޖުތަމަޢުގައި މިހެން ދިމާވެފައި މި ހުރީ. މިއަދު މިއީ އަޅުގަނޑުމެން ވަރަށް ރަނގަޅަށް ބަލައި ދިރާސާކޮށްގެން، ދުނިޔޭގެ އެހެން ތަރައްގީވެފައިވާ މުޖުތަމަޢުތަކުގައި މިކަން ކުރާ ގޮތް ބަލައި، އަދި ދިވެހިރާއްޖޭގައި މިހިރަ އިންޝުއަރަންސް ޕޮލިސީތަކުގެ؛ މިސާލަކަށް ކަސްޓަމަރުންގެ ސިޔާސަތު ބަދަލުކޮށް ވެސް އަދި ޑިސެބިލިޓީ އިންޝުއަރަންސް ޕޮލިސީ، ކޮމްޕްރިހެންސިވް އިންޝުއަރަންސް ޕޮލިސީ، މި ޕޮލިސީތަކުގައި އަޅުގަނޑުމެން ރައްކާތެރި ޤާނޫނީ ގައިޑްލައިން ބޭކަރި ކުރިއަރުވަން ކަނޑައެޅިދާނެ އެއް ވަރަށް ބޮޑު ދިރާސާކޮށް، ފުރުޞަތު، ވަރަށް

ފުޅާ ދާއިރާއެއްގައި ބެލިޔަސް ނޫނިއްޔާ އަޅުގަނޑު ގަބޫލުކުރާ ގޮތުގައި ރަނގަޅު ގޮތުން އަޅުގަނޑުމެންނަށް ހަރަކާތް ފަސޭހަހުންނާނެ. އެހެންވީމާ، އަޅުގަނޑު އެދެނީ، ރައްޔިތުންގެ މަޖިލީހުގެ އިދާރާއިން އާންމު ގޮތެއްގައި މިކަހަލަ ކަންކަން ކުރާ އުސޫލުތަކުގެ ތެރެއިން ހަމަ އާންމުކޮށް ހުށަހަޅައިގެން ބާއްވާ ބަހުސްތަކުގެ ތެރެއިން، ރައްޔިތުން، އިންޖިނިއަރިންގައި ވަޒީފާ އަދާކުރާ މުވައްޒަފުންނާއި އަދި އިންޖިނިއަރިންގް ސެކްޓަރ ހިންގާ ފަރާތްތަކުގެ މަސްލަހަތާ ވެސް ފުޅާ ދާއިރާއެއްގައި ހޯދައިގެން ވަގުތު ނަގައިގެން ބަހުސްކޮށް، ބައްލަވާ އަޅުގަނޑުމެން މި އުންމީދުކުރާ ފަދަ ގާނޫނުތަކާ މި ގާނޫނު ހުރީ އެއީ އަޅުގަނޑު ވަރަށް ބޮޑަށް އެދޭ ކަމެއް. އަޅުގަނޑު ކުރާ އުންމީދަކީ ވެސް މީ. ވަރަށް ބޮޑަށް ޝުކުރިއްޔާ ދެއްވި ފުރުޞަތަށް ޢިއްޒަތްތެރި ރައީސް.

ރިޔާސަތުން ވާހަކަދެއްކެވުން:

ޝުކުރިއްޔާ ޢިއްޒަތްތެރި މެންބަރު. އަޅުގަނޑު މިހާރު މި ފުރުޞަތުއަރުވަނީ ތޮއްޑޫ ދާއިރާގެ ޢިއްޒަތްތެރި މެންބަރު އިބްރާހީމް ނަސީމަށް.

ތޮއްޑޫ ދާއިރާގެ މެންބަރު އިބްރާހީމް ނަސީމް ވާހަކަދެއްކެވުން:

ޝުކުރިއްޔާ ޢިއްޒަތްތެރި ރައީސް. ވަރަށް ގިނަ ގާނޫނުތައް އަޅުގަނޑުމެންނަށް މި ދަނީ ހަދައި ފާސްކުރަމުން. އަޅުގަނޑު ހިތަށް މި އަރަނީ މިހެންވާ ކަމެއް އެބަ އޮތް ބާވަ. އަޅުގަނޑުމެން މި މަޖިލީހުގައި ފާސްކުރާ ގާނޫނުތައް ވެސް ފާސްކުރެވުނީ. ފާސްކުރާ ގާނޫނުތަކުގައި ބޮޑު އެއްކަލަ ދިމާ އެ ކައުންސިލްތަކުގެ ހިސާބުން މަޝްވަރާކޮށްގެން ފުރާޖު ހަދައިގެން ފަސްޓްޓްރެކްކޮށް ބޮޑު އެއްކަމަށް ގާނޫނު ހަމަ ކުރިން ވެސް ކުރިއަށް މިނިސްޓްރީތަކުން ކުރަމުން އެ ގެންދަނީ. ދެން އަޅުގަނޑުމެން ހުރި ސުވާލުތަކާ ގުޅިގެން ޑިޕާޓްމަންޓްތަކުގެ ގޮތުގައި. ވަރަށް ގިނަ ބޯޑުތަކާއި ކައުންސިލުތައް ބަދަލުކުރުމަށް، އެ ގާނޫނުތަކަށް މިހާރު ޖެހޭ ބަދަލުތަކެއް ނޫނީ ގާނޫނުތަކުގައި ހުރި ހުސްކަންތައް ފާހަގަކޮށް މިހާރު ބޭނުންކުރާ ގާނޫނުތައް ބަލަމުން. ނަމަވެސް، ގާނޫނުގައި ބުނޭ، އިންޖިނިއަރިންގ ކައުންސިލަށް ކަނޑައަޅާ ބޭފުޅުންނާއި ކުރިން ވެސް ގާނޫނުތަކުގައި ހުރީ ކަނޑައަޅާފައި. އެ ކައުންސިލުގެ ރައީސަކީ ކާކުކަން ނުވަތަ އެހެން ބޭފުޅުން ކަނޑައަޅާ ގޮތުގައި ވަނީ. ކަނޑައަޅާއިރު ކައުންސިލްގެ ރައީސަކީ ކާކުކަން ހަމަ އިދިކޮޅު ފަރާތްތަކުގެ ބޭފުޅެއް ކަމުގައި ވާންޖެހޭ. އަޅުގަނޑުމެން ގޮތުގައި، ދެން ކަނޑައެޅިފައި ވާނީ ގާނޫނުގައި ބުނެފައިވާ ގޮތަށް ކައުންސިލަށް ދެ މެމްބަރުން މި ގާނޫނުގައި ކަނޑައެޅިފައި ވާ ގޮތަށް. އަދި ކައުންސިލު މެމްބަރުންނަކީ ގާނޫނުގައި ބުނާ ގޮތުން ކަނޑައަޅާ ފަރާތްތަކެއް. އަޅުގަނޑު ވެސް އެހެން ކަނޑައެޅިގެން ވާނެ ކަމަށް މި ގާނޫނުގައި ކަނޑައަޅާފައި ވާ ގޮތަށް ކަނޑައަޅާ ބޭފުޅުން ސިޔާސީ

ރައްޔާތެރިކަމުގެ ބިނެއް އަޅުގަނޑުމެންނަން. ދެން އެ ބިނުގެ 6 ވަނަ މާއްދާ ވަރަށް ފުރިހަމަ. އަޅުގަނޑު ކިޔާލައިދީފިން. އެއީ ހައްގުތަކާ ލިބިދިނުމުގައި ތަފާތުނުކުރުން. ދެން އަންނަނީ މީގެ ދަށުން ގަވާއިދެއް. ކޮންމެ ގާނޫނަކާ ގުޅިގެން ގަވާއިދުތަކެއް އަންނާނެ. އެ ގަވާއިދުގައި އަޅުގަނޑު ހިތަށްއަރި ނުޖަހާނަމޭ"، މި ހައްގުތައް ލިބިދިނީ ރިޢާޔަތް މަދުކުރުން ހަމަޖެހިގެން މަސައްކަތްކުރާނީ ކުރިންނަސް. އެއްވެސް ގާނޫނެއްގައި ކުއްލިސާފުކުރެވޭ، ކާސިބުއްސާއް އެހީއަށް އޭރު ނުވަތަ ބޭނުވާ އެއްޗަކާކުން ވެސް އާދަޔާ ގެއްލިގެންދިޔައީ. ހަމަ ގަވާއިދުގައި އެއްކަލަ ހަނދާން ޖެހިލާ ނިމުނީ ނޫނޫމޭ، ގާނޫނުގައި ކިޔަނީ މަޖަނު އެ ވާހަކަ ޖަމާ ކަމުގައި ވިޔަސް. އެހެރިން މިހާރު ހުރިހާ ގަވާއިދުތަކެއް ނިކުންނަނީ. އެހެންވީމާ، އަޅުގަނޑަކަށް މި މާއްދާއަކުން މާ ބޮޑު އުސޫލީ ތަފާތުތަކެއް މިހާރު ކަންތައްތައް މި ދާ ޖަމާކަން އިންސާފު އިޖްތިމާޢީ ރަސްމީ. ދެން އަދި ރައްޔިތުންގެ ޖަމާޢަތުގައި، 7 ވަނަ މާއްދާ. ރައްޔިތުންގެ ޖަމާޢަތުގައި މަސައްކަތްކުރާ މުވައްޒަފުން ބާރުލާއި ޖަމާޢަތް ހަމަޖެހިއްސާނީ ވާހަކަދެކެވޭ ގޮތުގައި. ދުނިޔޭގެ ގަނޑުގާނޫނުން. ދެކަލް ހަމަގައި ހަރުދަނާ ގޮތުގައި ބެލޭ ޖަމާޢަތް ބަލައިދޭ ހިތުޖެހޭ ވެސް ވިލަން ހަމަޖެހުމެއް ހިމާޔަތްކުރާ، ދުނިޔޭގެ ހިތްވަރު، ހިމާޔަތްކުރުމަށް އިންސާނުން ޖަމާވެއްޖެ. އެހެންވީމާ، ކުރިއަށް އޮތް ހަމަޖެހުމުގައި ހިމާޔަތްކުރުމަށް އެ އިންސާނުން ވިސްނާ އަހަރެއް ވިދާ އިންސާނުން ޖަމާވެފައިވާ ކޮންމެ ގޮތަކަށް އިންސާނުން ޖަމާވެ އިތުރުކުރިއަށްދާ އިންސާނުން ހިމާޔަތްކުރުމުގެ ވިސްނުމެއް އަދި ކުރިއަށްދިއުން. މިއަދު ޖެހެނީ ހަމައެކަނި މިއަދުން ފުރިގެން. އެއީ ކަންތައްތައް ހިސާބުކުރުމުގެ ޖަލްސާ. އެހެންވީމާ، އަޅުގަނޑަށް ފެނިގެން، ވަރަށް އިތުރުވަމުން، ގާނޫނީގޮތުން ޖަމާޢަތުގެ ފުރުސަތުދިނުމަށް ގާނޫނަކާ ވިސްނައިގެން ގާނޫނުތަކަކީ ޖަމާޢަތަށް ފައިދާ ކުރާ ގޮތަކަށް ހިމާޔަތްކުރުމަށް އެ ހަރަކާތް ހަމަ ޖަމާޢަތުގައި އެ ހިތާމަވެރި. ހަމަ ފާހަގަކުރެވެނީ، ދާދިފަހުން އަޅުގަނޑުމެން ރައްޔިތުން ފަދަ ފުރުސަތުތަކެއް. އެހެންވީމާ، އަޅުގަނޑު މިއަދު މި ގޮތުގައި، ހިންގާފައި ގާނޫނުތަކަށް ގާނޫނީ ބަދަލުތަކާ ގާނޫނު ހަމަވާ! އެދޭނީ ދެން ސީދާ އަޅުގަނޑުމެން ކުރިއަށްދާނެކަމެއް. އަޅުގަނޑުމެން ވަރަށް އުއްމީދުކުރަން މިއީ ކަމުގެ ގާނޫނު؛ އަސާސީ މިހާރު މި ވާހަކަ އަސާސީ އަސާސީކަމެއް. އެއީ ގާނޫނުތައް ރަނގަޅު އުސޫލާ ދެން ވަރަށް ތަރުތީބު. ކަމުގެ ގޮތުގައި ގާނޫނީ ބަދަލު ގެނައުން ވަރަށް ބޮޑަށް ބަލަހައްޓާ. މި ގާނޫނުތަކާ ގުޅޭ އަސާސީ ވެސް ދިރާސާކުރި ބައެއް، ބޭނުން ޒަމާނީ ގޮތުގައި ވަރަށް ބޮޑަށް ވެސް. އެހެންވީމާ ކަމެއްކަމުގެ ގޮތުގައި މި އަސާސީ ސިޔާސަތު. އެހެންވީމާ، އަޅުގަނޑު ދަންނަވާނީ ގާނޫނުތަކުގެ ގުޅުންހުރި ރައްޔިތުންނަށް ފައިދާ، އެ ގާނޫނުތަކަށް ހިތްވަރު ދީފައި ފައިދާ، ގާނޫނީ އިޖުރާއަތުތަކުގެ ނިމުމަކަށް. ގާނޫނުތަކަށް ހިމެނޭގޮތަށް ތަފާތު ކަންކަމުގައި މި އުސޫލަށް ރައްޔިތުންގެ އެއްބާރުލުން ދޭނެކަމަށް. އަޅުގަނޑަށް ދެކެވޭ ފުރުސަތު ވަރަށް ބޮޑުކަމަށް ޝުކުރިއްޔާ.

ރިޔާސަތުން ވާހަކަދެއްކެވުން:

ޝުކުރިއްޔާ އިއްޒަތްތެރި މެންބަރު. އަޅުގަނޑު މިހާރު މި ފުރުޞަތުއަރުވަނީ ގަލޮޅު އުތުރު ދާއިރާގެ އިއްޒަތްތެރި މެންބަރު ޢީސާ އަބްދުﷲ އަށް.

ގަލޮޅު އުތުރު ދާއިރާގެ މެންބަރު ޢީސާ އަބްދުﷲ ވާހަކަދެއްކެވުން:

ޝުކުރިއްޔާ އިއްޒަތްތެރިރައީސް. އަޅުގަނޑުގެ ކުރިން ވާހަކަފުޅުދެއްކެވި ތުޅުސްދޫ ދާއިރާގެ އިއްޒަތްތެރި މެންބަރު ވިދާޅުވެއްޖެ، ގާނޫނުތައް ހަރުދަނާކުރައި ވެސް ކޮށްލާފައި. ތަންފީޛުކުރާ ގޮތް ދުށުނީ. އިއްޒަތްތެރި ރައީސް؛ މި ގާނޫނު ވެސް ނިކަން ކޮޅު. މި ގާނޫނުގެ ކޮޅުލާ ކަމަކީ އިއްޒަތްތެރި ރައީސް، ނަސީބަކުން އަމިއްލަ ކުންފުނިތަކާ އެއްވަރަށް ހަމަ ސަރުކާރުގެ ވުޒާރާތަށް ވެސް އަދި ސަރުކާރުން ހިންގާ ކުންފުނިތަކަށް ވެސް މި ގާނޫނު ނިސްބަތްވާތީ. އިއްޒަތްތެރި ރައީސް؛ މި ގާނޫނުގެ 6 ވަނަ މާއްދާގެ (ނ) ގައި އެބަ ބުނޭ، މަސައްކަތްތެރިއަކު ނުވަތަ މަސައްކަތްތެރިންނާ ގުޅުންހުރި ފަރާތަކުން ހިންގާ ހަރަކާތަކާ ގުޅިގެން ނުވަތަ ފާޅުކުރާ ޚިޔާލަކާ ގުޅިގެން ނުވަތަ ގެންގުޅޭ ފިކުރަކާ ގުޅިގެން ނުވަތަ އެއިން ކަމަކަށް މަސައްކަތްތެރިއަކު ތާއީދުކުރާ ކަމަކާ ގުޅިގެން މި ގާނޫނުގައި ބަޔާންކުރާ އެއްވެސް ހައްޤެއް ނ މިހަކަން ޗިޕިރިންދުގައި އެ މިހާރާގެ ތަފާތުކޮށްސަލަގަންނަވާނެ. އިއްޒަތްތެރި ރައީސް؛ ގާނޫނު ހުރަސްނުކުރާ ވެސް ކޮޅު އަންނަކާވެސް. މިގޭ މުޖުތަމަޢުކަމަކީ އިއްޒަތްތެރި ރައީސް، މިއީ އެމް.ޑީ.ޕީގެ ސަރުކާރަކުން ހުށަހެޅި ގާނޫނެއް. އިއްޒަތްތެރި ރައީސް؛ އެމް.ޑީ.ޕީ މިހާރު ކުޑަކަން ވެސް ދައުލާ ވާހަކައާއި އަދަލަތާ ދިމާއެއްނުވޭ. އެއްކަޑުން މި އަޑު ގާނޫނު ހުރަހަގައި މަސައްކަތްތެރިންގެ ހައްގު ހިމާޔަތްކުރަންޖެހޭ. ވެރިންނަށާއި މަސައްކަތްތެރިންނަކަށް ބޮޑުފުރުޞަތުގެ ދިނުމާއި އެ މީހުންގެ ފުރުޞަތު ދޭތެރޭ. އަސާސީގޮތުން އިއްޒަތްތެރި ރައީސް، މި ނިޒާމުގައި އެމް.ޑީ.ޕީގެ އެބަލާގެ ރިޔާސީ އިންތިޚާބުގައި ސީދާ ދިމާ އިދިކޮޅު ރައީސުލްޖުމްހޫރިއްޔާ އިބްރާހީމް މުހައްމަދު ޞާލިހް ކަނޑައެޅުއްވި. ވާހަކަފުޅުދައްކަވަމުން ހުސްދުތު ދާއިރާގެ އިއްޒަތްތެރި މެންބަރު އިބްރާހީމް ރަޝީދު ވިދާޅުވި އިބްރާހީމް މުހައްމަދު ޞާލިހުގެ ސަރުކާރުގެ ވާހަކަ، ސަރުކާރުން ހިންގާ ސަރުކާރުގެ ކުންފުނިތަކުން މިހާރު ޕްރައިވެޓައިޒްކުރުމުގެ ސިޔާސަތު ތަންފީޛުކުރަމުން ގެންދަނީ. އިއްޒަތްތެރި ރައީސް؛ ބޮޑެތި ސަރުކާރު ކުންފުނިތަކުގައި މަސައްކަތްކުރާ ރައްޔިތުން، ކަނޑައެޅިގެން ރައީސުލްޖުމްހޫރިއްޔާ އިބްރާހީމް މުހައްމަދު ޞާލިހް ކުރިއަށް ގެންދަވާ މި. ސަރުކާރުގެ މުވައްޒަފުންނާއި ސަރުކާރު ހިންގާ ކުންފުނިތަކުގެ މުވައްޒަފުންނާ އެ ގުޅުންހުރި ބާރުވެރިކުރުމާއި ހުރިހާ މުސާރަ ނުވަތަ ދޭން ބޭނުންވާ ނުވަތަ އިނާޔަތްތަކާ. އެއީ ކުންފުނިތަކުގެ ރައީސުލްޖުމްހޫރިއްޔާ އިބްރާހީމް މުހައްމަދު ޞާލިހް ކުރިއަށް ގެންދަވާ. އެހެންނަމަވެސް އިއްޒަތްތެރި ރައީސް، ޑިސެމްބަރު މަހުގެ ފެށުމުގައި ވަރަށް ގިނަ ފަރާތްތަކެއް ނުހަމަވެ ދެކެވެނީ. އިއްޒަތްތެރި ރައީސް؛ އަޅުގަނޑުމެންނަށް ފެނޭ އެކަމާ ގުޅޭގޮތުން ތިމާގެ ގޮތެއް. ހަމައެކަނި ކުރަން ބެހޭ މި ޤާނޫނު ކުރިއަށް، ބޭނުން ކުރުމުގެ ދާއިރާގައި ހުރިހާ ރައްޔިތުންނަށް ވެސް މިފަދަ ހުރިހާ ފަހިކަމެއް ފޯރުކޮށްދިނުމަށް ކުރަމުން. އެމް.ޑީ.ޕީގެ

އެޖެންޑާގެ އިންތިޚާބުތަކުގައި މިހާރު ސަރުކާރުން ކަންކުރަމުންދާ ގޮތަކީ. އިއްޒަތްތެރި ރައީސް؛ އަޅުގަނޑުގެ މައުސޫލިއްޔާ، އެމް.ޑީ.ޕީގެ ނަމުގައި އެކަން ކުރާނީ. ޕީ.ޕީ.އެމުން މިދިޔަ ފަސް އަހަރު، ކުރީގެ ފަސް އަހަރު، ކުރީގެ ދައުރުގައި ޕީ.ޕީ.އެމުން އެކަން ކުރިއިރު އިއްޒަތްތެރި ރައީސް، އަޅުގަނޑުމެން ތަދު؛ އަޅުގަނޑުމެން އެކަމާ ކަންބޮޑުވެގެން މި ތަންގައި ވަކާލާތުކުރީ މިހެން މި. އެމް.ޑީ.ޕީން އެކަމާ ދެކޮޅަށް ދެކޮޅުހަދަމުން މިހާރު އަނެއް އެމް.ޑީ.ޕީގެ ސަރުކާރުކަން އެމް.ޑީ.ޕީގެ ސަރުކާރުން ރައްޔިތުންގެ ފައިސާ ބޭނުންކޮށްގެން މި ކަންކަން އެމް.ޑީ.ޕީގެ ނަމުގައި ކުރާނީ. އިއްޒަތްތެރި ރައީސް، އަޅުގަނޑު ކަންބޮޑުވަނީ. އަޅުގަނޑު ކަންބޮޑުވަނީ، ޤާނޫން އެ ކުރުވަނީ އަޅުގަނޑުގެ ވެސް ނަމުގައި. މިއީ އަޅުގަނޑަށް ހަޖަމުކުރުމަކީ ކަމެއް. އިއްޒަތްތެރި ރައީސް؛ ނިމިގެންދިޔަ އިންތިޚާބުގައި ސަރުކާރު ހިންގާ ކުންފުނިތަކުން ކިޔާން ނަމުގެ ނަމޭ. ބޭނުމީ އެމް.ޑީ.ޕީގެ ވަޒީރުން، މިހާރު ކެބިނެޓުގައި އެ ތިއްބަވާ އެމް.ޑީ.ޕީގެ ވަޒީރުން، އެހެން ޕާޓީތަކުގެ ވަޒީރުންނެއް ނޫން. އެމް.ޑީ.ޕީގެ ވަޒީރުން ވެސް އެ ބޯޑުހެންގެ އެމް.ޑީ.ޕީގެ ސޯޝަލް މީޑިއާ މިނިސްޓަރު، މިހާރަން ވެސް އެމް.ޑީ.ޕީއަށް ވާ ދުރަށް ސޯޝަލް މީޑިއާ ޕޭޖުތަކުގައި އެބަ ވިދާޅުވޭ، ރައީސުލްޖުމްހޫރިއްޔާއަށް ތާއީދު މި ފެބުރުއަރީމަހުގައި ކުރިއްޔާ ނޫނިއްޔާ ވަޒީފާއިން ވަކިވާންޖެހޭނޭ. މިއިޔޭ އުޅޭތަން ގޮތެއް ނޫން. އިއްޒަތްތެރި ރައީސް؛ އުޅޭތޯ. އެއީ އެ ވަޒީރު ކެމްޕެއިންގައި ވަޒީފާއެއް ނޫން. އެއީ އެމް.ޑީ.ޕީ މީހުން، އެ ސޯޝަލް މީޑިއާ ދާންދޭން އެމް.ޑީ.ޕީގެ އެތައް އެކްޓިވިސްޓުންނާއި އެތައް މީހުންނެއް ދެމިތިބީ ގޮތުގައި އެތައް ބިންދައިގެން، އެތައް ދުވަހު ޖަލްސާގައި ކުރަންކާނެގެން ހުރި ވަޒީފާތަކަށް. އެއީ އެ ވަޒީރު ކެމްޕެއިންގެ، އަދި ރައީސުލްޖުމްހޫރިއްޔާ އިބްރާހީމް މުޙައްމަދު ޞާލިޙް ކެމްޕެއިންގައި ވަޒީފާއެއް ވެސް ނޫން. ރައީސުލްޖުމްހޫރިއްޔާ އިބްރާހީމް މުޙައްމަދު ޞާލިޙް އެ ހިންގަވާ އެމް.ޑީ.ޕީގެ ޕްރައިމަރީ ކެމްޕެއިންގައި ވަޒީފާއެއްގައި. ބާރުގެ، އަޅުގަނޑު ހިންގަވަނީއެއް އަނެއްކާވެސް އިއްޒަތްތެރި ރައީސް. އިއްޒަތްތެރި ރައީސް؛ ގާނޫނު ލެވިގެން. އެކަމަކު ގާނޫނަކަށް މިހާރަކު އެމް.ޑީ.ޕީގެ ސަރުކާރުކަން އަދިއްލަތުން ހުރިހާ ކަމެއް ގާނޫނުގެ ތަންފީޛުކުރަން އޮތް ތަނެއް. އިއްޒަތްތެރި ރައީސް، އަޅުގަނޑު ނުފެނޭ. އަޅުގަނޑުގެ ވިސްނުން ބޭނުން ކަންބޮޑުވެގެން މިއީ، އެމް.ޑީ.ޕީގެ ސަރުކާރު މިހާރު މިހުންނަނީ؛ މުވައްޒަފުންނަށް ސަރުކާރުގެ މުވައްޒަފުންނަށް، ސަރުކާރު ހިއްސާވާ ކުންފުނިތަކުގެ ބިލް މިހުންނަނީ ބޭރުއަރުވަމުންދިޔަ އިއްޒަތްތެރި ރައީސް، އަޅުގަނޑުގެ ކަންބޮޑުވުމެއް. އެއްވެސް ހާލަތެއްގައި އެ މިހާރުގެ ފުލުހުންގެ ސިޔާސީ ވިސްނުމާ ގުޅިގެން ބިރުދައްކާތީ ނުވާނެ. އިއްޒަތްތެރި ރައީސް؛ ވިސްނުމެއް ނެތިއްޔާ، ތަޅާފޮޅި ނެތިއްޔާ މާ ރަނގަޅުވާނެ މިކަން ހެއްކަތިއްޔާ. ވިސްނުމެއް، ފުލުހުން އަދި މިހުންނާ ހަމަޖެހިލުމަށް އަދި މަޖުބޫރުވެއްޖެނަމަ މާ ރަނގަޅުވާނެ. ޝުކުރިއްޔާ އިއްޒަތްތެރި ރައީސް.

ރިޔާސަތުން ވާހަކަދެއްކެވުން:

ޝުކުރިއްޔާ އިއްޒަތްތެރި މެންބަރު. އަޅުގަނޑުމެން މިހާރު މި ފުރުޞަތުއަރުވަނީ ސަވައިގެ ވަމަރަށް.

{ހުސްވަގުތުކޮޅު: 10:29 އިން 11:00 އަށް}

(ރިޔާސަތުގައި އިންނެވީ: މަޖިލީހުގެ ނައިބު ރައީސް އީވާ ޢަބްދުﷲ)

ރިޔާސަތުން ވާހަކަދެއްކެވުން:

بسم الله الرحمن الرحيم. މި ދަންފަޅީގައި އަޅުގަނޑުމެން މަސައްކަތް ކުރިއަށް މި ގެންދަނީ ނުނިމި ހުރި މަސައްކަތްތަކުން. އެއީ އެޖެންޑާ ނަންބަރު 6.3- ސަރުކާރުގެ ފަރާތުން، ބާރަށް ދާއިރާގެ އިއްޒަތްތެރި މެންބަރު އަޙްމަދު ޢަބްދުﷲ ހުށަހަޅުއްވާފައިވާ މަސައްކަތުގެ މާޙައުލުގެ ސަލާމަތާއި ސިއްޙީ ރައްކާތެރިކަމުގެ ބިލު. މި ބިލަށް އިއްޒަތްތެރި މެންބަރުން ދޯގުޖެހިއިރުއާއިރު މިހާރު ބަހުސްކުރައްވައިދީ. މިހާރު ވާހަކަފުޅުދެއްކެވުމަށް ކެންދޫ ދާއިރާގެ އިއްޒަތްތެރި މެންބަރު އަލީ ހުސައިން.

ކެންދޫ ދާއިރާގެ މެންބަރު އަލީ ހުސައިން ވާހަކަދެއްކެވުން:

ޝުކުރިއްޔާ އިއްޒަތްތެރި ރައީސް. އާދެ! މަސައްކަތްތެރިން މަސައްކަތްކުރާއިރުގައި އެ މަސައްކަތުގެ މާޙައުލުގައި އެކަށީގެންވާ ސިއްޙީ ރައްކާތެރިކަމާއި އަދި މަސައްކަތުގެ މާޙައުލަކީ އެކަށީގެންވާ ގޮތެއްގައި މަސައްކަތްކުރުމަށް އެކަށޭނަ މާޙައުލެއްގެ ގޮތުގައި ކަނޑައެޅުމަށް ޗަކައި އަދި އެކަމުގެ އިންތިޒާމާއި މިންވަރު ގާއިމުކުރުމަށް ބިލަކީ މި ގާނޫނު މި އައީ. މި ގާނޫނުގައި އެބައޮތް ވަރަށް ރިޢާޔަތް އަމިއްލަފަރާތުގައި ހުރި މާއްދާތަކެއް އެބަ ފެނޭ. އެގޮތުގައިން ނަމަ އަޅުގަނޑު ފާހަގަކޮށްލަން ބޭނުން، މި ގާނޫނުގެ 6 ވަނަ މާއްދާ. ޤާނޫނުއަސާސީން ކަފާލަތްކޮށްދީފައި އޮތް މާއްދާއެއް މި އޮތީ. ހަމަ ޤާނޫނުއަސާސީގެ 17 ވަނަ މާއްދާ، 20 ވަނަ މާއްދާ އެއްކޮށްލީމަ އެއީން ހަމަ ސީދާ ކަފާލަތްކޮށްދީފައި މި އޮތީ ނަގާފައި 6 ވަނަ މާއްދާގައި ލިޔެފައި؛ "މި ގާނޫނުގެ ދަށުން މަސައްކަތްތެރިންގެ ހައްގުތަށް އާ މިންނަން ލިބިދިނުމުގައި އެއްވެސް މީހެއްގެ ނަސްލަކާ ނުވަތަ ކުލައަކާ ނުވަތަ ޖިންސަކާ ނުވަތަ ނިސްބަތްވާ ޤައުމަކާ ނުވަތަ ސިޔާސީ ނުވަތަ އެހެނިހެން ވިސްނުމަކާ ނުވަތަ ވާހަކަދެއްކުމާ އުމުރާ ބަހަކާ ނުވަތަ ބަދަނީ ޙާލަތަކާ ނުވަތަ ނިސްބަތްވާ އިޤްތިޞާދީ މަރުތަބާއާ ނުވަތަ މީހެއްގެ ޙަބަރުގައި ހުރި ނުކުތާއެއްގައި ނުވަތަ މާލީ ޤުދުރަތްތެރިކަމަކާ ނުވަތަ އުފަންވެގެން ކަމަކަށް ބިނާކޮށް އެއްވެސް ތަފާތުކުރުމެއް ނުކުރެވޭނެއެވެ." އިއްޒަތްތެރި ރައީސް؛ ވަރަށް ރީތި. ހަމަ ޤާނޫނުއަސާސީގައި އޮތް ގޮތަށް ކަފާލަތްދީފައި މި އޮތީ. އެހެންނަމަވެސް، ދަންނަވަން މި އޮތް ވާހަކައަކީ، ބަޔާނުތަކުގައި މިކަން ކުރެވޭތޯތޯ؟ މިކަން ބަލަހައްޓާކުރެވޭތޯ؟ ކާކުތޯ؟ އިންސްޕެކްޓަރުން ކިހާވަރެއް ދުވެލިން އަޅުގަނޑުމެންނަށް ކުރިން އަޑުއިވޭ، ރިޕޯޓުން އިންސިޑެންޓް ދިމާވި، އަދި ކުއްލިއަކަށް އިންސިޑެންޓް ދިމާވި ސަރުކާރުގެ މުވައްޒަފުންނަށް އަދި ދައުލަތުގެ ކުންފުނިތަކުގައި ވެސް މުވައްޒަފުންނަށް ބޮޑުބައިވެރިކަމާ، ވަކި ގޮތަކަށް ޤަބޫލުކުރެވޭ ގާތް

ކުރެ ކާކު ނުނިސޭ ބޯޓު ކާކު ދާން މަޤުބޫލުކަން، މި ހުރިހާ ކަމެއް ކުރާ ފަރާތަ. މިއަދު އަޅުގަނޑުމެންނަށް މި އިވޭ އެ ހިސާބު ދުރާލާ، އެތަކެއް އިންވެސްޓްމަންޓުގައި ވެސް މިކަން ހިނގާ ފަރާތަ. އިއްޒަތްތެރި ރައީސް؛ އަޅުގަނޑުމެންނަށް އެބަ އެނގޭ، މި ސަރުކާރު އައިއިރުގައި ފުރަތަ ކުރީގެ ސަރުކާރުގައި ހިތި ގޮތަށް ކަން ދުވަހުން ހުރި ދެ ހާސް ކަންތައްތަކެއް ވަރަކަށް ދުވަހެއް ފުރަތަ. މިއަދު އެބަ ހިތި ގޮތަށް ހަމަ ހާލަތާ ދުވަހެއް ފުރަނީ. އިޤުތިޞާދީ ހިސާބުން. ދުނިޔެ އަޅުގަނޑު މި ހިތްވަރުދެނީ، އެގޮތުގެ އެތަކެއް އިންވެސްޓްމަންޓާ ގުޅިގެން މި ރަށު އަޅުގަނޑު ތާޖިރު ކަމަށް ވަނީ، ހަމަހަ ދުރަށް ރިސޯޓުތަކާއި އެ ތަނުގެ ވެރިފަރާތުގައި ރިޒޯޓު ހިޔާލު ކުރީގެ ތަރައްޤީގެ ތެރޭގައި މިސަރުކާރު އައިސް އެތަކެއް އިންވެސްޓްމަންޓާ ގުޅިގެން ވަޒީފާ އުފެއްދޭނެ ހިމެނޭ. އަޅުގަނޑުމެންނަށް މައްޗަށް އޭގެ ބޮޑު، އެތައް ޒުވާނުން ޒުވާނުންގެ ހިތްތައް ބޮޑުކޮށް ހިތާމަ، އެ ރަށްރަށުގެ ތަރައްޤީ ކުރުމުގެ ބާރު ހިތްވަރު ހޯދަށްދީ، ހަމަ ބާރު ހިތްވަރުތަކެއް ފެނިފައި ވަނީ، ވަރަ ރައްޔިތުންނަށް ކުރިއަށްދާ ދިރިއުޅުމުގެ އިތުރުން ހިތްހަމަޖެހުމެއް ވާނެ، އަދި ރައްޔިތުން ހަމަޖެހޭނެ ގޮތަކަށް ހަމަ ވާނެ.

އަޅުގަނޑުމެންނަށް ގެނެވުނު އެބަ ބޮޑު، އިއްޒަތްތެރި ރައީސް. އުނދަގޫ، މިއީ ކާމިޔާބު ޖަވާބުދާރީ، މިއީ ކާމިޔާބު ޖަވާބުދާރީ އަޅުގަނޑުމެން ވިސްނަންޖެހޭ. ކާމިޔާބު ޖަވާބުދާރީ އައިސްގެން މި ދުނިޔޭ، އިއްޒަތްތެރި ރައީސް. ކަމެއް ބަދަލުވުމަކީ، އިއްޒަތްތެރި ރައީސް. ހަމައެކަނި ބަދަލުވުމެއް، މި ޤައުމުގެ ރައީސް ސޮލިޙްގެ ހިތްހަމަޖެހުމާއި ހެދި މިހާރު. އިތުރު ކަމެއް ބަދަލުވުމާ، އިއްޒަތްތެރި ރައީސް. ކަން ހިނގައި ހަމަ އެއް މަގަކުން. ކަންހިނގާ މަގު ބަދަލުވުމާ. ބިރުދެއްކުން އެބަ އޮތް. ވަކި ފަރާތްތަކުގެ ނުރައްކާތެރިކަމެއް އޮތް އެބަ އޮތް. ވަކި ފަރާތެއްގެ މިހާރަން ވަކި ފަރާތްތަކުން ބިރުއެޅުވުން ދިމާވާ ރަށްތަކާއި ނަގާ، އިއްޒަތްތެރި ރައީސް. ރަށްތަކާއި ނަގާ ޖަޒީރާތަކުގައި ޖަމާވެހިސާނުއްތަކަށް ޒުވާނުން ކާބަފައިން ވެސް ދިފާއު އިންސާފު ނިޒާމު އަޅުގަނޑުމެންނަށް އެބަ އެނގޭ. ކާބަފައިން މަސައްކަތެއް ކުރީގެ ކާބަފައިން ޖަޒީރާތަކުގައި މަސައްކަތަކީ ބަރުހުރިގެ ހިތް ވެސް މިއަދު ބިރުގަނޑުތަކުގައި އެ ތިބޭ. ވަކި ބަލަމުގެ މަސައްކަތްތަކާ ކަމެއް ވަނީ، ސިޔާސީ ގޮތުން ދުވަހުރި މަސައްކަތަކަށް ވަނީ، ސިޔާސީ ގޮތުން އެއީ ނުރައްކާތެރި ނުވަތަ ހިތްހަމަޖެހުން ދެކޭ ކުރިމަތި ކަނޑަށް، އެހެންމެ ދައުލަތުގައި ހިތި މީހުންގެ ހިތްހަމަޖެހުން ދެކޭ ކުރިމަތިކަން މަސައްކަތުގެ ކަންކަން އެކުނިކުރުވަމުން ހުރެއް ކަވަށް ވަނީ، އެ ބާވަތުގެ މަސައްކަތް ބަހައްޓަން ވެސް ބައެއް ކާބަފައިން އެބަ ދެކެނީ، އިއްޒަތްތެރި ރައީސް.

އުނދަގޫ، ބިރުވެރިކަން މި އެއް އިންޒާރެއް ޖަޒީރާތަކުގައި ދުވަހުރި. އެ ފަރާތަ އެކުލެ ގަދަޔެއް ދެކެބި ހިތްހަމަޖެހޭ އޮތް ހިތްހަމަ ވަނީ، މިއަދު އެ ފަރާތަ ދައުލަތް ހިތްހަމަ ހަމަ، އިއްޒަތްތެރި ރައީސް. ކަން ހިނގައި ހަމަ ހިނގާ ވަކިން. ވަޒީފާގައި އުޅޭ ހިތްހަމަޖެހުން ހުރިހާ ބިރު އެބަ އޮތް. އުނދަގޫ، ރިޕޯޓުގެ "ތަފާތު ކަންކަމުގެ ބޭނުންތައް" ހިތްހަމަ ދިރިއުޅުމަށް އޮންނަ ފަހަ. އަޅުގަނޑުމެންނަށް އެބަ ފެނޭ ޕާރޓީއާ ސިޔާސީގައި ވެސް ހިތްހަމަ ދިރިއުޅުމަށް އޮންނަ ގަނަ. އުނދަގޫ ހުރިމިވެސް، އަޅުގަނޑުމެންނަށް އެކަމުގެ ނުރައްކާތެރިކަމާ، އިއްޒަތްތެރި ރައީސް. މިއަދު ވެސް އަޅުގަނޑުމެންނަށް އެބަ އެނގޭ، ހަމަ އެ ތަފާތު ބާވަތުން އިންޒާރެއް ސަރުކާރުގައި ސިޔާސީ ހާލަތު. އިންޒާރެއް އެބަ އޮތް.

އަނެއްކާ ދައުލަތުގައި ކުންފުނިތަކުގެ އިންތިޒާމަށް ތަފާތުތަކުން އެބަ އޮތް. މިއަށް ބަދަލުއެންނާނެ، އިއްޒަތްތެރި ރައީސް. އެހެންނަމަވެސް، މިއީ ބަދަލުކުރަންޖެހޭ ކަމެއް. ބަދަލުކުރަންޖެހޭނީ، މިއީ ސިވިލްއިޖުތިމާޢީ ނުވަތަ އަޅުގަނޑުމެން މި ކިޔާ ޖަމާޢަތް މުޖުތަމަޢުގެ ތެރޭގައި މިކަން ހިނގާ ގޮތް، އިއްޒަތްތެރި ރައީސް. މިއަދު ވަކި މީހަކު ވަކި ފިކުރަކަށް ހުރެވި، ވަކި ގޮތަކަށް އެ މީހެއްގެ ފިކުރު ބައްޓަންކުރުމަށް، ވަކި ކަހަލަ ސިޔާސީ ވިސްނުމެއް ހުރެވޭ އެ މީހަކަށް ހުއްދަކަން ނުކުމުގެ ވަކި މީހަކަށް އިސްތިޤްބާލުކަން، ކޮޅު ހިފެހެއްޓެން ބޮޑުޖަހަމުން ހިނގާކަން މަޖުބޫރުވެ ނުކުތުމަށް، އިއްޒަތްތެރި ރައީސް. ވަރަށް ބޮޑަށް ޝުކުރިއްޔާ.

ރިޔާސަތުން ވާހަކަދެއްކެވުން:

ޝުކުރިއްޔާ އިއްޒަތްތެރި މެންބަރު. މަޑަވެލި ދާއިރާގެ އިއްޒަތްތެރި މެންބަރު ހުސައިން ފިރުޝާން.

މަޑަވެލި ދާއިރާގެ މެންބަރު ހުސައިން ފިރުޝާން ވާހަކަދެއްކެވުން:

ޝުކުރިއްޔާ އިއްޒަތްތެރި ރައީސް. މަސައްކަތުގެ މާހައުލުގެ ސަލާމަތާއި ސިއްޙީ ރައްކާތެރިކަމުގެ ބިލު. ސިއްޙީ ރައްކާތެރިކަމުގެ ބިލު، އިއްޒަތްތެރި ރައީސް. ސިއްޙީ ރައްކާތެރިކަން މަސައްކަތްތެރިކަމުގެ މާހައުލުގައި ނުވަތަ ވަޒީފާގައި ދެމޭނީ ވަޒީފާގެ ހަރީނާކަން ވަޒީފާގެ ކަނޑަވާރުކަން ފުރަތަމަ ކަމަކަށް ދެވިގެން. އިއްޒަތްތެރި ރައީސް؛ އިއްޒަތްތެރި މެންބަރުން މިތާ މި ތަޢުލީމުގައި ފާހަގަކުރައްވައިފި ވަޒީފާގެ ބިރު އޮތް މިންވަރު. ތެރެއިން! ނިމިގެންދިޔަ ރިޔާސީ ޚަރަދުކުރަމުންދިޔަ އެމް.ޑީ.ޕީގެ އެތެރޭގެ އިންތިޚާބުގައި ވަޒީފާގެ ބިރުދައްކަމުންދިޔަ. އިއްޒަތްތެރި ރައީސް؛ ހިނގަމުންދިޔަ، ދާދި ފަހުން، އިންތިޚާބު ނިމުނު ފަހުން ވަޒީފާއިން ވަކިކުރި އަޅުގަނޑުމެން ދާއިރާގެ ކުލަބޭއް ފިހާރައިގެ ދިރުމަށް ތާއީދުކުރާތީއި ބޮޑުވެރިއެއް ގެރިޔާ. ދަންނަވަން ބޭނުންވާ އިއްޒަތްތެރި ރައީސް، ފަހަރަކު ވިއްސެވެ ހަދި އެހެން ދަރުމަވެރި ކުންފުނިތަކުން މިއަރުވާ، ވަޒީފާގެ ބިރުދައްކައިގެން މިވާގޮތް، ޒާތީ އަމާޒުތަކުގައި ހަދި އަޅުގަނޑުމެން ޚިދުމަތް، ހަދި އަޅުގަނޑުމެން؛ އެންމެން އެމް.ޑީ.ޕީއަށް ނިސްބަތްވާ ހުރިހާ މަޖިލިސް މެންބަރުން، ހަދި އެމް.ޑީ.ޕީގެ ހުރިހާ މެންބަރުން އެކުގައި ވާހަކަ ދައްކަން ވަކާލާތުކުރި އެއް ކަމަކީ 2018 ވަނަ އަހަރުގެ ރިޔާސީ އިންތިޚާބުގައި ވަޒީފާގެ ބިރު ނެއްޓުވުމަށް. އިއްޒަތްތެރި ރައީސް. އިއާދަކުރަން. އިއާދަކުރަން. ވަކި ފިކުރަކަށް، ވަކި ފިރުޤާއަކަށް، ވަކި ސިޔާސީ ޕާޓީއަކުގެ ފަރާތުން ނުވަތަ ވަކި ގޮތަކަށް ސިޔާސީ މަސައްކަތްކުރާތީ ނަމަ، އެ މީހާގެ ވަޒީފާ މި ގެއްލުވަނީ ބިރުދައްކާތީގެ ތެރެއިން ހުރަސްއަޅައިގެން. އިއްޒަތްތެރި ރައީސް. އަދި ހާލު، ނުވަ ހާލު ރުޅިއާ ގެއްލޭ ގެންގުޅޭ ޖިސްމާނީ ގޮތުން ވަޒީފާގެ ބިރުން ބަލާއި އެބަ ހުރޭ، އެ މީހާ އަމިއްލައަށް ބައިނުން ބޭނުންކޮށް ވާހަކަ ނުދެއްކިޔަ. ސޯޝަލް މީޑިއާގައި، ފޭސްބުކްގައި، ޓްވިޓަރގައި ޕޯސްޓެއް ޖަހައިލާނީ، ޕޯސްޓަކަށް އަސަރުކުރާނަމަ ޕޯސްޓު ޖަހަންނުކުރުމަށް އެބަ ހާލަތު. މިއީ ހިތާމަކުރަން ކަމެއް. އިއްޒަތްތެރި

ރައީސް؛ މި ބިލުގެ 2 ވަނަ ބާބުގެ 6 ވަނަ މާއްދާގައި "ހައްގުތައް ލިބިދިނުމުގައި ތަފާތުކުރުން" އެބަ ހުރޭ ޖަހާފަ. ވަރަށް ރީތި ސުރުޚީއެއް، އިއްޒަތްތެރި ރައީސް. އެހެންނަމަވެސް، ޖެންޑަރ ޝަކުން ލިބޭނީ، އިއްޒަތްތެރި ރައީސް ވަކި ފިޒިކަލަށް ތަފާތީ. އެޕްރައިޒަލް ރަނގަޅަށް އިންސާފުވެރިކަމާ އެއްކޮށް ފިރިހެނުން، މާލުސްކުރި ވަކި ފިޒިކަލަށް، ވަކި މެޑިކަލް ތާއީދުކުރާތީ. އިއްޒަތްތެރި ރައީސް. އެ މީހާއަށް ޙާލަތު ޖިންސާގެ ކޮށްލާ ނުވަތަ އެ މީހާގެ އަސްލަށް ލިޔުން އެ މީހާ ބަލުންވާ ގޮތަށް؛ ހައްގު، އާންމަކަށް ލިބޭނީ ހައްގު ލިބިދިނީ ވަކި މީހަކަށް ތާއީދުކުރާތީ. އިއްޒަތްތެރި ރައީސް؛ އާންމުގެ ޑިއުޓީ ފާސްކަން ގޮތަކަށް އަސާސީގޮތުގައި ވަކި މީހަކަށް ތާއީދުކުރާތީ. އިއްޒަތްތެރި ރައީސް؛ ވަޒީފާއަށް ނުނިކުމެ ވަޒީފާގެ މާޙައުލަން ނުނިކުމެ ވަޒީފާދިނުމުގައި އެބަ ބަހައްޓާ ގޮތުގައި ވަކި މީހަކަށް ތާއީދުކުރާތީ. އިއްޒަތްތެރި ރައީސް؛ މިއީ މި ސަރުކާރުގައި، މި ވުޒާރާތުގައި، އަދުލުއިންސާފުގެ އެމް.ޑީ.ޕީއަށް ނިސްބަތްވާ ތަންތަނުގައި، އެމް.ޑީ.ޕީން ތިބި ތަންތަނާއި އަދި އެޗް.އާރު ޑިޕާޓްމަންޓާއި އަދި ހުއްޓަ ގޮތްތަކުގައި ސަރުކާރުން ހިންގާ ކުންފުނިތަކުން އަމަލުކުރަމުންދާ ގޮތެވެ. މިއީ ހިތާމަވެރި ކަމެއް. އަދުލުއިންސާފު ސަރުކާރަށް ގޮވާލަން އިއްޒަތްތެރި ރައީސް، އަދުލުއިންސާފު ސަރުކާރަށް ހުރުމައިން ގޮވާލަން، ވަޒީފާގެ ރައްކާތެރިކަން ކަށަވަރުކޮށްދިނުމަށް ނަމަ އެއްބަސްވުންތަކުން. ގޮއްސަ ގޮތެއްގައި އަދުލުއިންސާފު ފުރަސަތުތަކަށް އިއްޒަތްތެރި ރައީސް، ފުރަސަތު ކަށަވަރުކުރަން ގޮތެއްގައި ފުރަސަތު ކަށަވަރުކޮށްދެވޭނެ. ހަމަ އެއްކޮޅުއެއް ބަލައިގަންނާ އިންސާނީ ފުޅާކަން، ތިމާގެ އެއްޗެއް ނަގާފައި ދުރުހަމަ، ބާވަތްބަލާ، ރައީސުލްޖުމްހޫރިއްޔާ އިބްރާހީމް މުޙައްމަދު ޞާލިޙް ޙުކޫމަތުގެ ދުވަސް ތެރޭ ކިޔާ ކުޑަކުދިން، ތާއީދުކުރާތީ ހުރިހާ އަންހެނުން، ތާއީދުކުރާ ހުރިހާ އަންހެނުން އެއްކޮށްގެން ހިއްސާކުރުމުގެ އެއްގޮތްވާ ފުރުޞަތު، އިންސާފުގެ ބަރާބަރު ޙައްގުތަކުގެ ދިރާސާކޮށް ވަޒީފާއަށް ކުރުގައިވެސް. އިއްޒަތްތެރި ރައީސް؛ އަދި ފުރަސަތުތަކާއި މި ދައުރުގެ ފުރުޞަތު މިނިސްޓަރު؛ މިހާރު އެބަ ދޭހަ އިއްޒަތްތެރި ރައީސް، ޤާނޫނީ ތިބޭ ވަޒީފާއަށް ކުރިމަތިވާއިރު ތިބޭ މުވައްޒަފުން ބަދަލުކުރުމެއްގައި. ޤާނޫނީ ވަޒީފާއަށް ކުރިމަތިވާއިރު ތިބޭ ކުދިންނަށް އެބަ ދޭހަ އިންސާނީ ބޭފުޅަކަށް ދިރާސާ ބަދަލުކުރުމެއްގައި. އިބްރާހީމް މުޙައްމަދު ޞާލިޙް ފުރުޞަތު ނުލިބުނީއާ ވަޒީފާ ނުލިބޭނެ ކަމަށް ބުނަން. ވޯޓުދޭނަން ވަޒީފާ ލިބޭނެ ކަމަށް ބުނަން. މިއީ ހިތާމަވެރި ކަމެއް. އަދުލުއިންސާފު ހުރުކާކަ އިބްރާހީމް މިކަންކަން ކުރަމުންދާނެ ވަރަށް ކުރުކޮށްލާނަން. ވަރަށް ބޮޑަށް ޝުކުރިއްޔާ.

ރިޔާސަތުން ވާހަކަދެއްކެވުން:

ޝުކުރިއްޔާ ދާއިރާގެ އިއްޒަތްތެރި މެންބަރު ޙަމްދޫން ޢަބްދުﷲ. ޝުކުރިއްޔާ އިއްޒަތްތެރި މެންބަރު.

ދާއިރާގެ މެންބަރު ޙަމްދޫން ޢަބްދުﷲ ވާހަކަދެއްކެވުން:

ޝުކުރިއްޔާ އިއްޒަތްތެރި ރައީސް. މަސައްކަތު މާޙައުލުގެ ސަލާމަތާއި ޞިއްޙީ ރައްކާތެރިކަމާ ގުޅޭ ގޮތުން ހުށަހަޅާފައިވާ ބިލަށް ޓަކައި މި ބިލު ހުށަހެޅުއްވި އިއްޒަތްތެރި މެންބަރަށް ޝުކުރުއަދާކުރަން. އަދި މިފަދަ ކަންކަމާ ގުޅޭ ގޮތުން ސަރުކާރުން މިފަދަ ސިޔާސަތުތައް ގެންގުޅުއްވާ ސަރުކާރަށް ޝުކުރުއަދާކުރަން. މީގެ ކުރީގެ ސަރުކާރުތަކުން މަސައްކަތްތެރިޔަކުން އަދި ސިޔާސީ ގޮތުން އެ މީހުން ބޭނުންވާ ކަންކަން ހާސިލުކުރުމަށް، އެ މީހުން ބޭނުންވާ ގޮތަށް އެ ބަޔަކު؛ ހާއްސަކޮށް ސަރުކާރުގައި މަސައްކަތަށް، ވަޒީފާއަދާކުރާ މުވައްޒަފުން މަސައްކަތްކޮށްދޭ ކަމަށް ވާނަމަ، އެ މީހުންނަށް ބިރުދެއްކުމާއި، ފުރައްސާރަކުރުމާއި، އިންތިޤާމުހިފުމާއި އަދި އެހެނިހެން ދަތިތަކާއި ޖެއްސުމުން ވިޔަކަންކުރުމުން އަދި ސަރުކާރުތަކުގެ މި ދީ ތަނަށް ހުރިހާ ސަރުކާރުތައް މި ނޫން. މި ސަރުކާރުން ވަޒީފާ؛ ސަރުކާރުން ނިސްބަތްވާ ކުންފުނިތަކުގައި ވަޒީފާ އަދާކުރާ މީހުން ޕާޓީކުރަނީތޯ؟ ރައީސުލްޖުމްހޫރިއްޔާއަށް ލިބިދޭ ބާރުން، ޤާނޫނުއަސާސީގެ ދަށުން ރައީސުލްޖުމްހޫރިއްޔާއަށް ލިބިދޭ ބާރުގެ ދަށުން އައްޔަންކުރައްވާފައި ސިޔާސީ މަޤާމުތަކަށް އައްޔަންކުރައްވާފައި ތިބި ފަރާތްތަކަށް ވެސް ރައީސުލްޖުމްހޫރިއްޔާއާއި އަދި ސަރުކާރާ ދެކޮޅަށް ވަކާލާތުކުރާ އެކުލެވޭ ޤާނޫނުތަކާއި ވަކާލާތުކުރާ، ސަރުކާރަށް ދެކޮޅަށް ވަކާލާތުކުރުމަކީ ވެސް އެއްވެސް އޭރުން އެއްވެސް ބޮޑުކަމެއް ދުރު ނުހުއްޓުވޭން ފިޔަވަޅެއް އަޅާފައެއް ނެތް. އަދި ކުރިއަށް އޮތް ތާރީޚުގައި ވެސް އަގުބޮޑުކަމުގެ އިސްތިހާރުތައް ވެސް އަޑުއަހަން ފެނުނީ ނުލިބޭ. ބަޔާންތަކުގައި ސަރުކާރުން ރައީސުލްޖުމްހޫރިއްޔާއަށް ލިބިދޭ ބާރުގެ ދަށުން އައްޔަންކުރާ؛ ސިޔާސީ ގޮތުން އައްޔަންކުރާ ފުރުސަތު، މަގާމުތަކަށް އައްޔަންކުރާ ފަރާތްތަކަށް ސަރުކާރާ ދެކޮޅު ސިޔާސަތުތައް ގެންގުޅޭ ނަމަ، އެ މަގާމުތަކުގައި އެ ބަހައްޓާ ބައިތިއްބާކަށް ނުވެސް ޖެހޭ. އެހެންނަމަވެސް، މި ސަރުކާރުން އެފަދަ ކަމެއް ވެސް ކުރީ ވެސް ނޫން. އެހެންވީމާ، ބަހައްކަން މިތާނގައި ކާމިލު ވަރަށް ފަހަރެއްގައި ދުވަސް އޮތިއްޔާ ދޮރުވަޅުން. އެހެންނަމަވެސް، އޭގެ ބަޖެޓުގެ ނޫނޭކަމީ ހުރިހާ އެންމެންނަށް ވެސް އޭބަ އެނގޭ. މިސާލަކަށް އަޅުގަނޑުމެން ބަލާލާނަމަ އެސް.ޓީ.އޯގެ އެމް.ޑީ. އެސް.ޓީ.އޯގެ އެމް.ޑީއަކީ ވެސް ރައީސުލްޖުމްހޫރިއްޔާ އައްޔަންކުރައްވާ ހުރި ފަރާތެއް. އެސް.ޓީ.އޯގެ އެމް.ޑީ ރައީސުލްޖުމްހޫރިއްޔާގެ މަޖިލީހުގައި މި ވަގުތު ހުންނެވި އިބްރާހީމް މުޙައްމަދު ސޯލިޙުގެ ކެބިނެޓުގައި ނޫން ދަރާއީ. އެހެންކަމުން އެސް.ޓީ.އޯގެ އެމް.ޑީ ވެސް އެކޮޅީ. ރިޔާސީވެސް ވެސް އެޖެހޭ ނޫން. އެހެންކަމުން ބަޔަކުގޮތަށް މިއަދު އަޅުގަނޑު މި ތަނަށް އައިސް ފިޔަވަޅުއަޅަންޖެހޭ ބައިވަރު ކަންކަން ހުރިކަމަ ވެސް ފެނޭ. އަޅުގަނޑަށް މަޢުލޫމާތު ލިބުނު، އެސް.ޓީ.އޯގެ ބޯޑުގެ މެމްބަރުން އެބަ؛ އެސް.ޓީ.އޯގެ އެމް.ޑީ ތިއްބެވިއިރު ފަރާތްތަކާއި ބޯޑުގެ މެމްބަރުން ކޮމިޓީތަކުން ދަންނަވާގޮތުން ޗެއާމަން އެގްޒެކެޓިވް ޗެއާމަން ހަމަޖެހިގެންދިޔަ ވާހަކައާ ވެސް އަޑުއިވިފައި. މި ވެސް ހިނގައިދިޔަ ކަންތައް. އަދި އެއަރޕޯޓު މާ ކަންބޮޑުވާ ކަމެއް އަޅުގަނޑަށް ފާހަގަކުރެވޭ ހިނގައްޖެ. އެސް.ޓީ.އޯއިން މުވައްޒަފުންގެ ރިޓެންޝަން ބޯނަސް އެ ބޯޑުން ފައިސާތިރިކޮށްދިނުން، އެސް.ޓީ.އޯ؛ ހާއްސަކޮށް ސަރުކާރު ނިސްބަތްވާ ކުންފުނިތަކުގެ އިސް މަސައްކަތަށް؛ މުސާރައިގެ ޑިރެކްޓަރުން ބޯޑުގައި، އަދި ޗެއާރމަނާއި، މި މަސައްކަތްތަކާ އެ މަސައްކަތަށް ދާއިރު ވެސް އެބަ އެނގޭ، އާންމުކޮށް

ރާއްޖޭގައިކަން ހިނގާ ގޮތަކީ، އެއިރެއްގައި އެ އޮންނަ ސަރުކާރެއްގައި އެ އޮންނަ ފަސް އަހަރުގެ ޤަވާޢިދުކަން އައުއަރުންކުރާ މީހުންނަށް. ފަހެ އަހަރު ނިމުނީމާ ނޫނީ ސަރުކާރު ބަދަލުވީމަ ބަދަލުވެގެންދާ އެއީ ބަދަލުވެމުންދާ އެއްކަން އެންމެންނަށް ފެނޭ ގަބޫލުކުރަވާ. އެއީ ކޮމަން ޕްރެކްޓިސްއެއް ރާއްޖޭގައި ހިނގަމުންދާ. އެހެންނަމަވެސް، އެސް.ޓީ.އޯގައި މި ކުރި ކަމަކީ، މުވައްޒަފުންގެ ރިޓެންޝަން ޕޮލިސީ ފައިނަލައިޒްކުރިއިރު، އެސް.ޓީ.އޯގެ އެމް.ޑީ ވެސް ބޯޑުމެމްބަރުން ތަރައިގެން އެސް.ޓީ.އޯގެ އެމް.ޑީ އެއްވެސް ހާލަތެއްގައި މަޤާމުން ވަކިކޮށްލެވިއްޖެ ކަމަށް ވަންޏާ، ނޫނީ މަޤާމުން އިސްތިޢުފާދިނަސް އެއް މިލިއަން ރުފިޔާއަށް ވުރެ ގިނަ ރުފިޔާ ދޫކުރަން ނިންމާފައި އެ ޕޮލިސީ ފާސްކޮށްގެން ނިސްބަތުގައި އެ އޮތީ. މިއީ ރައްޔިތުންގެ ފައިސާ ހަމަ ޚަރަދުވާން އިޤްތިޞާދީ ބަލާނަމަ. މި މަޖިލީހަށް ބަލަންޖެހޭ. މި މަޖިލީހަށް އެސް.ޓީ.އޯގެ ކޮމިޓީން ބަލަންޖެހޭ. އެސް.ޓީ.އޯ ކޮމިޓީން މި މަޖިލީހަށް މިކަން މިހެން އޮތްކަމަށް، މި މަޖިލީހަށް ނިޒާމަށް، މިކަން ވީ ކަމެއް؛ މިއީ ނުވާ ކަމެއް ކަމަކަށް މިއަދު ހަމައެކަނި ބާއްވައިގެން މިހާރުގެ ބަދަލު އެއީ އެސް.ޓީ.އޯ ކޮމިޓީގެ ޝަރީޢަ މިކަމަށް، އެ މަގާމަށް ކޮށްދެނީ ދާޚިލީކަމެއް އަތުވެދާނެ ވަގުތު ހުށަހަޅަމުން، މިއަދު މި ރައްޔިތުންނަށް، ހުއްޓުވާލަން އެސް.ޓީ.އޯގެ ޝަރީޢަތް ދޫނުކުރަން ތިޔަ ރިޔާސަތު ރައްޔިތުންނަށް މިއަދު އެދެނީ ކަމެއް، އެސް.ޓީ.އޯ ކޮމިޓީން މި މަޖިލީހަށް ނުބައިކަން އަދުގަސްދުކުރުން މި މަޖިލީހަށް މާލިއްޔަތު ކޮމިޓީން ބަލާނެ. އަދި ރައީސުލްޖުމްހޫރިއްޔާއަށް ފޮނުވާ އަދުގަސްދު ދަންނަވަން، މި މަޖިލީހަށް، ހެއްދަވާތަން މިހާރު ބޭނުމެއް ޖަހާފައިވާ އެސް.ޓީ.އޯގެ ބޯޑުއިން ހިންގައި، އެސް.ޓީ.އޯގެ އެމް.ޑީއަށް ނުހައްގުން މިޢާދަން ރައްޔިތުންގެ ފައިސާ ނުހައްގުން ދޭކަން އެ ގެނައި ބަދަލަކަށް...

<u>ރިޔާސަތުން ވާހަކަދެއްކެވުން:</u>

އުސޫލެއް ދެއިރުގެ އިޤްތިޞާދީ ފުރުޞަތު މުޤައްރަރު ވަކިން. އިޤްތިޞާދީ ފުރުޞަތު، އިޤްތިޞާދީ ފުރުޞަތު ހުށަހަޅު ވަޒީފާ ގެންނަވާތީ ކޮންސާރުން، ޢަދުދު ބަރާބަރު ގޮތުގައި ނެގުމަށް ޖާގަ ފަހެ މިފަހަރު ބޮޑުވެރިޔާ ކުރިމަތީ ގިނަ ގޮތްގޮތުން ބަޔަކު ޖަލްސާތަކަށް. ޑިޖީޓަލް ބަޔަކު ވޮލަކުރެވުނު މި ވަނަވަރު ގެނައި ޤާނޫނުގެ ދުވަސް ފުރިހަމަ އަށްހާލަތު އަދުވަސްވުން. އުސޫލެއް ދެއިރުގެ އިޤްތިޞާދީ ފުރުޞަތު.

<u>އުސޫލެއް ދެއިރުގެ ފުރުޞަތު މުޤައްރަރު ވަކިން ވާހަކަދެއްކެވުން:</u>

بسم الله الرحمن الرحيم. ޝުކުރިއްޔާ އިޤްތިޞާދީ ރައީސް. ރައްޔިތުންގެ މަޖިލީހަށް ސަރުކާރުގެ ފަރާތުން ބާރަށް ދެއިރުގެ އިޤްތިޞާދީ ފުރުޞަތު އަރަމަދު ޢަބްދުﷲ ހުށަހަޅުއްވާފައި މި ވާ، މަސައްކަތުގެ މާރައުލުގެ ސަރާމަތާއި ބިޔަރު ރައްކާތެރިކަމުގެ ބިލު؛ ވަރަށް ރަނގަޅު ބިލެއް. ކިޔައިލާއިރުގައި ހަމަ ވަރަށް ރީތި އިބާރާތްތަކެއް، ވަރަށް ރީތި މާއްދާތަކެއް އެހެންނަމަވެސް، އަޅުގަނޑުގެ ސުވާލަކީ، މިކަން؛ މި ކަންކަން އަޅުގަނޑުމެން ހަމަހަމަގޮތުގައި ދަރަނިވެރިން ފާސްކުރިޔާ، މިއާ އެއްގޮތަށް އަމަލީ

ސުވާލު އާދޭތޯ؟ އިއްޒަތްތެރި ރައީސް؛ މިތަނުގައި އެބައޮތް ދެ ކަމެއް. ފުރަތަމަ ކަމަކީ، މަސައްކަތްތަކުގެ ރައްކާތެރިކަން، ވަޒީފާގެ ރައްކާތެރިކަން، އަޅުގަނޑުމެންނަށް އެކަން ވަނީ ގާނޫނުއަސާސީން ވެސް އަދި ގާނޫނުތަކުން ވެސް، އެތަކެއް ގާނޫނުން އެކަން މިހާރު ވަނީ ކަށަވަރުކޮށްދީފަ. އެއާއެކުގައި މި އަންނަނީ މަސައްކަތްތަކުގެ މާޙައުލުގެ ސަލާމަތާއި ސިއްޙީ ރައްކާތެރިކަމުގެ ވާހަކަ. ވަޒީފާގެ ރައްކާތެރިކަމުގެ ވާހަކަ މިތާ މި ދައްކަނީ، ބަޔަކު ބޭނުންވާ އެކަހެރިކޮށްލާ ބޭރުކޮށްލާފައި ބޭރުކުރުމުގައި އަދި އެއީ ގޮތެއް ނުވާ ކަމެއް. އިއްޒަތްތެރި ރައީސް؛ ބޭރުކޮށްލާފައި ބޭރުކުރެވޭނެ ގޮތް ގޮތެއް ނެތް ކަމެއް. މިހާރު ބަޔަކު މިހެން އިދާރީ ބޭރުކޮށްލައިގެން ބޭރުކުރުމަށް މިހެން. އެކަށީގެންވާ ސަބަބެއް، އޮތްނަމަ ގަވާއިދުގައި ވިސް މިހެންނަށް ނިމުމަކުން މިހެން، ބޭރުކުރި މިހެން، ވަކިކުރުމެއްގެ ހާލަތު، އެހެނިހެން ބާރު ވަކިކުރެވޭގޮތަށް ބަދަލުކުރަނީ ބަޔަކު އެހެނިހެން ވާހަކަ ބޭރުކުރުމުގެ އުޞޫލާ ގުޅޭ ކަންކަން ވެސް، ހަމައެކަނި އެހެން ދަށުން ނުވަތަ އަދި ވިޔަފާރިކުރާ މީހުންގެ ބަދަލުތަކާ ގުޅޭ ކަމެއް. އެއީ ބަޔަކު ވަކިކުރެވޭނީ ބަލައިގެން ބޭނުންވާ ފަރާތްތަކުގެ ބޭނުމަށް. ބޭރުކުރެވޭ ގޮތުގެ ބައިވެރިކަން، ހަމަ އެކަނި ވަޒީފާތަކުގެ ވާހަކަ ބުނެވޭ ވަޒީފާ ކުރާ މީހާ އިދާރީ ގޮތުން (ސާފުކޮށް) ބޭރުކޮށްލާފައި ބޭރުކުރެވޭ ކަމެއް އެކަމަށް މިހާރު ހަމައެކަނި ކަމެއް ނޫން ބޭރުކުރެވިފައި އެކަމަށް ހަމައެކަނި ކަމެއް ނޫން. އެކަމަކު އިއްޒަތްތެރި ރައީސް؛ ބޭރުކުރެވިފައިވާ މީހުންގެ ކަންކަން ކުރާނެ ކަމެއް ހެދިފައި، އަދި ސިޔާސަތު އެ ވަޒީފާ ދަށުން ހަމަ އެ ގޮތުގައި ގިނަ މީހުން، ދާއިރާތަކުގެ ގުޅުންހުރި ވަޒީފާއަށް މުވައްޒަފުން. އެހެން ހަމަ ދިޔަ ބަދަލުކުރެވުން ދެއްކި ޖަވާބެއް، ދިރާސާކޮށް، ބަޔާ ބަލައިގެން ނެރުނު. އިއްޒަތްތެރި ރައީސް؛ ބޭރުކުރުމަށް، އެއީ މުވައްޒަފުން ގަވާއިދާ ހަވާލުކުރާ ބޭރުކުރެވިފައިވާ ވަކިކުރެވުނު ނޫން. ކަމެއް ވަކިކުރެވޭ ވާހަކަ ނޫން. މިއީ ހަވާލުކުރި ހަމަ، މުސާރަ އެ ނަގާ މަސައްކަތުގެ ނޫން އެހެން މަސައްކަތްތަކާ މިހެން ދަށުން ގެންދެވޭ ވެސް އެއީ ހަމަ ބޭރުކުރެވިފައި އެއީ. އެއީ ނަގާއިގެ ނުކުތާ ފާހަގަކުރެވޭ. އިއްޒަތްތެރި ރައީސް؛ މިހާރު އެމް.ޑީ.ޕީގެ އެންމެހާ އިންޑިޔާބެގައި ރައީސް ނަސީދަށް އެދިގަތުމަށް، ރައީސް ނަޝީދު ބާއްދަވާ މަސައްކަތްތަކުގެ ހައްޤުތަކާއިބެހޭ އިއްޒަތްތެރި ރައީސް، އެންމެފަހު ހިމާޔަތް ދޭނެ ބިލެއްގެ މުސާރަ ދަށުންނެވެ. މިހާރު ބޭރުކުރެވިފައި ސާފުކުރާނެ ކަނޑައެޅިފައި ސިފަ އެހެން ހިމާޔަތް ދަށުން ބޭރުކުރެވޭ ކަނޑައެޅި ބޭރުކުރެވިފައި. ސިފަ ސަރުކާރުން ނޫނެއް ކަމެއް ކަނޑައެޅިފައި. އިއްޒަތްތެރި ރައީސް. ނުހުރި ފަރުވާ މިންވަރު؛ މި ދަށްނަމަ މިނިވަން މުސްތަޤުބަލުގައި މި އެކި ސިފައިން ސަރުކާރުގެ ޓީމެއް މިހާރު ނުހިފޭ ވަޒީފާގައި އެކި މިންވަރު. އެ ކަންތައް ނުވޭޖެހެން ވަރަ އެއަކަށް ފަރު ފާސްވި، އެއަކަށް ފަރު ތަރިކަށް ތައްޔާރުކުރާ އަދި ބަދަލު ހިނގަމުން، ގުޅިގެން ބާރުލިބިގެން އެބަ. ހަމަ ކަނޑައެޅިގެން އިއްޒަތްތެރި ރައީސް. އާންމުކޮށް އެކަށީގެންވާ ކަސްޓަމަރުންގެ ފުރުޞަތު ވަކި ނުދޭ. ދަށް އެ ދައްކަނީ ސިޔާސީ މިންތަކެއް ވާހަކަ. އަނެއްކާ ސަރުކާރުން އިއްޒަތްތެރި ރައީސް، ދަރަޖަ؛ ބާރުގެން އެކި ދަރަޖަ ހުށަހެޅި ސަރުކާރުގެ މަސްޢޫލިއްޔަތު ވާގޮތް ހުރި އާދަރު އަޅުގަނޑު ކަނޑައެޅިފައި،

ވަކާލާތުކުރި. އެހެންވީމާ، ބިރުދެއްކުން އަދުން އަނބުރާ އަޅުގަނޑުމެން އާ ޤާނޫނުއަސާސީއާ އެކީގައި އަޅުގަނޑުމެން ޑިމޮކްރެޓިކް ފުރިހަމަކަމާ އެކީގައި ގެނައި އެންމެ ބޮޑު ބަދަލަކީ އިއްޒަތްތެރި ރައީސް، މުވައްޒަފުންނަށް އަމިއްލަ މިނިވަންކަމުގައި މަސައްކަތްކުރުމުގެ މާޙައުލު ގެއްލިގެން ... ވާހަކަ. ...

ރިޔާސަތުން ވާހަކަދެއްކެވުން:

ޝުކުރިއްޔާ އިއްޒަތްތެރި މެންބަރު. ވިލިނގިލި ދާއިރާގެ އިއްޒަތްތެރި މެންބަރު ސައުދު ހުސައިން.

ވިލިނގިލި ދާއިރާގެ މެންބަރު ސައުދު ހުސައިން ވާހަކަދެއްކެވުން:

ޝުކުރިއްޔާ އިއްޒަތްތެރި ރައީސް. މަސައްކަތުގެ މާޙައުލުގެ ސަލާމަތާއި ސިއްޙީ ރައްކާތެރިކަމުގެ ބިލު މަޖިލީހަށް ސަރުކާރުގެ ފަރާތުން ހުށަހެޅުއްވި ކަމަށް ... އިއްޒަތްތެރި މެންބަރު އަޙްމަދު އަބްދުﷲއަށް އަޅުގަނޑުވެސް ޝުކުރު ... މި ފުރުޞަތުގައި ޝުކުރުދަންނަވަން. އިއްޒަތްތެރި ރައީސް؛ މިއީ މި ދިވެހިރާއްޖެއަށް ވަރަށް މުހިންމު ބިލެއް. ދިވެހިރާއްޖެއަކީ ދުނިޔޭގެ އެހެން ޤައުމުތަކާ ޚިލާފަށް ސަރުކާރުގެ މުވައްޒަފުން ބޮޑުކަމަށް، ވަރަށް ގިނަ ބިދޭސީން ސަރުކާރުގެ އެހެނިހެން މުއައްސަސާތަކުގައި ވަޒީފާ އަދާކުރަމުންދާ ގިނަ ބައެއް. އަދި ހަމަ އެއާއެކީގައި ޕްރައިވެޓް ސެކްޓަރު ފުޅާވަމުން، ސަރުކާރުގެ ވަޒީފާތަކަށް ބަރޯސާވުން މިންވަރު ކުޑަވަމުންދާ ދުވަސްވަރު. އެހެންވީމާ، ދިވެހިރާއްޖޭގެ ދުވަސްވަރު ޕްރައިވެޓް އާ މިސްރާބަކަށް ދަތުރުކުރަމުންދާއިރު މިދިޔަ ބިޔަ ސަރުކާރުން އެކަހަލަ ...، އަދި ރައްޔިތުންގެ މަޢީޝަތު މި ސިޔާސަތުތަކާ ... ބިލު ... ދިވެހިރާއްޖޭގެ މަސައްކަތުގެ ... ފަސް ... ރައީސް ... ދިވެހިރާއްޖޭގައި ... ވަޒީފާ ...

މިއީ. އިއްޒަތްތެރި ރައީސް؛ މަސައްކަތުގެ މާހައުލުގައި މަސައްކަތްތެރިންނަށް ދިމާވެފައިވާ އެންމެ ބޮޑު ގޮންޖެހުމަކީ، ސިޔާސީ ނުފޫޒާއި މަސައްކަތުގެ މާހައުލުގައި ތަފާތުކުރުމާއި، ޖިންސީ ފުރައްސާރަކުރުމާއި، އަދި މަސައްކަތުގެ މާހައުލުގައި އުޅޭއިރު ލިބޭ އަނިޔާތަކަށް ބަދަލުހޯދުމާއި، މަސައްކަތުގެ މާހައުލަކީ ސިޔާސީ ރައްކާތެރިކަން އެކަށީގެންވާ މިންވަރަށް ނެތް ތަންތަނަށް ވެގެންދިއުމާއި، މިފަދަ ކަންކަމަކީ މިއީ މި ޤާނޫނަށް ނުފެތޭ އެތައް ކަމެއް. އެހެންވީމާ، ރާއްޖޭގެ ތާރީޚުގައި އިއާދަވަމުންދާއިރު މި ބަދަލު އަދިވެސް ރާއްޖެއަށް ފުރިހަމައަށް ނާދޭ. އިއްޒަތްތެރި ރައީސް؛ މި ގާނޫނު ވުޖޫދުވުމުން ހަމަ ތަޢާރުފުން ފެށި މިއީ ދިވެހިރާއްޖެއަށް މި ވަގުތަށް އެންމެ މުހިއްމު، މަސައްކަތްތެރިންނަށް އެންމެ މުހިއްމު ހެޔޮ ބަދަލުތަކަކަށް ވެގެންދާނެ. އެހެންވީމާ، މި ވިސްނުން، މަސައްކަތްތެރިންގެ ހައްގުތައް ހިމާޔަތްކުރުމުގެ ވިސްނުން މި ސަރުކާރުގައި، ރައީސް އިބްރާހީމް މުޙައްމަދު ޞާލިޙްގެ ވިސްނުންފުޅުގައި ހުރީ؛ ރައްޔިތުންގެ މަޖިލީހަށް މި ގާނޫނީ ބާރުވެރިކަން މަސައްކަތްތެރިންނަށް ދިނުމަށް ޓަކައި މި ބިލު ރައްޔިތުންގެ މަޖިލީހަށް ހުށަހެޅުއްވީ މި ވަނީ. ދެން މިކަމާ ހިތްހަމަނުޖެހިގެން ސިޔާސީ ގޮތުން ޒިންމާދާރު ފަރާތްތަކުން ރައީސް އިބްރާހީމް މުޙައްމަދު ޞާލިޙްގެ އަދި ވަރަށް ބޮޑުކޮށް ބަލާއިރު، ނުވަތަ އެ މަސްލަހަތު ދިވެހި ރައްޔިތުން ކުރިމަތިލާ ހާލަތުތަކުން ހިފެހެއްޓޭނެ، އެކަމާ ކަންބޮޑުވެގެން އެކަން ކުޑަކުރުމަށް ބަލައި މިހާ ބޮޑުގައި ހިމެނުމާ ވަރަކަށް ދެކޮޅުހަދާ ވާހަކަދައްކާއިރުވެސް، މި ބަދަލު ގެންނަން ރައްޔިތުންގެ މަޖިލީހަށް މިއަދުގެ ސަރުކާރުން ހުށަހަޅާފައި މި ވަނީ. މިއީ ކުޑަ، ވަރަށް ފުރިހަމަ ބަދަލެއް. ދިވެހިރާއްޖޭގެ މަސައްކަތްތެރިންނަށް ފަހި މާހައުލެއް މަސައްކަތްތެރިކަމުގެ ދާއިރާއިންނާ އަދި ޤާނޫނުތަކުގެ ޢަދުލުވެރިކަން ގެންނަން މި މިއަދުގެ ރައީސް އިބްރާހީމް މުޙައްމަދު ޞާލިޙްގެ ސަރުކާރުން ނޫން ސަރުކާރަކުން މަސައްކަތްތެރިޔަކަށް އެހާ އެއްޗެއް؟ މިހިރަމް ވޯޓު ކަނޑައަޅާފައި ދިރޭ. ފަސްދުވަހުގެ ޗުއްޓީގެ ސަރުތިސް ސާޢަތު ބޮޑެތި ބަދަލުތަކެއް ގެނެސްދިނީ. އެހެންވީމާ، މި ހުރިހާ ބަދަލުތަކަކީ މިއަދު ދިވެހި ޒުވާނުން ފެންނަމުން މި ދަނީ. މަސައްކަތްތެރިންގެ މާހައުލުގެ ރައްކާތެރިކަން ކަށަވަރުކުރުމުގެ އެއީ އަދި މާ ދުރަށް ބަދަލުވެއްޖެ މަސައްކަތްތެރިންނަށް އެ ގެއްލުން ދިނީ. އެ ބަދަލު މި ގެއްލުނީ. މިގެ ހައްގަކަން، މިގެ ބަދަލުކަން މަސައްކަތްތެރިންނަށް އެންގޭން ވަރަށް ރަނގަޅަށް. އެހެންވީމާ، މިއަދު މިއާ ތަރުއިން ހިމެނޭ ވަރަކަން އެކަމާ ހިމާޔަތްކުރުމަށް ބަދަލުގެނައުމާއި ރައްޔިތުންގެ މަޖިލީހުގެ ފުރުޞަތު ދިން ކޮންކަމަކީ، ކޮން ހެޔޮއެއް ރައްޔިތުންނަށް ގެނެސްދެއްވީ؟ މިއަދު މަސައްކަތްތެރިންނަށް ސިޔާސީ ރައްކާތެރިކަން ކަށަވަރުކޮށްދޭ ބިލު މި ތަނަށް ހުށަހެޅިފައި މި އޮތީ. މަސައްކަތްތެރިޔާ މަސައްކަތުގެ މާހައުލުގައި ލިބޭ ގެއްލުމުގެ ބަދަލު ފުރިހަމައަށް ކަށަވަރުކޮށްދިނުން ބިލު މިއީ ކަށަވަރުކޮށްދޭ ބިލު. މަސައްކަތުގެ މާހައުލުގައި ސިޔާސީ ނުފޫޒުން މަސައްކަތްތެރިޔާ އެއްކިބާކޮށްދިނުން ބިލު މިއީ މި ބިލަކީ، ބަދަލުގެނައުން މި ދަނީ. މަސައްކަތްތެރިޔާއަށް މަސައްކަތުގެ މާހައުލުގައި ތަފާތުކުރުން ނައްތައިލާނެ ބިލު މިއީ. އެހެންވީމާ، މިއަދު ނޫނަސް ދިވެހި ރައްޔިތުންނަށް، ދިވެހި ޒުވާނުންނަށް މިއަދު އެންމެ ފުރިހަމަ ބިލެކޭ؟ މި ބިލުން މި ވަނީ ވަރުގަދަ ބަދަލުތަކެއް ރައްޔިތުންގެ މަޖިލީހުން

މިތާގައި ކޮން މަސައްކަތްތަކެއްތޯ މި ކުރަނީ؟ އެހެންވީމާ، އަޅުގަނޑު ހަމަ ގޮވާލަން ހުރިހާ ރައްޔިތުންގެ މަޖިލީހުގެ އިއްޒަތްތެރި މެންބަރުންނަށް، ހުރިހާ މެންބަރުންނަށް އަޅުގަނޑު ގޮވާލަން، މި ބިލަށް ފުރިހަމައަށް ތާއީދުކޮށްދެއްވާށޭ. މިއީ ވަރަށް މުހިންމު ބިލެއް. ދިވެހިރާއްޖެއަށް މި ބިލު ވަރަށް މުހިންމު. އަދުގެ ސަރުކާރުން، ރައީސް އިބްރާހީމް މުޙައްމަދު ސާލިހްގެ ސަރުކާރުން މި ގެންނަ ހުރި ބަދަލުތަކަކީ ހަމަ ތަރައްގީން ފެށޭ ޒަމާނުތަކަކަށް ދިވެހިރާއްޖެއަށް، ދިވެހި ރައްޔިތުންނަށް ދެނީ، ފާގަތި މުސްތަޤްބަލެއް ހިތްހަމަޖެހުމެއް ބަލައި އާ ޖަވާބުދާރުވުން އަންނަ، ވަރަށް މުހިންމު ޖަވާބުދާރީކަން ދިވެހި ރައްޔިތުން ގެންގުޅޭނެ ވަރަށް ފަހި ބިލުތަކެކޭ. ޝުކުރިއްޔާ.

<u>ރިޔާސަތުން ވާހަކަދެއްކެވުން:</u>

ދާންދޫ ދާއިރާގެ އިއްޒަތްތެރި މެންބަރު ހަމްދޫން ޢަބްދުﷲ.

<u>ދާންދޫ ދާއިރާގެ މެންބަރު ހަމްދޫން ޢަބްދުﷲ ވާހަކަދެއްކެވުން:</u>

ޝުކުރިއްޔާ އިއްޒަތްތެރި ރައީސް. އަޅުގަނޑު ދެވަނަ ފުރުޞަތަކަށް ވެސް މި އެދުނީ، މަސައްކަތްތެރިންގެ ހައްގުގައި މަސައްކަތްތެރިންގެ ނަމުގައި ސިޔާސީ ގޮތުން ތަންތަނަށް ލާފައި، އަދިއަނގޮތުން ތިބި ފަރާތްތަކުން ނާޖާއިޒް ފައިދާ ނަގައިގެން މަސައްކަތްތެރިންގެ ނަމުގައި ކަންކަން އެ މީހުންގެ ބޮޑުގައި އަޅުވައިގެން ކުރިއަށްގެންދަނީ. ކޮންފުންޏެއްގެ ފުރިހަމަކަން ރަނގަޅަކަން އަދިއަންނަނީކަމުގައި އެކަ އެނގޭ ފަސް އަހަރުތަކަން މި ކަންކަން ބިލުގައި ވެސް. އެ ފަސް އަހަރު ދުވަސްވީ، ފަސް އަހަރު ނިމުނުހާއިރު ސަރުކާރު ބަދަލުވެއްޖެއްޔާ ވަރަށް ރަނގަޅު އަލުން އެބަ އެނގޭ ސަރުކާރު ބަދަލުވާއިރު އަލުއަލުން ކުރެވޭ ހުރި ދިމާ އެ ބަދަލުތަކެއްވެސް ގެނެސްދެނީ. އެހެންނަމަވެސް، އެސް.ޓީ.އޯއިން މި ގެނައި ބަދަލު، ވެސް އަޅުގަނޑު ނިޒާމް ބަދަލުވެގެން ނޫން އަދި އެހެން ގޮތްތަކުން އަޅުވައިލައިން ރިސްކުއާ ހުރި ނުރައްކާތައް ފިލުވާލެވިދާނެ ގޮތަށް ކަންކަން ކުރިއަށް ގެންދިއުމަށް ހުރި އެމް.ޑީ.ޕީ ސަރުކާރުން ފަށައިގެންނެވި ވިސްނުން ތައްޔާރުކޮށް ހިންގާ ތަފާސްހިސާބު. މިއީ ޙަޤީޤަތް ނުވަތަ ވާހަކަ ދައްކަން ވެސް ބޭނުން ޤާނޫނަކާއި ގުޅުން ހުރި ތަރުތީބު ކަނޑައަޅާ ބިލެއް. ކޮން ބޮޑެތި ހަމަތަކުގައި އަޅުގަނޑު ހިތަށްއަރާ. އެ ތަނަކުން ވިޔަސް މިހާރު އަޅުގަނޑުމެން ދެކެނީ އިސްލާމީ ޝަރީޢަތާ ފުށުނާރާ ގޮތަށް، މަސައްކަތްތެރިޔާގެ ދުވަހު ކުރާ މަސައްކަތާ އެއްވަރަށް ދިވެހި ޙައްޤު ދޭނެ ދިވެހީންގެ ވަޒީފާތަކުގައި އެބަ ވެސް ނުކުރާ. ވިސްނުން ބާރުގެ އެމް.ޑީ.ޕީގެ އިސްލާމީ ޤާނޫނު މަގުމަތިން އެއްވަރަކަށް ދޫކޮށްނުލާ ބަލާލާ ފަހިފައިވާން ހިސާބުން އަދި ރާއްޖޭގެ އެއްބަސްވުމެއް އޮވެގެން. އެހެންވީމާ، މިއީ މަގުމަތީ ހައިސިއްޔަތު ނާޒުކު ގޮތުގައި ބޭނުންކުރަމުން ހިސާބު ހަރުދަނާ ކުރަނީ ބިލު ތަރުތީބު ކުރެވިފައި. މި މަސައްކަތް އެސް.ޓީ.އެމް.އޯ ޤާނޫނު ބަލަންޖެހޭ. މި މަސައްކަތް މާލީ ހިސާބު ގާނޫނީ ބަލަންޖެހޭ. މި މަސައްކަތް، މި މަޖިލީހުން ބަލަންޖެހޭ. އެސް.ޓީ.އޯ ގާނޫނީ ބަލަންޖެހޭ. އެހެންނަމަވެސް، އަޅުގަނޑު އެސް.ޓީ.އޯ ގާނޫނީ މަސައްކަތްތަކަށް ދޭ ގޮތުން އަޅުގަނޑު ބެލިކަމަށް ޙާޟިރުކުރާ

އެ މަސައްކަތް، މި މަސައްކަތް ބަލައި މިކަމާ ބެހޭ ގޮތުން އެއްވެސް ކަމެއް ކުރިއަށް ގެންގޮސްފާނެ ކަމަށް އިޤްތިޞާދު ނުކުރުވުމީ އަޅުގަނޑު މާލިއްޔަތު ކޮމިޓީގެ މުޤައްރިރަށް މި މަސައްކަތް ބާރުވަން، މި މަސައްކަތަ އެޖެންޑާކޮށްގެން ކުރިއަށް ގެންދިއުމަށް ހުށަހަޅަން. ވޯޓަށް ބޭނުން ސާބިތުވިއްޔާ.

<u>ރިޔާސަތުން ފާހަގަކޮށްލެއްވުން:</u>

މާފަންނު ދެކުނު ދާއިރާގެ އިއްޒަތްތެރި މެންބަރު އިބްރާހީމް ރަޝީދު.

<u>މާފަންނު ދެކުނު ދާއިރާގެ މެންބަރު އިބްރާހީމް ރަޝީދު ފާހަގަކޮށްލެއްވުން:</u>

ޝުކުރިއްޔާ އިއްޒަތްތެރި ރައީސް. މަސައްކަތުގެ މާހައުލުގެ ސަލާމަތާއި ސިއްޙީ ރައްކާތެރިކަން. އިއްޒަތްތެރި ރައީސް؛ މި ބިލު އައި ވަގުތާއި، އަދި ސަރުކާރުން ފޮނުވި ރެކޮމެންޑޭޝަންތައް، އައި.އެލް.އޯގެ މެންބަރު ޤައުމެއް ދިވެހިރާއްޖެއަކީ. އެހެންނަމަވެސް އައި.އެލް.އޯގެ މުޢާހަދާތަކަށް ސޮއިކުރާ ކޮންމެ އަހަރަކު ވެސް އޮންނަ ބައިނަލްއަޤްވާމީ ކޮންފަރެންސްގައި އެ ބައިނަލްއަޤްވާމީގެ ތިން ބައިވެރިއަކީ ދެ ބައިން ފާސްކުރާ ރެކޮމެންޑޭޝަންތަކަށް ވޯޓުދޭ ޤައުމުތަކުން ހަމަޖެހުނުކަމަށެވެ. އިއްޒަތްތެރި ރައީސް؛ އަޅުގަނޑު ފާހަގަކުރަން ބޭނުން މި ބިލު ހުށަހަޅާފައިވާ ސަބަބު ބަލައިލާއިރުގައި ބިލު ހުށަހަޅާފައި މިވާ ވަގުތަކީ، ރާއްޖޭގައި އަތޮޅުތަކުގެ ރަށްރަށުގައި ބޭރު ބިދޭސީ ބަޔަކު މަސައްކަތްކުރާ ރަށްރަށާ ގުޅުވައި އެކަމާ ގެނެސް ކަމަކީ އަޅުގަނޑުމެން ވަޒަންކޮށްލަންވީ. މިހާރު ހުރިހާ ރާއްޖެއިން މި ބިލު ބަލައިގެން އަޅުގަނޑުމެން ވަޒަންކުރަން، ހަމަ މި ވަގުތު ސަރުކާރުން އެބަޔަކު ހުރިހާ ކަމެއްގައި، ޑޮމެސްޓިކް ވާރކަރސް ކޮންވެންޝަން؛ އެއީ ކޮމްޕެންސޭޝަން އޮފް ލޭބަރ މިހާރު ރައްކާތެރިކަމުގެ މަޢުލޫމާތު. ކޮންމެ އަހަރަކު ބައިނަލްއަޤްވާމީ މި އިންޑަސްޓްރީ، އެއީ މި މަޢުލޫމާތު ހުރިހާ ހިސާބަކުން. ހުރިހާ ރައްކާތެރިކަމުގެ މަޢުލޫމާތު ލިބެން ހުރި ވަރަށް ގިނަ ކޮންވެންޝަންތަކުގައި، މިއަދު ހަމައެކަނި ކޮންވެންޝަންތަކުގެ މުހިއްމު ބައިތަކުގެ އިތުރުން ރައްކާތެރިކަމާއި ބެހޭ އިންޓަރނޭޝަނަލް ސަލާމަތުގެ މަސައްކަތުގެ ޤާނޫނުގައި ދިފާޢު ދެކޭ ސަލާމަތާއި، ހުރިހާ މަސައްކަތުގެ ޤާނޫނުތަކުގައި ރައްކާތެރިކަމާ ބެހޭ އެއްވެސް ޤާނޫނެއް ނެތް، މަސައްކަތާ ބެހޭ އިންޓަރނޭޝަނަލް ލޭބަރ ސްޓޭންޑަރޑްސް ސަލާމަތާއި ސިއްހީ ރައްކާތެރިކަމުގެ ކޮންވެންޝަންސް. އިއްޒަތްތެރި ރައީސް؛ މިހާރު މިއީ ފަސޭހަ ކަމެއް ނޫން މި ފަރާތުން އިތުރު ޤާނޫނުތަކެއް ނެތުމަކީ. އިއްޒަތްތެރި ރައީސް؛ މިހާރު މިއީ ފަސޭހަ އަދި ޤާނޫނީ ގޮތުން ދަށުން މަސައްކަތުގެ ބޭރުގެ މަސައްކަތްތަކުގެ އިއްތިފާޤު ހިނގައި ބޭއްވި މީހުންގެ، އެކަމުގެ ބޭރުގެ ފެތުރުނު ފަށާ ބޮޑު. މިދިޔަ ފަހަރު ބޮޑު ޙާދިސާ ދިމާވި، މި ހިނގާ ފަހަރު ޙާދިސާ ދިމާވި މި ކަންކަން އެބަ ހިނގަމުން ދަނީ. ދެން މި ކޮންވެންޝަންތައް މިއަދު ފަހެ މި ރައްކާތެރިކަމުގެ ޤަވާއިދުތަކުގެ އިތުރު ޤާނޫނީ ކޮށްދޭން މިއާއި ވަރަށް ބޮޑަށް ދެކެން. ދެން ޤާނޫނުގެ އެ ތަޢުލީމާ އެއްވެސް ޒަމާނުއްސުރެ ފަރުވާކުރާ ފަރާތަކުން މި ދާއިރާއިން ހިނގާދިޔަ ކަމެއް. މިހާރު މިތަނުގައި އެހެންނަމަވެސް ޤާނޫނީ ގޮތުން ޒިންމާދާރުކުރަން ބޭނުން ކޮންވެންޝަނާއި އެއްގޮތަށް. އަދި މީހުންގެ

އަދި އޭގެއިތުރުން ޕްރޮޖެކްޓުގެ އޮތީ 2014 ގައި ދަ ހާސް ޑޮލަރު ކޮންވެންޝަނަށް، ހާސް ޑޮލަރު ސަޕްލިމެންޓަރީ ފެސިލިޓީސް ރެކޮމެންޑޭޝަންސް، ބިޒްނަސް ޕްލޭންސް ފޯރ އިންވެސްޓަރސް ފޯރ ދަ ފޯކަލް އިކޮނޮމީގެ ރެކޮމެންޑޭޝަން. މިހެންގޮސް މަސައްކަތުގެ މާބޮޑުބައެއްގައި މަސައްކަތްކުރަނީ ފަރާތަކީ ބިދޭސީން. ކަރަންޓްކޮންޓްރެކްޓަރުން މި ދައުލަތުން ކުރަންޖެހޭ ވަރަށް ގިނަ ކަންކަން ނުކުރާ އޮތްކަން އެދުވަސްވަރު ފާހަގަކުރެވުނު. އެހެންނަމަވެސް، މިހާރު މި ރައްޔިތުންގެ މަޖިލީހުގެ އިޤްތިޞާދީ ކޮމިޓީން ނިންމާފައި ވާފައިވާ ކަނޑައަޅާފައިވާ މަސައްކަތްތަކުގެ މާބޮޑުބައިގައި ދިރާސާ އެކަށަލާ އަދި ޑިޕާޓްމަންޓް ބައިނަލްއަޤުވާމީ ފަރާތްތަކާއި ވަނަވަރު ދިރާސާކުރާ ވަގުތު އަދި އެކަންކަން ދިރާސާކުރަމުން ސަރުކާރުން ކަނޑައަޅާ ގޮތަށް ހިނގާފައިވާ ވިޔަފާރީގެ ރިޕޯޓު ނެތް. ބިޑްސިންގެ އަދާދު އޮތް މިއީ. އަދި ދިރާސާކުރަމުން ފާހަގަކުރެވޭ، ބިޑްސިންގެ އަދިވެސް އަންޖެހިފައިވާ ގާނޫނީ ފިއުޗަރއެއް ނެތް ފަރާތްތަކާ އެއް ފާހަގަކޮށްފައި މިހާރު ސަރުކާރުން ލަފާދެއްވާފައިވާ ގޮތަށް މަޤާމުތަކުގެ ދަރަޖަ ބިލިއަން ޑޮލަރާއި ޖާގަދިނުމަށް ކުރިއަށް ނުގެންދިޔަ. އެކަމަކު މީގެ ބޭރުން ކަމާބެހޭ ޤަވާޢިދުތައް ހުރުމާއެކު، ތިނެއް ފާހަގަކުރެވޭ އިސްލާމީ މަޤްޞަދު ނެތް. އެހެންނަމަވެސް، މިއީ ދައުލަތުގެ ސިޔާސީ ޤާނޫނު. ދައުލަތުގެ ސިޔާސަތުގައި މި ޤަޢުމު ހިންގުމާއި، މި ދެ ފަރާތުގެ އިދާރީ.އިތުރު މުޢާމަލާތްތަކުގައި ބައިވެރިވުމަށް އެ ކަންކަމަށް ޢަމަލު ފޯރުކޮށްދޭން އެދިލާ. އަދި ދިރާސާކުރުމުގެ ވަގުތު ބުނާ ގޮތަށް މިހެން ހަމައެކަނި ފަ ވަސީލަތް ކަމަކަށް ފޯރުކޮށްދީ މުސާރަ ފައިސާގެ ހިސާބު ކުރުމަށް ހަދަން ދައުލަތުގެ ހިސާބަށް. ތަރުތީބުގައި ޝަރުޠު ފުރިހަމަވާ މުއައްސަސާތަކަށް ފާހަގަކޮށްފައިވާ ކަމެއް ޕޯޓު ބޭނުންކުރެވޭ. ކޮންފެރެންސްތަކުގެ ފާހަގަކުރެވޭ. އެހެން ބޭނުންކުރެވޭ ބޭނުންތަކެއް އަދަދު ޤާނޫނުތަކެއް. ގާނޫނު ހިނގާ ދައުލަތުގެ ސިޔާ ގުޅުން މިކަން ކޮށްދެނީ. ޝުކުރިއްޔާ އިޤްތިޞާދީ ރައީސް.

<u>ރިޔާސަތުން ފާހަގަކުރެއްވުން:</u>

ޝުކުރިއްޔާ އިޤްތިޞާދީ ކޮމިޓީ. މި ބިލަށް މިއަދު ފާހަގަކުރެއްވި އެއްވެސް އިސްލާޙެއް އިޤްތިޞާދީ ކޮމިޓީން ފާހަގަކުރެއްވި ނިމުނީ.

7. ކޮމިޓީތަކުން ހުށަހަޅާ ކަންކަން

<u>ރިޔާސަތުން ފާހަގަކުރެއްވުން:</u>

ކޮމިޓީތަކުން ހުށަހަޅާ ކަންކަން. ގާނޫނު ނަންބަރު 3/2006 (ދައުލަތުގެ މާލިއްޔަތު ގާނޫނު)އަށް އިސްލާހުގެނައުމުގެ ބިލު މާލިއްޔަތު ކޮމިޓީން ދިރާސާކޮށް ނިންމި ގޮތުގެ ރިޕޯޓު. މި ރިޕޯޓު މަޖިލީހަށް ހުށަހަޅުއްވައިދެއްވަން އޮތީ، ކޮމިޓީގެ އިއްޒަތްތެރި މެންބަރު، ދަންނޫ ދާއިރާގެ އިއްޒަތްތެރި މެންބަރު ޙަސަން ޒަރީރު.

ދާންދޫ ދާއިރާގެ މެންބަރު މަޖްދޫބް ޢަބްދުالله ވާހަކަދެއްކެވުން:

ޝުކުރިއްޔާ އިއްޒަތްތެރި ރައީސް. ޤާނޫނު ނަންބަރު 3/2006 (ދައުލަތުގެ މާލިއްޔަތު ޤާނޫނު)އަށް އިސްލާޙުގެނައުމުގެ ބިލު ކޮމިޓީން ދިރާސާކޮށް ނިންމި ގޮތުގެ ރިޕޯޓު. މިއީ ސަރުކާރުގެ ފަރާތުން، ރައްޔިތުންގެ މަޖިލީހުގެ ފުވައްމުލަކު ދާއިރާގެ މެންބަރު މުޙައްމަދު މުމްތާޒު ހުށަހަޅުއްވާފައިވާ، ޤާނޫނު ނަންބަރު 3/2006 (ދައުލަތުގެ މާލިއްޔަތުގެ ޤާނޫނު)އަށް އިސްލާޙުގެނައުމުގެ ބިލު، މާލިއްޔަތު ކޮމިޓީން ދިރާސާކޮށް ނިންމި ގޮތުގެ ރިޕޯޓު. ސަރުކާރުން މި ބިލު ހުށަހެޅުއްވުމުގެ ބޭނުމަކީ، ޤާނޫނު ނަންބަރު 3/2006 (ދައުލަތުގެ މާލިއްޔަތު ޤާނޫނު)ގައި ބަޔާންކޮށްފައިވާ، ދައުލަތުގެ ދަރަންޏަށް ފައިސާ ނެގުމާއި ގެރެންޓީ ދިނުމާ ގުޅޭ އުސޫލުތަކާއި، ދައުލަތުގެ ފައިސާއިން ހޯއްދަވާ ދިނުމާ ގުޅޭ އުސޫލުތަކާއި، ދައުލަތުގެ ފައިސާ ހިސާބުކުރުމާއި އަދި ބަޖެޓު އޮޑިޓްކުރުމާ ގުޅޭ އުސޫލުތަކުން އިތުރަށް ހަރުދަނާކުރުމަށް ޓަކައި ބޮޑުވިރަ ޤާނޫނަށް ގެނެސްދޭ އިސްލާޙުތަކާއި، ދައުލަތުގެ ސޮވްރިން ޑިވެލޮޕްމަންޓް ފަންޑާއި، އެ ފަންޑު ހިންގުމާ ގުޅޭ އުސޫލުތައް ޤާނޫނުގައި ބަޔާންކުރުމާއި، ދައުލަތުގެ ޕްރޮކިއުމަންޓް ނިޒާމު ހިންގާނެ ގޮތުގެ އުސޫލުތައް ޤާނޫނުގައި ބަޔާންކުރުމާއި، ދައުލަތުގެ ކޮންޓިންޖެންޓް ލަޔަބިލިޓީތަކާ ބެހޭ ގޮތުން ކަމާ ދެބާ ޒިންމާވާ އުސޫލުތައް ޤާނޫނުގައި ހިމެނުމާއި، ޤާނޫނު ... ދަރަނިތަކާއި ... އުސޫލުތައް ޤާނޫނުގައި އިސްލާޙުތަކެއް ގެނައުން. މި ބިލު ތަޢާރަފްކުރެއްވުމުގެ ގޮތުން ބިލުގެ ފުރަތަމަ ކިޔުން އިއްވާފައި ވަނީ، 14 ޖޫން 2022ގައި ބޭއްވުނު، 2022 ވަނަ އަހަރުގެ ދެވަނަ ދައުރުގެ 4 ވަނަ ޖަލްސާގައި. ބިލުގައި ހިމެނޭ ބައެއް ކަންކަން؛ ޤާނޫނު ނަންބަރު 3/2006 (ދައުލަތުގެ މާލިއްޔަތުގެ ޤާނޫނު)އަށް އިސްލާޙުގެނައުމުގެ ބިލުގައި ޖުމުލަ 42 މާއްދާ ހިމެނޭ. މި ބިލުގައި ދައުލަތުން ދަރަންޏަށް ފައިސާ ނެގުމާއި، ގެރެންޓީ ދިނުމާއި، ލޯނާއި ގެރެންޓީގެ މަޢުލޫމާތު ބެލެހެއްޓުމާއި، ދައުލަތުގެ މުދާ ހުސްބަދަލުކުރުމާއި ވިއްކުމާއި، އެހެން މުދާ ... ، ... ޕްރޮޖެކްޓުތަކާއި، ... ޤަވާޢިދު ... ، ... ފާސްކުރުމާއި، ... ، ލޯން ... ، ދައުލަތުގެ އަހަރީ ހިސާބުތަކާއި ފައިނޭންޝަލް ސްޓޭޓްމަންޓްތައް އޮޑިޓްކުރުމާއި، އޮޑިޓް ރިޕޯޓް ޝާއިޢުކުރުމާ ގުޅޭ މާއްދާތަކަށް އިސްލާޙު ހުށަހަޅާފައިވޭ. މިގޮތުން، މި ބިލުގައި ދައުލަތުގެ އިންވެސްޓްމަންޓް ޕްލޭނުގެ ނިޒާމާއި، ޕަބްލިކް އިންވެސްޓްމަންޓް ޕްރޮގްރާމް ހިމެނުމާއި، ... ޕްރޮޖެކްޓްތަކުގެ ... ޝާއިޢުކުރުން. އިއްޒަތްތެރި ރައީސް؛ މާވަށު ދާއިރާގެ އިއްޒަތްތެރި މެންބަރު ... މި ރިޕޯޓު ... ، އަޅުގަނޑު ... ރިޕޯޓު ... . އަޅުގަނޑު ... ދަންނަވާލަން ރިޔާސަތުން އަޅުގަނޑު ވަރަށް ބޮޑަށް އެދެން. އަޅުގަނޑު ދަންނަވާނީ، މާވަށު ދާއިރާގެ އިއްޒަތްތެރި މެންބަރު އަޅުގަނޑު

މާލިއްޔަތު ކޮމިޓީގެ މި ރިޕޯޓު ހުށަހަޅުއްވަމުންދާއިރު ހުށަހެޅުއްވުމާއި، މިއާ އިސްލާހެއް ހުށަހެޅުއްވުމާއި އަޅުގަނޑަށް ތަސްދީޤުކުރުމަށް ހުށަހަޅާ ރިޕޯޓު ހުށަހަޅަން. އެހެންވީމާ، އެކަން ހުށަހަޅުއްވައިދެއްވުމަށް އަޅުގަނޑު ރިޔާސަތުން ވަރަށް ބޭނުން އެދެން.

ރިޔާސަތުން ވާހަކަދެއްކެވުން:

މާފުށި ދާއިރާގެ އިއްޒަތްތެރި މެންބަރު؛ އަޅުގަނޑުމެން ފާހަގަކޮށްލަން ވަކި އާދަޔާ ހިލާފަށް ކަމެއް ކުރައްވާ ކަމަކަށް. އެހެންނަމަވެސް، މާފުށި ދާއިރާގެ އިއްޒަތްތެރި މެންބަރަށް ހުށަހަޅުއްވުމަށްޓަކާ، އެ ވާ ކަމެއް ހުށަހެޅުއްވުން އެދެން. އާދެ! މާފުށި ދާއިރާގެ އިއްޒަތްތެރި މެންބަރު.

މާފުށި ދާއިރާގެ މެންބަރު ޢަހުމަދު ޢަބްދުﷲ ވާހަކަދެއްކެވުން:

ވަރަށް ބޮޑަށް ޝުކުރިއްޔާ އިއްޒަތްތެރި ރައީސް. ދެން މި ދިރާސާކުރުމުގައި ކޮމިޓީން ބެލި ކަންކަން. ކޮމިޓީން މި ބިލު ދިރާސާކުރުމުގައި މަޝްވަރާ ކުރެއްވި ބައެއް ކަންތައްތައް ތިރީގައި މި ވަނީ. 1- ދިވެހިރާއްޖޭގެ ޕަބްލިކް ފައިނޭންސް ބެލެހެއްޓުމުގެ ނިޒާމު ހަރުދަނާކުރުމުގެ ގޮތުން، ދައުލަތުގެ ދަރަނި ނަގާ ފައިސާ ހޯދުމާއި، ގެރެންޓީ ދިނުމާ ގުޅޭ އުސޫލުތަކާއި، ދައުލަތުގެ ފައިސާއިން ބޭނުން ކުރުމާ ގުޅޭ އުސޫލުތަކާއި، ދައުލަތުގެ ފައިސާ ހިސާބުކުރުމާއި، އަހަރީ ބަޖެޓް އެކުލަވާލުމާ ގުޅޭ އުސޫލުތައް އިތުރަށް ހަރުދަނާކުރުމަށް ބަދަލު ގެންނަންޖެހޭ ބަދަލުތައް މި ބިލުގައި ހިމަނާފައިވާތީ ކަމަށް ފާހަގަކުރެވުނު. 2- ދައުލަތުގެ ސޮވްރިން ޑިވެލޮޕްމަންޓް ފަންޑާއި އެ ފަންޑު ހިނގާ ގޮތާ ގުޅޭ އުސޫލުތައް ގާނޫނުގައި ބަޔާންކޮށް، އެ ފަންޑަށް ގާނޫނީ ހައިސިއްޔަތު ދިނުން. 3- ޕަބްލިކް ގާނޫނުގައި ހިމަނާފައިވާ މިންވަރަށް ކޮންސޮލިޑޭޓަޑް ބަޖެޓިންގއާއި، ކޮންސޮލިޑޭޓަޑް ޕަބްލިކް ފައިނޭންސް ބަޔާނާ ގުޅޭ އިޞްލާހުތައް ހުށަހަޅާފައިވުމަކީ މުހިންމު ކަމެއްކަމަށް ފާހަގަކުރެވުނު. 4- ގަވާއިދުތަކާއި އުސޫލު ނަޝްރުކުރާ ކަންކަން މިހާރު ހިމަނާފައި އޮތުމުން، ލޯކަލް ހިންގުމުގެ ބާރަކުން އަނބުރާ ބަދަލުކުރާތީ އެކި ގާނޫނުތަކާއި ގުޅޭ ކަންކަން ބަދަލުކުރުމުގެ ފުރުޞަތު އޮތް ކަމަށް ބެލެވޭ، ގާނޫނުގައި އިންސްޓިޓިއުޝަނަލް ނިޒާމު ހިމަނައި، އިންސްޓިޓިއުޝަނަލް ނިޒާމުގެ ކަންކަން ހަރުދަނާކުރުމަށް މި ގާނޫނުން ފުރިހަމަވުން. އަދި 5- ގާނޫނު ނަންބަރު 3/2006 (ދައުލަތުގެ މާލިއްޔަތުގެ ގާނޫނު)އާއި ދައުލަތުގެ މާލިއްޔަތު ގަވާއިދު ހިލާފުވާ ފަރާތްތަކާ ދޭތެރޭ ފިޔަވަޅުއެޅުމުގެ ނިޒާމެއް ގާއިމްކުރެވި، އެ ނިޒާމު ހަރުދަނާކުރުން. ކޮމިޓީން މަސައްކަތް ކުރިއަށްގެންދިޔަ ގޮތް. ގާނޫނު ނަންބަރު 3/2006 (ދައުލަތުގެ މާލިއްޔަތުގެ ގާނޫނު)އަށް އިސްލާހުގެނައުމުގެ ބިލު ކޮމިޓީއަށް ފޮނުވާލި ދުވަހުން، 24 އޮގަސްޓް 2022ގައި ބޭއްވުނު މި ކޮމިޓީގެ 16 ވަނަ ބައްދަލުވުމުގައި ރައްޔިތުންގެ މަޖިލީހުގެ ގަވާއިދުގައިވާ ގޮތުގެ މަތިން ކޮމިޓީން ބިލު ނިންމާނެ ސުންގަޑިއަކީ، 21 ސެޕްޓެމްބަރު 2022 ކަމުގައި ކަނޑައަޅައި، ބިލު ދިރާސާކުރެއްވުމަށް ސަރުކާރުން ކޮމިޓީއަކަށް ފޮނުވިން. ބިލަށް ގެނެސްފައިވާ

މައިގަނޑު ބަދަލުތަކަކީ، އެ ބަދަލުތައް ގެނައުމުގައި ކޮމިޓީއަށް ފެންނަ ގޮތާއި، ކޮމިޓީގެ ހުށަހެޅުންތައް. 1- ބިލުގެ 2ވަނަ މާއްދާއިން އިސްލާހުކުރުމަށް ހުށަހަޅާފައިވާ، ޤާނޫނުގެ 5 ވަނަ މާއްދާގެ (ނ) އަންނަނިވި ގޮތަށް އިސްލާހުކުރުން. ދައުލަތަށް ދަރަންޏަށް ފައިސާ ނަގަންވާނީ، އެ ދަރަނި ނެގުމުގެ ސަބަބުން ޤައުމުގެ އިޤްތިޞާދަށާއި ދައުލަތުގެ މާލިއްޔަތަށް ކުރާނެ އަސަރު ދިރާސާކުރުމަށްފަހު، އެ އަސަރުތަކުގެ ބަޔާނެއްގައި ކަނޑައަޅާފައިވާ މިންވަރަށް ވުރެ އިތުރުނުވާނެ ގޮތަކަށް، މިނިސްޓަރު ދިރާސާކޮށް ހުށަހެޅުމުން، ރައީސުލްޖުމްހޫރިއްޔާ ކަނޑައަޅާ ގޮތުގެ މަތިންނެވެ. ބިލުގެ 5 ވަނަ މާއްދާއިން ޤާނޫނަށް އިތުރުކުރުމަށް ހުށަހަޅާފައިވާ 5.4 ގެ (ނ) އަންނަނިވި ގޮތަށް އިސްލާހުކުރުން. ދައުލަތުގެ ނަމުގައި ގެރެންޓީއެއް ދޫކުރެވޭނީ، އެ ގެރެންޓީއެއް ދިނުމުގެ ސަބަބުން ޤައުމުގެ އިޤްތިޞާދަށާއި ދައުލަތުގެ މާލިއްޔަތަށް ކުރާނެ އަސަރު ދިރާސާކުރުމަށްފަހު، ގެރެންޓީ ދިނުމަށް ކަނޑައަޅާފައިވާ އުސޫލާ އެއްގޮތްވާ ގޮތުގެ މަތިން މިނިސްޓަރު ދިރާސާކޮށް ހުށަހެޅުމުން، ރައީސުލްޖުމްހޫރިއްޔާ ކަނޑައަޅާ ގޮތުގެ މަތިންނެވެ. 3- ބިލުގެ 11 ވަނަ މާއްދާއިން ޤާނޫނުގެ 10 ވަނަ މާއްދާގެ (ނ) ގެ ފަހަތަށް އިތުރުކުރުމަށް ހުށަހަޅާފައިވާ (ރ)ގެ ފަހަތަށް އަންނަނިވި ފަދައިން އަކުރެއް އިތުރުކޮށް، އެ މާއްދާގެ އަކުރުތައް ތަރުތީބުކުރުން. މި މާއްދާގެ (ހ) އަދި (ރ) ގައި ބަޔާންކޮށްފައިވާ ފަދައިން ހުއްދަ ލިބި ބަޖެޓުގައި ދައުލަތުން ފައިސާ ޚަރަދުކުރެވޭނީ ނުވަތަ ފައިނޭންސް ކޮމިޓީގެ އެޕްރޫވަލް ލިބި ނަމަ، އެ މުއާމަލާތްތަކުގެ ތަފުސީލުތައް ދައުލަތުގެ މާލިއްޔަތުގެ ގަވާއިދުގައިވާ ގޮތުގެ މަތިން ކަމާ ގުޅޭ ދައުލަތުގެ އޮފީހަކުން ލިޔުމުން ބަދަލުކުރަންވާނެ. 4- ބިލުގެ 20 ވަނަ މާއްދާއިން އިސްލާހުކުރުމަށް ހުށަހަޅާފައިވާ ޤާނޫނުގެ 32 ވަނަ މާއްދާގެ (ރ) އަންނަނިވި ގޮތަށް އިސްލާހުކުރުން. ދައުލަތުގެ ކޮންމެ އޮފީހަކަށް ލިބޭނެ ކަމަށް ލަފާކުރާ އާމްދަނީއާއި، އޮފީހަކަށް ހިނގާނެ ކަމަށް ލަފާކުރާ ރިކަރަންޓް ޚަރަދާއި، ކެޕިޓަލް ޚަރަދު ދައުލަތުގެ އަހަރީ ބަޖެޓުގައި ހިމަނަންވާނެ. އަދި ދައުލަތުގެ އޮފީސްތަކުގެ ފްރޭމްވަރކް ބަޖެޓުގެ ތަފްސީލު ދައުލަތުގެ އަހަރީ ބަޖެޓުގައި ހިމަނަންވާނެ. 5- ބިލުގެ 24 ވަނަ މާއްދާއިން އިތުރުކުރުމަށް ހުށަހަޅާފައިވާ، ޤާނޫނުގެ 44 ވަނަ މާއްދާގެ (ނ)ގެ 2 ވަނަ ނަންބަރު އަންނަނިވި ގޮތަށް އިސްލާހުކުރުން. މަގާމާ ގުޅުންހުރި ދާއިރާއަކުން މާސްޓަރސް ޑިގްރީ ނުވަތަ އެއާ އެއް ފެންވަރެއްގެ ސަނަދެއް ސަރުކާރު ގަބޫލުކުރާ އިދާރާއަކުން ހާސިލުކޮށްފައިވުމާ އެކު، ދައުލަތުގެ ފައިނޭންސް ދާއިރާގައި 5 (ފަހެއް) އަހަރުދުވަހުގެ މުއްދަތަކަށް މަސައްކަތްކޮށް ތަޖުރިބާ ލިބިފައިވުން. 6- ބިލުގެ 25 ވަނަ މާއްދާއިން އިތުރުކުރުމަށް ހުށަހަޅާފައިވާ، ޤާނޫނުގެ 44-1 ވަނަ މާއްދާގެ (ނ) އަންނަނިވި ގޮތަށް އިސްލާހުކުރުން. މި މާއްދާގެ (ހ) ގައި ބަޔާންކޮށްފައިވާ ދައުލަތުގެ އިންޓަރނަލް އޮޑިޓް ޔުނިޓުގެ މަސައްކަތްތަކަށް ބަލައި ވިލަރެސްކުރުމަށް ޖާގައި، މިނިސްޓަރުގެ ލަފާގެ މަތިން، ދައުލަތުގެ އިންޓަރނަލް އޮޑިޓް ޔުނިޓްގެ ނަމުގައި 7 (ހަތެއް) މެންބަރުންގެ މައްޗަށް އެކުލަވާ ކޮމިޓީއެއް އުފައްދަންވާނެ. މި ކޮމިޓީއަށް މެންބަރުން އައްޔަނުކުރަންވާނީ މިނިސްޓަރުގެ ލަފާގެ މަތިން ރައީސުލްޖުމްހޫރިއްޔާއެވެ. 7- ބިލުގެ 25 ވަނަ މާއްދާއިން އިތުރުކުރުމަށް ހުށަހަޅާފައިވާ، ޤާނޫނުގެ 44-2 ވަނަ މާއްދާގެ (ނ)ގެ 3 ވަނަ ނަންބަރު

އަންނަނިވި ގޮތަށް އިސްލާހުކުރެވުނެވެ. ޗީފް އިންޓަރނަލް އޮޑިޓަރުގެ މަސްއޫލިއްޔަތުތަކާއި އަދާކުރަންވާގޮތުގެ ތަފްޞީލާއި ޤާބިލުކަން ހުރި މީހަކު ކަމުގައި ވުމާ އެކު، އިންސްޓިޓިއުޓް އޮފް ޗާޓަރޑް އެކައުންޓަންޓްސް އޮފް ދަ މޯލްޑިވްސްގެ މެންބަރަކު ކަމުގައިވުމެވެ. 8- ބިލުގެ 27 ވަނަ މާއްދާއިން ބަދަލުވާ ގާނޫނުގެ 6 ވަނަ ބާބުގެ ފަހަތުން އިތުރުކުރަންވާ ބާބުތަކުގެ 46-2 ވަނަ މާއްދާގެ (ނ) އަންނަނިވި ގޮތަށް އިސްލާހުކުރެވުނެވެ. މި މާއްދާގެ (ހ) ގައި ބަޔާންކޮށްފައިވާ ބޯޑަށް މެންބަރުން އައްޔަންކޮށް ވަކިކުރާނީ ރައީސުލްޖުމްހޫރިއްޔާއެވެ. 9- ބިލުގެ 27 ވަނަ މާއްދާއިން ބަދަލުވާ ގާނޫނުގެ 6ވަނަ ބާބުގެ ފަހަތުން އިތުރުކުރަންވާ ބާބުތަކުގެ 46-3 ވަނަ މާއްދާގެ (ނ) އަންނަނިވި ގޮތަށް އިސްލާހުކުރެވުނެވެ. ދައުލަތުގެ ޕްރޮކިއުމަންޓް ނިޒާމުގެ ދަށުން ހުޅުވައިލާ ބީލަންތަކާއި ކުރިއަށް ގެންދިއުމުގައި މި ގާނޫނާއި ދައުލަތުގެ މާލިއްޔަތުގެ ގަވާއިދާ ހިލާފުވެގެން އަމަލުކުރެވުނު ކަމަށް ބީލަންފޮނުވި ފަރާތަކަށް ގަބޫލުކުރެވިއްޖެ ނަމަ، އެފަދަ މައްސަލަތައް ބެލުމަށް ޖަވާބު މިނިސްޓަރުގެ ލަފާގެ މަތިން، ޕްރޮކިއުމަންޓް އެޕީލް ބޯޑު ނަމުގައި 7 (ހަތެއް) މެންބަރުންގެ މައްޗަށް އެކުލެވޭ ބޯޑެއް އުފައްދާނެއެވެ. މި ބޯޑުގެ މެންބަރުން އައްޔަންކުރާނީ މިނިސްޓަރުގެ ލަފާގެ މަތިން، ރައީސުލްޖުމްހޫރިއްޔާއެވެ. ބިލުގެ 31ވަނަ މާއްދާއިން ބަދަލުވާ ގާނޫނުގެ 50 ވަނަ މާއްދާގެ ފަހަތުން އިތުރުކުރުމަށް ހުށަހަޅާފައިވާ 50-1 ވަނަ މާއްދާގެ (ހ) ކުރުގައި ކަނޑައަޅައި، އެ އަކުރުގެ ފަހަތުން އަންނަނިވި ގޮތަށް އަކުރެއް އިތުރުކުރެވުނެވެ. މި މާއްދާގެ (ހ) ގައި އެހެން ބަޔާންކޮށްފައިވިޔަސް، މި ގާނޫނުގައި ހިމެނޭގޮތަށް "ދައުލަތުގެ މުދާ" ނުވަތަ "ދައުލަތުގެ ފައިސާ" އަދި "ދައުލަތުގެ ޚަޒާނާ"، މިއިން ކޮންމެ އިޤްތިޞާދީ މުއައްސަސާއެއްގައި ކޮމްޕެނީސް ރެޖިސްޓަރީގައި އެ ކޮމްޕެނީތަކުގެ މުދާ ނުވަތަ ހިއްސާ އިސްތިސްނާވާނެއެވެ. އަދި އެ ކޮމްޕެނީގެ ބެލުމުގެ ދަށުގައިވާ މުދަލާއި ފައިސާއާ މެދު އަމަލުކުރަންވާނީ، ގާނޫނު ނަންބަރު 6/81 (ކޮމްޕެނީސް މިނިބަރީ އޮފީސްގެ ޤާނޫނު 1981) ގައި ބަޔާންކޮށްފައިވާ ގޮތުގެ މަތިންނެވެ. ނިންމުން؛ ގާނޫނު ނަންބަރު 3/2006 (ދައުލަތުގެ މާލިއްޔަތުގެ ޤާނޫނު)އަށް އިސްލާހުގެނައުމުގެ ބިލު ކޮމިޓީގެ ދުރުގައި މަޝްވަރާކުރުމަށްފަހު، އަދި ކޮމިޓީން ބިލަށް ގެނައި އިސްލާހުތަކާއެކު، 22 ނޮވެމްބަރު 20252 ގައި ބޭއްވި މި ކޮމިޓީގެ މި އަހަރުގެ 22 ވަނަ ބައްދަލުވުމުގައި ބިލު ފާސްކޮށްފައިވާ ކޮމިޓީއަށް ހުށަހެޅި ގާނޫނުގެ އަޑުއަހައިދެއްވުމެން. ވީމާ، ކޮމިޓީން ފާސްކޮށްފައިވާ، ސަރުކާރުގެ ފަރާތުން، ރައްޔިތުންގެ މަޖިލީހުގެ ފުލްމަޖިލީހަށް ދައުލަތުގެ ގާނޫނު މުރާޖަޢާ ހުށަހެޅުއްވުމާއި، ގާނޫނު ނަންބަރު 3/2006 (ދައުލަތުގެ މާލިއްޔަތުގެ ޤާނޫނު)އަށް އިސްލާހުގެނައުމުގެ ބިލު ރައްޔިތުންގެ މަޖިލީހުގެ ގަވާއިދުގެ 99 ވަނަ މާއްދާގެ (ރ)ގެ ދަށުން ރައްޔިތުންގެ މަޖިލީހުން ފާސްކޮށްދެއްވުމަށް ގޮތުގެ މަތިން ނިންމަވައިދެއްވުން އެދި މި ރިޕޯޓު މަޖިލީހަށް ހުށަހަޅަމެވެ. ޝުކުރިއްޔާ.

ރިޔާސަތުން ވާހަކަދެއްކެވުން:

ޝުކުރިއްޔާ އިއްޒަތްތެރި މެންބަރު. މި ޤާނޫނީ ރިފޯމްބިލަށް ވާހަކަފުޅުދައްކަވަން އެދިވަޑައިގެންނެވި އިއްޒަތްތެރި މެންބަރަކު އިންނަވާނަމަ، ފުރުސަތު އެދިވަޑައިގެންނެވުން އެދެން. މަޑުއްވަރީ ދާއިރާގެ އިއްޒަތްތެރި މެންބަރު އާދަމް ޝަރީފް.

<u>މަޑުއްވަރީ ދާއިރާގެ މެންބަރު އާދަމް ޝަރީފް ވާހަކަފުޅުދެއްކެވުން:</u>

ޝުކުރިއްޔާ އިއްޒަތްތެރި ރައީސް. މި ބިލުގެ މި ރިޕޯޓު އަޅުގަނޑުމެން ދިރާސާކުރި ވަރަށް ގިނަ ސުވާލުތަކެއް އިއްޒަތްތެރި ރައީސް، އަޅުގަނޑުގެ ހިތުގައި އުފެދިފައިވޭ. ފުރަތަމަ ސުވާލަކީ، ރައީސުލްޖުމްހޫރިއްޔާއަށް މިހާރުގެ ފިނޭންސް މިނިސްޓަރުގެ އިޚްތިޔާރު ނެތިއްޖެ؟ ޚާއްޞަކޮށް ބަޖެޓުގައި ވެސް ފިނޭންސް މިނިސްޓްރީން ގެސްޓު ކަންތައްތައް ކުރަމުންދާކަން ސަރުކާރުތަކުގައި އަދި ބަޖެޓުގައި ވެސް ސަރުކާރުން ނިންމާލާ ގޮތް ބޮޑުވަމުންދަނީ އެހެންވީމާ ކަމެއް ކުރާއިރު ކޮން ހުއްދައެއްތޯ؟ ނޫނީ އެ ފުރުސަތު ބޭނުން ކުރާނީ ނުވަތަ ކޮންކަން ސަރުކާރު، އެހެން ޚާއްޞަގޮތެއްގައި ވެސް ގެސްޓެއްކަމަށް ވަރަށް ބޮޑެތި ހިންގުންތެރިކަމަކީ ބަލާ ބޮޑެތި ރައީސުލްޖުމްހޫރިއްޔާގެ އެއްބަސްވުމަކަށް ހުށަހަޅާ ބަޖެޓުކޮށްގެން ހަރަދުކުރަމުން ދަނީ ކޮބާތޯ މި؟ އިއްޒަތްތެރި ރައީސް؛ މިއީ ރައީސް މަޝްވަރާގެ ފެންވަރުގައި އެއްވެސް ގޮތެއްގެ ކުރުކަމެއް. އެއީ ވަޒީރުންނަށް ދެއްވާފައި އެކު ބަޖެޓެއްގެ ޚަރަދުތަކާއި މިގޮތަށް ރައީސުލްޖުމްހޫރިއްޔާގެ އަމިއްލަ ބޭފުޅަކަށް މި ޚަރަދުކުރުމަށް ޤާނޫނީގޮތުން ހުއްދަ ނުދީ ހަމައެކަނި ބަޖެޓެއްގައި ހިމެނިފައި ނޯންނަ، މިއީ ދިވެހިރާއްޖޭގައި އަސާސީގޮތުން ރައީސް މަޝްވަރާގެ ފެންވަރުގެ ފެސް ހުރިން އެއް ބަޖެޓު ވިޔަސް ފެންވަރުގައި މިވާ ޚަރަދުކުރުމަށް ދޫކޮށްލާއިރު މި ހުއްދަ ބަޖެޓު ރައީސުލްޖުމްހޫރިއްޔާގެ އަމިއްލަ ބޭފުޅަކަށް ދާއިރާތަކުގެ މަޝްވަރާގެ ޖަވާބުދާރީވުން ބޮޑުވެގެން މި ހުއްދަކުރަނީ؟ އިއްޒަތްތެރި ރައީސް؛ މިހާރު ގިނަ ކަމެއް ޚަރަދު ވަރަކަށް ޝަރުޢީ ފެސް ނޯޓު ގޮތުގައި މި ސަރުކާރު ފެސް ޚިދުމަތް ކަންކަން ތަނާއިރިއާއި ކުރުވުމުގައި ވަ ބޮޑު ތަން ޕްރޮގްރާމްތަކާ ރައީސުލްޖުމްހޫރިއްޔާ. މިއީ ކުރިން ހުއްޓުވާލަ ކަމެއް ނޫން. ފެށިގެން އަލުގެ އިންސާފުވެރިކަމާ ތަޢާރުފު އަދި ފޮތެއްގައި ރައީސުލްޖުމްހޫރިއްޔާ ކުރިއަށްދާނެކަމާ ޚަރަދު؛ އިންޓަރނޭޝަނަލް ފަދަ އިންސާފުވެރި ބަލާއިރު، ނޫނީ ފަހުން އަޅުގަނޑަށް. މިހާރު ވިސްނާލާ ޝަރުޢީ ދަ މި ކުރި ކަމެއް ނޫނީ ގައި ފިތުރު، އޮފީސް ޚިދުމަތަށް ބަދަލުކުރި ހަމަ އެކަމަ ބަލާ ކޮށް ކަމަކާގުޅޭ ރަސްމީ ރައީސުލްޖުމްހޫރިއްޔާގެ ބަޖެޓުގެ ބަޖެޓުގެ ރައީސުލްޖުމްހޫރިއްޔާގެ އިދާރާގެ ދަށުން އެކަން ކުރާ ޚަރަދު ބިލުގައި އިއްޒަތްތެރި ރައީސް، ފެބްރުއަރީއަށް ފެން ނުގެނެސް މިނިސްޓްރީއާއި ދިނުމާއި ރަސްމީ. މިޙާލަތުގައި މި ބަލައިގެން ރައީސުލްޖުމްހޫރިއްޔާ ސަރުކާރުގެ ދައުލަތުގެ ސަބަބެއް އަޅުގަނޑުމެން ކަމަށް ނޫނިސް. މިއީ އަނެއްކާ ދައުލަތު އިއްޒަތްތެރި ރައީސް، ސަރުކާރު ހަމަ މި އަޅުގަނޑު ފަހަރެއް ޚަރަދުކުރަން. އަނެއްކާވެސް ތެރޭގައި ކުރިއެރުން ޚާއްޞަކޮށް ފިނޭންސް ބިލުގެ މިނިސްޓަރު ބަޖެޓު އެއް ބަޖެޓުގެ ރައީސުލްޖުމްހޫރިއްޔާ ސަރުކާރާ ވީނަ އަޅުގަނޑުމެން ގެ ޤާނޫނުތަކަށް މި ގޮތަށް. ޚާއްޞަކަމަށް، މިހާރުވެސް ކުރާގޮތް ޚަރަދުކުރާ ރަނގަޅުކަމެއް ބަޖެޓެއް ނުހިމަނައި ދުށްކަމަށް ދިނުމަށް ފެންވަރެއް ބަޖެޓު ދައުލަތުގެ ފެށުނު ދަރާބިލު ހުކުމް ފެށުނީ މި ހިނގައިން ޝުކުރިއްޔާ އިއްޒަތްތެރި ރައީސް. މިއީ އެމް.ޑީ.ޕީގެ ވިސްނުމާ ފެށި ފެށުން ހިމާޔަތް

ކަމެއް. މި އޮތީ 2006ގެ ފެށިގެން ހުކުރެއްވި ފަރާތުން ވެސް ވަޒީފާދެއްވާ ދިން ބާރުތަކެއް. އަޑުއެހާ ރައީސުލްޖުމްހޫރިއްޔާ އެޕޮއިންޓްކަން ނުލިބުމަކީ، މިހެން ޖުޑީޝަލް ސަރވިސްކޮމިޝަނާއި، ރައްޔިތުންގެ ބާރުތައް އެހެން ބަޔަކަށް ދީފައި ރަނގަޅު ޖުޑީޝަރީއާގެ ދަރުން ކަންކަން ކުރަންވާ ގޮތް ބުނެދޭ ޤާނޫނު އިންޑިޕެންޑެންޓް ރައީސް، މި ކަންކަން ކުރަމުން މި ދަނީ. މިގޮތަށް މިކަން ކުރާ ކަމަށް ފެނުނީމާ، ދެން އަނެއް ފެށިގަތުމުގައި އިންޑިޕެންޑެންޓް ރައީސް، ރައީސުލްޖުމްހޫރިއްޔާ ވަންޖެހޭނީ ސުޕްރީމްކޯޓަށް. އެހެންސަބަބުން ޖޭއެސްސީއަށް ނޫން ސަރުކާރަށް ހިންގަންޖެހޭނީ. އަޅުގަނޑުމެންނަށް މި ފެންނަނީ މިހާރު އަޑުއެހާފައިވެސް ރައީސުލްޖުމްހޫރިއްޔާގެ އެޕޮއިންޓްކަން ހުރިހާ ބާރުތަކެއް ނަގާފައި ސުޕްރީމްކޯޓަށް ދެވޭން ރައީސުލްޖުމްހޫރިއްޔާ މަސައްކަތްކުރައްވަމުން ގެންދަވަން މަސައްކަތްކުރައްވާ ތަން. މިހެން ބަދަލުތަކެއް ވެސް ހަމަ ވަރަށް ޖެހިލުންވެސް، ހުރިހާ ބާރެއް ރައީސުލްޖުމްހޫރިއްޔާގެ އެޕޮއިންޓްކަން ނަގަން؛ އަޑުއެހާ މި މަޖިލީހުން އެ ބާރުތައް ރައީސުލްޖުމްހޫރިއްޔާއަށް ދޫކޮށްލަން ކުރާ މަސައްކަތެއް އިންޑިޕެންޑެންޓް ރައީސް. މި ހުށަހަޅާ ޤާނޫނުގައި ފެށިގަތުމުގައި އެއްބަސްވާކަންވެސް ހުރިހާ ކަންތައްތަކެއް. އަޅުގަނޑުމެން މި ފެންނަނީ މި މަޖިލީހުގެ ތެރެއިން މި ކަންކަމަށް މަޖިލީހުގެ ތަރުތީބުން ކަންކަން ކުރިއަށް ގެންދަވާތީ ތަން. އިންޑިޕެންޑެންޓް ރައީސް؛ މިއީއެއް ނޫން ޖުޑީޝަލް ސަރވިސް އެއްގޮތަށް ފެށިގަތުމަށް ހިނގަމުން އަނެއް ބައިކަށް ކަންކަން ކުރަންޖެހޭން ގޮތް. އަޅުގަނޑުމެންނަށް މި ފެންނަނީ މި ހުރިހާ ކަމެއްގައި ރައީސުލްޖުމްހޫރިއްޔާގެ މަޤާމަށް ހުރިހާ ބާރުތަކެއް ދޫކޮށްލައި މި ކަންކަން ކުރިއަށް ގެންދިޔައީ އިންޑިޕެންޑެންޓް ރައީސް، މިހެން އަޅުގަނޑުމެން ދަރުނަވާ ފަރަކުއަތީ، ސަރުކާރުގެ ނަންބަރު ވަޒީރުން ތަނަވާ މަސައްކަތްތަކުގެ ގޮތަކަށް. ސަރުކާރުގެ ނަންބަރު އިސްތިޢުފާދެއްވުމަށް ދިޔަ މަސައްކަތްކުރާގޮތަށް. އެކަން ކުރުމުގެ ބަދަލުގައި....

ރިޔާސަތުން ފުރުޞަތު އެރުވުން:

ޝުކުރިއްޔާ އިންޑިޕެންޑެންޓް މެންބަރު. މާވަށު ދާއިރާގެ އިންޑިޕެންޑެންޓް މެންބަރު މުޙައްމަދު ސަލީމް. އިންޑިޕެންޑެންޓް މެންބަރު؛ އެހެން ކުރިއަކަށް ނުގެންދެވޭނެ އަޑުއެހުމުގެ ފުރުޞަތުގެ ބައިވެރިވުމަށް އެދިވަޑައިގަންނަވާތީ. ވަގުތު އެބަ އޮތް. މާވަށު ދާއިރާގެ؛ ދަނގެތި ދާއިރާގެ އިންޑިޕެންޑެންޓް މެންބަރު.

ދަނގެތި ދާއިރާގެ މެންބަރު ޙުސައިން ޢަބްދުﷲ ފުރުޞަތު އެރުވުން:

ޝުކުރިއްޔާ އިންޑިޕެންޑެންޓް ރައީސް. އަޅުގަނޑު ހަމަ ޚާއްޞަކޮށް ވެސް ވަރަށް ހިތާމަކުރަން މިނިސްޓަރުކަން ވެސް ކުރެއްވުމަށް ހުރި ބޮޑުތަކު ފަދަ މަޖިލީހުގެ އިންޑިޕެންޑެންޓް މެންބަރަކު ދެކޭގޮތު އަޅުގަނޑު މި ހުށަހެޅި ރިޕޯޓުގައި މިކަން އޮތް ގޮތް ދެކެން ހިތާމަކުރަން، އަދި ބޭނުން ތަފާތުކުރުމުގެ ބަދަލުގައި އަޅުގަނޑުމެން ގޮތުގައި ކަމަށްވާތީ، އެހެންވީމާ އެހެން މަޖިލީހަށް ފުރުޞަތު އަރުވާލަން. އެހެންވީމާ، އެއީ އަދި މާބޮޑު ގޮތެއް. ބައެއް ފަހަރު ތިމާއަށް މި ދުވަހު އެއްބައެއް ތިމާއަށް އެހެނިހެން ފުރުޞަތުއަރުވާން

އަދި ކާނުގެ ގޮތަކަށް ދެއްކިއަރާސް އޮޅުން އެއިން ލިބިދާން ގެއްލުމެއް، ބަހައްޓަން ލިބިދާން ގެއްލުން ތިމާއަށް ކާނުގެފެސް ވަރަކަށް ތަސައްވުރުކުރެވޭ. އެހެންނަމަވެސް، ދެންމެ އިއްޔެޓޯޓަރީ މެންބަރު ތި ފާހަގަކޮށްދެއްވި، މި ބިލުގައި އިސްތާރު ހުށަހަޅަފައި ހުރި ތޮރުވާއި، އިސްތާރު ހުށަހަޅަފައި ހުރި ގޮތާއި، މި ގޮތުން ބަދަލުކުރި، މީގެ ސަބަބުން ރަށްތިރިންނާއި އަދި ހުއްސަކާން ފަހަރުކަޓީ ނިޒާމާއި، ކައުންސިލްތަކަށް ލިބިގެންދާ ބާރުތަކާއި، މިއާ ގުޅިގެން ހިނގާފަށް...

ރިޔާސަތުން ވާހަކަދެއްކެވުން:

އިއްޒަތްތެރި މެންބަރު، ނިޒާމާ ބެހޭ މައްސަލައެއް މަޖިލީހީ ރައީސްގެ އިއްޒަތްތެރި މެންބަރު އާދަމް ޝަރީފް.

(ނިޒާމީ މައްސަލަ)

މަޖިލީހީ ރައީސްގެ މެންބަރު އާދަމް ޝަރީފް ވާހަކަދެއްކެވުން:

އިއްޒަތްތެރި ރައީސް؛ މި ބިލުގައި އޮތް ވާހަކައެއް މި ބިލުގައި އޮތް ގޮތަށް އަޅުގަނޑު ދެކެނީ. މި ބިލުގައި މި އޮތީ މަޖިލީހުން ކައުންސިލްގެ ރައީސް ބޭރުކުރުމުގެ ބާރުތަކެއް ދޭން ނިންމާފަ. އެހެންވީމާ، އަޅުގަނޑު ދެކެނީ ވަކި އެއީ ބަޔާން ވަނަވަރަށް ކަމަށް ފިޔަވަޅުއަޅަ ކައުންސިލްގެން ޢިދާރާކުރުން. އެހެންވެ އަޅުގަނޑު ހަމަ ނިޒާމީ މައްސަލައެއް މި ނަގަނީ.

ރިޔާސަތުން ވާހަކަދެއްކެވުން:

އިއްޒަތްތެރި މެންބަރު، އެ އިއްޒަތްތެރި މެންބަރު ދައްކަވާ ވާހަކަތަކަށް ބަލާއިރު ދެއްކެވި ނިޒާމާ ބެހޭ މައްސަލައަކީ ނޫން. އެހެންނަމަވެސް، ދާންދޫ ދާއިރާގެ އިއްޒަތްތެރި މެންބަރު؛ އިއްޒަތްތެރި މެންބަރު، އިއްޒަތްތެރި މެންބަރު ދެންމެ އެ ބިލުގައި އެބަ ލިޔެފައި އޮތީ ހަމަ ތަފާތު ހުރިހާއެއްޗެއް. އެހެންވީމާ، އިއްޒަތްތެރި މެންބަރަށް އެނގިވަޑައިގެންނެވޭނެ ބިލުގައި އޮތް ގޮތް. ދާންދޫ ދާއިރާގެ އިއްޒަތްތެރި މެންބަރު.

ދާންދޫ ދާއިރާގެ މެންބަރު ރިފާޢު ޢަބްދުﷲ ވާހަކަދެއްކެވުން:

ޝުކުރިއްޔާ އިއްޒަތްތެރި ރައީސް؛ އަޅުގަނޑު މި ވާހަކަ މި ދައްކަނީ އެ ބިލުގައި އޮތް އެއްޗެއް އަޅުގަނޑުގެ އެނދިލް، އަދި އެ ކައުންސިލް ވެސް މެންބަރުންގެ ވެސް މެންބަރުންގެ ގޮތުގައި އަދި ސަބަބު ކައުންސިލްގެ ގޮތުގައި ވަކިކޮށްލެވޭ މީހެއްގެ ހައިސިއްޔަތުން. އެހެންވީމަ، އަޅުގަނޑު މި ދަންނަވަނީ، އަދިވެސް އެއް ފަހަރު އިއްޒަތްތެރި މެންބަރު ދެންމެ މި ހޯދުމަށް ވަރަށް ބޮޑު ގެނެސް. ސަބަބަކީ، އެކަމަ އަޅުގަނޑު އެނބުރި ނޫން މެންބަރު ފާހަގަކުރެއްވި ދެއްކެވި ވާހަކަތައް ނޫނީ އެކަމަ އެއް ނޫން

ރައްޔިތުންނަށް ފަހުމުނާ ގޮތަށް އެ ވާހަކަ ދެއްކިޔަސް އާދަން ނުކުމެގެން ސަރުކާރެއް ހިމާޔަތްކުރުމުގެ ގޮތުން ސަރުކާރުއެއްކަން ވެސް އިއްޒަތްތެރި މެންބަރަށް ވެސް އެނގިވަޑައިގަންނަވާނެ، އެއީ އަޅުގަނޑު އާދައި އެންމެ ބޮޑަށް ހިތާމަކުރާ ކަމެއް. ރައީސް! އަޅުގަނޑުމެން ކުރާ މަސައްކަތަކީ ފާޑުކިޔުމަކީ އެއްވެސް މައްސަލައެއް ނޫން. އެހެންނަމަވެސް، ފާޑުކިޔުންވާނީ ބިނާކުރުވެ ފާޑުކިޔުމުގެ ގޮތުގައި އެކަން ދޭންވާނީ. އަޅުގަނޑުމެން، ދެންމެ އަޅުގަނޑު މި ހުށަހެޅި ރިފޯމަކީ އަޅުގަނޑުމެން މި ޤާނޫނުތަކާ ތަމަރުކަޒީ ނިޒާމު އަދި ރައްޔިތުން ބާރުވެރިކުރުމައި، އިދާރީ ގޮތުންނާއި މާލީ ގޮތުން ބާރުވެރިކުރުމަށް ކުރަންޖެހޭ މަސައްކަތްތަކުގެ ތެރޭގައި އަޅުގަނޑުމެން އެންމެ ފަހުން ކައުންސިލު ގޮތް މަސައްކަތެއް. މިގޭ ކުރީގައި އިންތިޚާބު ޤާނޫނު ކޮމިޓީއެއް ވެސް އަދި ދައުލަތުގެ އިންތިޚާބުތައް ޤާނޫނަކު އައްޔަންކުރުން ވެސް އަދި ދައުލަތު ޖަވާބުދާރީކުރުވުމުގައި އިންތިޚާބީ ޤާނޫނު ސިވިލް ސަރވިސް މި ޤާނޫނަށް އެއީ ޕާލަމެންޓް މިނިސްޓަރަކަށް ހުށަހަ ފޮނުވުމުގެ ބޭނުމުގެ ދަށުގައި. ޕާލަމެންޓް މިނިސްޓަރުގެ ފުރަތަމަ ކޮމިޓީގެ ބައްދަލުވުމުގައި. ގަވާއިދުގެ ބަދަލުން، ގަވާއިދު އިންތިޚާބުގެ ބަދަލުން ފުރުޞަތު ސިވިލް ސަރވިސް ޤާނޫނު އަދި. އެހެންނަމަވެސް، އަޅުގަނޑުމެން ދައުލަތް؛ ރައްޔިތުންގެ ފައިސާއަށް، ރައްޔިތުންގެ ފައިސާ ހަމަޖެހޭ ގޮތަށް ޖަވާބުދާރީކުރުވުމަށް ބާރުގައި އެކަން ގަވާއިދުގެ ބަދަލުން ގަވާއިދު އިންތިޚާބުގެ ބަދަލުން ކުރުމަށް ބާރުގައި އޮތްބަދަލުން ފޯމެއްގެ މި އިސްލާހު ގެންދަނީ މި މަސް. އަދި އަދަދު މިކަން ކުރުމަށް މި ދަނީ ވެސް. މި ރައްޔިތުގައި އެކަން ޖަމާކޮށް ވެސް ފިނޭންސް ކޮމިޓީއެއް. އެހެންނަމަވެސް، ދައުލަތް ޖަވާބުދާރީކުރުވުމުގެ ވިސްނުމުގެ އެއްވެސް އިދާރާ އެއްވެސް ފިނޭންސް ކުރި؛ ހުއްޓުވުން އެއްވެސް؛ މިގޭ ކުރީގައި ފިނޭންސް ކުރި އެއްވެސް ޤާނޫނު ވިސްނުމެއް ވެސް، ވިސްނިފައިވާ ވެސް، ހަމަ ވެސް ގެނެވިފައިވާ ވެސް ސަލާ މި ނޫން، މި ސަރުކާރުން ނޫން. އެހެންވީމާ، ރައީސުލްޖުމްހޫރިއްޔާގެ އިސްލާހުގެ އެއްކޮށް، ރައީސުލްޖުމްހޫރިއްޔާ ރައްޔިތުންގެ ފައިސާއަށް ޚިޔާނާތްތެރިވާ ބޭފުޅުންގެ ތަޙުޤީޤާއި، އެ އުސޫލުތައް ދީފި މި އިސްލާހުގައި؛ މާލިއްޔަތު ގާނޫނު މި އިސްލާހުގައި ގެނުވީ މިއަދު ބަޖެޓްގެ މި އަންނަނީ. އަދި ހުއްޓުވުން މިހާރު މި ޕާރލިމެންޓްގައި ޕާސްކުރެވިގެން އިންތިޚާބީ ފުރުސަތު ދިވެހިރާއްޖޭގެ ސިޔާސީ ޕާޓީތަކަށް ޖަވާބު ނުދީ އަދި ނުލިބޭ ރައީސް ވެސް، ވިސްނުމުގެ އިންތިޚާބީ ކަނޑައެޅުމަށް ކުރަން ޖަވާބުދާރީ މިއީ ސަރުކާރުގެ މަސައްކަތްކުރާ ގަވާއިދުގެ ރައީސުލްޖުމްހޫރިއްޔާ ދިވެހިރާއްޖޭގެ އަޅުގަނޑުމެން ބިނާކުރި ފުރުސަތު ވެސް އަދި ތަޙުޤީޤު ކުރާ ހަމައެކަނި ފަރާތަކީ ބޭނުންތެރިވާ ފަރާތްތަކުގެ ރައްޔިތުން ވެސް ޖަވާބުދާރީ ކުރުވުމަށް ދަނީ. މިގޭ ބޭނުމަކީ، ދިވެހި ރައްޔިތުންގެ ފައިސާ، ދިވެހި ރައްޔިތުންގެ ހަޤީޤަތް އެ މުއައްސަސާ އަމާނާތްތެރިކަމާ އެކު ރައްޔިތުންނަށް ދަނީ. ކުރީގެ ރައީސް، ރައީސް ހުއްޓުން ފިނޭންސް ދުވަހުގެ ރައީސް ހުއްޓުމަށް ވަރަށް ކުރިއަށް ގެންދާ ޕާސްކުރަން ސަލާމަތް ގަވާއިދު ބޭނުން ވިލާގޮވި ބޭނުން ޢިމާރާތް ހަމައެކަނި ކުރި ގާނޫނެއް ފަހުކޮށް ރައްޔިތުން ހުއްޓުން ފިނޭންސް ކުރަން އެއްޗެއް ހިފައިގެން؛ އެހެންވީމާ އެކަން

ކުރާކަށް، އެ ފުރުޞަތު ދެވަނަ ފަހަރަކަށް ދޭކަށް ނުވެން އަދި. އުމަރު ނަސީރު ވިދާޅުވީ ހަމަ ތެދުފުޅެއް. ރައީސް ޔާމީން ފެށިކަމަށް އައިސްފަހު ފެށިކަމުން ފަށައިގެންދިޔައިރު ބިލުތީ ހުރި ތޯގައި ހުރީ ބާޒު ވަޒުގަނޑެއް. އެހެންނަމަވެސް، އަޅުގަނޑުމެން އިޤްތިޞާދުކޮށްލިއްޔާ ފެށިކަންކޮޅުގައި ރައްޔިތުންނާ ރައްޔިތުންގެ ހާޖާ ހަވާލުކުރާއިރު، އަދި އަޅުގަނޑުމެން އައިރު ހުރިވަރަށްވުރެ އެތައް ގުނައެއްގެ ފައިސާ ދައުލަތަށް ރައްޔިތުންނަށް ލިބޭ، އެ ފައިސާ އެ ފަރާތްތަކަށް އަމާނާތްތެރިކަމާ އެކު ހަވާލުކޮށްދިނީ އަޅުގަނޑުމެން ފެށިކަމުން ނިމިގެންދާނީ. އެހެންވީމާ، އެއީ އަޅުގަނޑުމެންގެ ވިސްނުމަކީ. އެ ވިސްނުމުގައި އެ އިސްލާހުތަކެއް، މި ބަދަލުތަކެއް މި ގާނޫނަކަށް ގެންނަމުން މި ދަނީ. ރައީސް ސޯލިހުގެ ސަރުކާރުގެ ވިސްނުމަކީ އެއީ. ވައުދާ ދިނީ ވިސްނުން ރައީސް ސޯލިހުގެ ސަރުކާރުން، މިއަދުގެ ސަރުކާރުން ގެންގުޅޭ. އެހެންނަމަވެސް، ޕީ.ޕީ.އެމްގައި ޕީ.ޕީ.އެމަށް ވަފާތެރި، ތާއީދުކުރާ ފަރާތްތަކަށް އަޅުގަނޑުމެންނަށް އެނގޭ ވައުދާ ދީގެން ދެވިދާން އެއްވެސް އިސްލާހެއް ގާނޫނަކަށް ގެނެސްދިއްޔާ އެއާ ދެކޮޅުވާނެކަން ވެސް. އެއީ އަޅުގަނޑުމެން އެކަމަކާ މާ ބޮޑަށް ކަންބޮޑުވާ ކަމެއް ވެސް ނޫން. އަދި ހައިރާންވާ...

ރިޔާސަތުން ވާހަކަދެއްކެވުން:

ޝުކުރިއްޔާ އިއްޒަތްތެރި މެންބަރު. މާފަނު ދާއިރާގެ އިއްޒަތްތެރި މެންބަރު މުޙައްމަދު ސައީދު. ޕީ.އެން.ސީއަށް 30 ސިކުންތު.

މާފަނު ދާއިރާގެ މެންބަރު މުޙައްމަދު ސައީދު ވާހަކަދެއްކެވުން:

އިއްޒަތްތެރި ރައީސް؛ 30 ސިކުންތުން އަޅުގަނޑަށް ބުނެވޭނީ، ދައުލަތުން ވާހަކައެއް ނޫނޭ ކަމަކަށް އަޅުގަނޑު ގަބޫލުކުރަން. އަޅުގަނޑު ވަރަށް ބޮޑަށް ކަންބޮޑުވޭ، މާލިއްޔަތު ކޮމިޓީން އަޅުގަނޑުމެންވެސް މި ގެނައީ އިސްލާހު. ބަޖެޓުގައި ވަރަށް ބޮޑަށް ވައްކަންކުރުމަކީ ކުރާ މަސައްކަތެއް އިއްޒަތްތެރި ރައީސް، މި ކުރަނީ. އަޅުގަނޑަށް ވަރަކަށް ފުރުޞަތު މިދެވުނު ނަމަވެސް، 30 ސިކުންތުގެ ވަގުތުކޮޅެއް ވިދާޅުވީމާ އަޅުގަނޑު އެބަ ބޭނުންވޭ ނިންމާލަން. އިއްޒަތްތެރި ރައީސް؛ ވަރަށް ގިނަ ވާހަކަ އެބަ ހުރި ދައްކަން. ރައީސް ސޯލިހުގެ ބޭރުގެ ދަރަނި ހުރިގޮތް ކަމެއް މި ގެންނަނީ. ޕީ.އެން.ސީ މިނިސްޓަރުގެ ބޮޑުތަކެއް ވެސް ގެންނަނީ. ރައީސް ސޯލިހުގެ ސަރުކާރާ އަޅުގަނޑުމެން ހަވާލުކުރިއިރު ކޮންޓްރެކްޓުގެ މިނިސްޓްރީތަކުގައި ޖާސްޓްރީސް...

ރިޔާސަތުން ވާހަކަދެއްކެވުން:

ޝުކުރިއްޔާ އިއްޒަތްތެރި މެންބަރު. ވިލިނގިލީ ދާއިރާގެ އިއްޒަތްތެރި މެންބަރު ސައުދު ހުސައިން.

ވިލިނގިލި ދާއިރާގެ މެންބަރު ސައުދު ހުސައިން ވާހަކަދެއްކެވުން:

ޝުކުރިއްޔާ އިއްޒަތްތެރި ރައީސް. ޤާނޫނު ނަންބަރު 3/2006 (ދައުލަތުގެ މާލިއްޔަތު ޤާނޫނު)އަށް ގެނެވޭ އިސްލާހު ކޮމިޓީން ދިރާސާކުރެއްވުމަށްފަހު އެކުލަވާލައްވާފައިވާ ރިޕޯޓް ވަރަށް ފުރިހަމަ އިއްޒަތްތެރި ރައީސް. ބައެއް ބޭފުޅުން މިކަމާ ވަރަށް ހިތްހަމަނުވެފައިވެސް އުޅޭ ތަން އެބަ ފެނޭ. އިއްޒަތްތެރި ރައީސް؛ ފައިނޭންސް ކޮމިޓީއަށް ހުށަހެޅި، މި ބާރުތައް ރައީސުލްޖުމްހޫރިއްޔާ ނަންގަވާފައިވާތީ. އަދި ދައުލަތުގެ ހަރުދަނާކަމާ ހިނގާ ގޮތް ޚާއްޞަކުރުމަށް ބަޔަކު ދައުލަތުގެ އިދާރީ އިންތިޒާމު ޚާއްޞަ ޖީލުގެ ކޮންޓްރޯލް ފަސް ރައީސުލްޖުމްހޫރިއްޔާގެ އަތްޕުޅުގައި އޮންނަންޖެހޭކަން. ސަރުކާރު ހިންގުމުގެ އެންމެ މަތީ އިސް ވެރިޔާ ނިޒާމަކީ ދައުލަތުގެ އެންމެ މަތީ އިސް ވެރިޔާ ދިވެހިރާއްޖޭގެ ރައީސުލްޖުމްހޫރިއްޔާ ކަމަށް ވާއިރު، ރައީސުލްޖުމްހޫރިއްޔާ ބާސްކަނޑައެޅުމަކީ ޖަހަން އިންސާނީ ވަޒީފާ ހިފުމަށް ގޮތްތަކަށް ވަޒީރުންނަށް ބާރު ދިޔުމައި އޮންނަ ޤާނޫނުގެ ސަލާމަތްކަން ބަލައިގެން ޚާއްޞަ ދައުލަތުގެ ހަޖޫރާއިން ވަގަށް ނަގައިގެން ގެންދިޔައީއާ ރައީސުލްޖުމްހޫރިއްޔާ ކަބަރެއް ގޮސްފައި މި ބިނާވި އަޑުގެނެސްކަން ނުހެދޭނެ. ދެން ކޮންމެވެސް ސަރީރާއި ޖައްސާ ހަމަ ވެސް، ޚިޔާލީ ގޮނޑިއެއްފަދައި...

ރިޔާސަތުން ވާހަކަދެއްކެވުން:

އިއްޒަތްތެރި މެންބަރު، ނިޒާމީ ބޭނުމަކަށް މާވަށު ދާއިރާގެ އިއްޒަތްތެރި މެންބަރު.

(ނިޒާމީ މައްސަލަ)

މާވަށު ދާއިރާގެ މެންބަރު މުޙައްމަދު ސައީދު ވާހަކަދެއްކެވުން:

އިއްޒަތްތެރި ރައީސް؛ މައުޟޫޢާ އެ ދައްކަވާ ވާހަކަ ގުޅޭނީ ކިހިނެއްތޯ؟ މިއީ ހަމަ އެމް.ޑީ.ޕީން ދައްކަން ބޭނުން އިއްޒަތްތެރި ރައީސް.

ރިޔާސަތުން ވާހަކަދެއްކެވުން:

އިއްޒަތްތެރި މެންބަރު، އިއްޒަތްތެރި މެންބަރަކު ހަމަ ކަނޑައެޅިގެން އެނގިވަޑައިގަންނަވާނެ، މިއީ ނިޒާމީ ބޭނުމުގެ މައްސަލައެއް ނޫނޭ. ވިލިނގިލި ދާއިރާގެ އިއްޒަތްތެރި މެންބަރު.

ވިލިނގިލި ދާއިރާގެ މެންބަރު ސައުދު ހުސައިން ވާހަކަދެއްކެވުން:

ހަމަ ހަރުދަނާކަމާއި ވެސް ދިވެހިރާއްޖެއަށް އަންނަންޖެހޭ ބަދަލަކީ މިއީ. ރާއްޖޭގެ ރައީސުލްޖުމްހޫރިއްޔާގެ ކޮންޓްރޯލް އޮންނަ ނިޒާމެއްގެ ތެރެއިން ދިވެހި ދައުލަތުގެ މާލިއްޔާގެ ކަންކަން އިންތިޒާމުކުރެވެންޖެހޭނީ. ދަރަންޏަށް ފައިސާ ނަގަންޖެހުނަސް އެ ދަރަނި ނެގެންވާނީ ރައީސުލްޖުމްހޫރިއްޔާއަށް ޖަވާބުދާރީވެވޭނެ ނިޒާމެއްގެ ތެރެއިން. އަދި ވަޒީރުން ޖަވާބުދާރީކުރުވަން ވެސް ޖެހޭނީ ރައީސުލްޖުމްހޫރިއްޔާ އެކަމަށް ޖަވާބުދާރީވާންޖެހޭނެ ނިޒާމެއްގެ ތެރެއިން. އެހެންވީމާ، މިއީ ތާރީޚީ ބަދަލެއް އަނެއްކާވެސް އިއްޔަތޮޅި ރައީސް. ދިވެހިރާއްޖޭގެ މާލީ ނިޒާމަށް މި ގެނެވޭ ބަދަލަކީ މިއީ، ހަމަ ހަރުދަނާކަމާއި ވެސް ތާރީޚީ ބަދަލެއް. މިއަދު ޕީ.ޕީ.އެމްގެ ކުރީގައި ވަޒީރުކަން ކުރައްވާފައިވާ ތިއްބެވި ބޭފުޅުންނަށް މި ބަދަލު ކަމުނުދާން. އެއީ އެ ބޭފުޅުން ބޭނުންވާނީ، އެ ބޭފުޅުން ބޭނުންވާނީ ހަމަ ހިތްހުރި ގޮތަކަށް ދައުލަތުގެ މާލިއްޔާގެ ތެރެއަށް އަތްބާނައިގެން ހަމަ ހަޖޫރާއިން ވަޒީފާތަކުން ފުރި މާބަޔަކު އޮންނަން އެ ބޭފުޅުން ބޭނުންވަނީ. އެހެންވީމާ، އެ ދެތު މި ބަދަލުވަނީ. އިއްޔަކޮޅުގެ ރައީސް؛ އެ ދެތު ބަދަލުވާނީ އެ ބޭފުޅުން ހިތްހަމަނުޖެހިގެން މިތަނުގައި އެ ވާހަކަދައްކަވަނީ. އިއްޔަކޮޅުގެ ރައީސް؛ މިއީ ދިވެހިރާއްޖޭގެ ތާރީޚުގައި އަސާސީ ބަދަލެއް އިޞްލާޙެއް މުޅި ސަރުކާރު ދައުލަތުގެ މާލީ ނިޒާމު ހަރުދަނާކުރުމަށްޓަކައި ބަލައި ކުރައްވާ ވަރަށް މުހިއްމު ބަދަލެއް. މި ބިލަކީ ޕީ.ޕީ.އެމްގެ ބޭފުޅުން ވޯޓުދެއްވާނެ. އެއީ އެ ބޭފުޅުންނަށް ބޭނުންވާ ވަޒީރުން ފުރިހަމަ ގޮތުގައި ބިލުގެ ވަޒީރުންނަށް ނިޒާމަކީ އެ ބޭފުޅުން ދައުލަތުގެ ބަޖެޓުން ބޭނުންވާ ނުވާނެ. އެ ބޭފުޅުން މިއަދު ވޯޓުނުދޭނެ.

ބަޖެޓު! ދިވެހި ރައްޔިތުން ބަޖެޓަށް! ދިވެހިރާއްޖޭގެ މާލީ ނިޒާމު މި ގެންނަ ހަރުދަނާ ސިޔާސަތަށް ޕީ.ޕީ.އެމްގެ އެއްވެސް ބޭފުޅަކު ވޯޓުދެއްވާނެ. ކުރިއަށް މި ދަންނަވަނީ. މިއަދު މިއަދު ވޯޓުދެއްވަން ނުކުތުން ޕީ.ޕީ.އެމްގެ ބޭފުޅުންނަކަށް. އެހެންވީމާ، މިއީ ދިވެހިރާއްޖެއަށް ބޭނުންވާ ހުރި ބަދަލު. މިއީ ޖަވާބުދާރީކަމާއި ވަގުތު ދިވެހި ދައުލަތް، ދިވެހި ދައުލަތުގެ ޖަވާބުދާރީ އެއްޗަކަށް ބަދަލުކުރުމުގެ ބިލަކީ މި ގެންނަ ހަރުދަނާ ބަދަލުތައް. އިންޓަރނެޓް އޮޑިޓް ކޮމިޓީ ވަޒީރު ކޮންޓްރޯލް އެއްގޮތަށް ކަމުގައި ހަމަޖެހުނީ ވަޒީރު ދުވަސް ވަޒީފާއަކުން. އިއްޔަކޮޅުގެ ރައީސް؛ އެހެންވެގެން މި ބަދަލު މި ދެންނެވީ. މިއީ ދިވެހި ރާއްޖެގައި ނިޒާމީ ސަރުކާރުގައި ބިލިއަން ރުފިޔާގެ އެމް.އެމް.ޕީ.އާރު.ސީގެ ވަޒީރުކަންކޮޅު ދުރު މި ބަޖެޓުގައި. އެހެންވީމާ، މި ދުރު ބަޖެޓުވާލީ މާލީ ދިވަންސްލިންގަން ފިހިކަމަށް އާފިޔާތުގެ، އެކަމާ ހިސާބުތަކަށް ބަޖެޓުގެ ބަޔަކު މިރޭގައި ވާހަކަދައްކަވަމުން ކަމަކު، މިއީ ވަރަށް ބިރުވެރި ބަދަލެއް. މި ބަދަލު ގެނެސްދެއްވާ އަޑުގަނޑު ހަމަ ފުރާފުރުން ޝަރުޢީ ދަރަނިތަކަށް. މިފަދަ ނުކުތާ ބަދަލުކުރާ ދިވެހި ރައްޔިތުންގެ މަޖިލީހުން ދިވެހިރާއްޖޭގެ މި ރައްޔިތުންގެ މަޖިލީހުގެ މަސްއޫލިއްޔަތު ނުވާ ކަން ރަނގަޅު ގޮތެއް އަހަރު؟ ޝުކުރިއްޔާ.

ރިޔާސަތުން ވާހަކަދެއްކެވުން:

މި ކޮމިޓީ ރިޕޯޓަށް ވާހަކަފުޅު ދައްކަވަން އެދިވަޑައިގެންފައިވާ ހުރިހާ އިއްޒަތްތެރި މެންބަރުން ވާހަކަފުޅުދައްކަވައި ނިމުނީ. ރައްޔިތުންގެ މަޖިލީހުގެ ގަވާއިދުގެ 87 ވަނަ މާއްދާގެ (ހ)ގެ ތިންވަނަ ނަންބަރުގެ ދަށުން، އަދި މާއްދާގެ (ނ)ގައިވާ ގޮތުގެ މަތިން، ސަރުކާރުގެ ފަރާތުން ފުވައްމުލަކު ދެކުނު ދާއިރާގެ އިއްޒަތްތެރި މެންބަރު މުޙައްމަދު މުމްތާޒު ހުށަހަޅުއްވާފައިވާ، ޤާނޫނު ނަންބަރު 3/2006 (ދައުލަތުގެ މާލިއްޔަތު ޤާނޫނު)އަށް އިޞްލާޙުގެނައުމުގެ ބިލުގެ ތިންވަނަ ކިޔުން އިއްވުނީ. ދެން އަޅުގަނޑުމެން ވޯޓަށް އަންނަ ގަޑީގައި މި ކޮމިޓީ ރިޕޯޓަށް ވޯޓަށް އެހުން ފާހަގަ ދަންނަވަން.

ނިންމުން

ރިޔާސަތުން ފާހަގަކުރެއްވުން:

މިއަދުގެ ކޮމިޓީ މަސައްކަތް ރޭވިފައިވާ ގޮތް އަޅުގަނޑު ދަންނަވައިލާނަން. 10 ޖެހިއިރު، ލާމަރުކަޒީ ކޮމިޓީ. 10 ޖެހިއިރު، އިޖުތިމާޢީ ކޮމިޓީ. 11 ޖެހިއިރު، މިނިވަން މުއައްސަސާތަކުގެ ކޮމިޓީ. 11:30ގައި، ސްޓޭޓް އެންޓަރޕްރައިސަސް ކޮމިޓީ. 11 ޖެހިއިރު، ޚާރިޖީ ގުޅުންތަކުގެ ކޮމިޓީ. މިއަދުގެ ރައްޔިތުންގެ މަޖިލީހުގެ ތަޅުމުގައި ކުރުމަށް ހަމަޖެހިފައިވާ މަސައްކަތް ނިމުނީ. ދެން މަޖިލީހުގެ ޖަލްސާއެއް އޮންނާނީ 21 ފެބްރުއަރީ 2023 ވާ އަންގާރަ ދުވަހުގެ ހެނދުނު 9 ޖެހިއިރު.

والحمد لله ربّ العالمين. މަޖިލިސް ނިމުނީ.

Voting Mode: Open

VOTE

Kulli massala ah bahuskurumah_MP Hussain Mohamed Latheef

Results

Present:	50
Eligible to vote:	49
Yes:	8
No:	31
Abstain:	0
Voted:	39
Not Voted:	10

ID	Name	Organisation	Result
01	Speaker		No voting right
09	Ali Niyaz (MDP)	Hulhumalé	No
10	Ibrahim Muizzu (MDP)	Henveyru Uthuru	No
12	Hussain Shaheem (MDP)	Henveyru Dhekunu	No
13	Hassan Latheef (MDP)	Henveyru Hulhangu	Not Voted
14	Eva Abdulla (MDP)	Galolhu Uthuru	Not Voted
18	Ahmed Haitham (MDP)	Mahchangoalhi Dhekunu	No
19	Imthiyaz Fahmy (MDP)	Maafannu Uthuru	Not Voted
20	Ibrahim Rasheed (MDP)	Maafannu Medhu	No
21	Adam Ali (MDP)	Maafannu Dhekunu	No
24	Ahmed Saleem (MDP)	Hoarafushi	No
27	Abdulla Waheed (MDP)	Dhidhdhoo	No
28	Ibrahim Shareef (MDP)	Kelaa	No
29	Abdul Gafoor Moosa (MDP)	Hanimaadhoo	No
30	Mohamed Nasheed Abdulla (IN..	Nolhivaram	Yes
31	Hussain Ziyad (MDP)	Vaikaradhoo	No
32	Yasir Abdul Latheef (MDP)	Kulhudhuhfushi Uthuru	Not Voted
33	Jamsheed Mohamed (MDP)	Kulhudhuhfushi Dhekunu	Not Voted
36	Ali Riza (MDP)	Milandhoo	No
37	Mohamed Rashid (MDP)	Komandoo	No
38	Mohamed Shahid (MDP)	Funadhoo	No
40	Ahmed Haroon (MDP)	Manadhoo	No
41	Mohamed Abdulla Shafeeg (MDP)	Velidhoo	No
42	Yoonus Ali (MDP)	Holhudhoo	No
43	Mohamed Rasheed Hussain (M...	Alifushi	No
44	Mohamed Waheed (MDP)	Ungoofaaru	Not Voted
45	Ismail Ahmed (MDP)	Dhuvaafaru	No
46	Hassan Ahmed (MDP)	Inguraidhoo	No
47	Adam Shareef (PNC)	Maduvvari	Yes
51	Jeehan Mahmood (MDP)	Hinnavaru	No
52	Ahmed Shiyam (PPM)	Naifaru	Yes
53	Abdul Ghani Abdul Hakeem (MD..	Kurendhoo	No
60	Ahmed Thariq (PPM)	Mahibadhoo	Yes
65	Ibrahim Naseer (MDP)	Mulaku	No
69	Ahmed Amir (MDA)	Kudahuvadhoo	Yes
70	Hassan Afeef (MDP)	Vilufushi	Not Voted
73	Mohamed Ghassan Maumoon (...	Th. Guraidhoo	Yes
75	Mohamed Wisam (MDP)	Gamu	No
77	Mohamed Saeed (PNC)	Maavashu	Yes
79	Yaugoob Abdulla (MDP)	Dhaandhoo	No
80	Ahmed Saeed (MDP)	Gemanafushi	No
81	Abdul Mughnee (MDP)	Thinadhoo Uthuru	No
84	Hussain Mohamed Latheef (PPM)	Faresmaathodaa	Yes
85	Ahmed Zahir (MDP)	Gadhdhoo	Not Voted
86	Mohamed Rasheed (MDP)	Fuvahmulah Uthuru	No
89	Ilyas Labeeb (MDP)	Hulhudhoo	Not Voted
91	Ibrahim Shareef (MDP)	Maradhoo	No
92	Mohamed Aslam (MDP)	Hithadhoo Uthuru	No

ID	Name	Organisation	Result
93	Ahmed Rasheed (MDP)	Hithadhoo Medhu	Not Voted
94	Ibrahim Nazil (MDP)	Hithadhoo Dhekunu	No